

Minja Tea Dzamarija (red.)

**Barn og unge med innvandrereforeldre -
demografi, utdanning, inntekt og arbeidsmarked**

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå, mars 2010	Standardtegn i tabeller	Symbol
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Tall kan ikke forekomme	.
	Oppgave mangler	..
	Oppgave mangler foreløpig	...
	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-7795-5 Trykt versjon	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-7796-2 Elektronisk versjon	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Emne: 02.01.10	Brudd i den loddrette serien	—
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Forord

Med denne publikasjonen ønsker Statistisk sentralbyrå (SSB) å bidra til å øke kunnskapen om en del områder som har stor betydning for barn og ungdoms oppvekst og deltakelse i det norske samfunnet. Rapporten beskriver noen viktige aspekter ved barn og unge med innvandrerforeldre. Det er stor interesse for, og et stort kunnskapsbehov om denne gruppen.

Dataene som er brukt er hentet fra SSBs forskjellige registre. Det er ikke gjort noen egen datainnsamling i forbindelse med denne rapporten.

Formålet er å gi en samlet oppsummering av hva registerdata gir på de utvalgte områdene som anses som vesentlige. Kapitlene i rapporten står på egne ben, og kan leses uavhengig av hverandre.

I løpet av de 25 første årene i et liv skjer det svært mye som er helt avgjørende for hvordan man skal klare seg resten av livet. Noen flytter fra utlandet til Norge i løpet av denne perioden, man skal ta utdanning og skal gjennom flere sosialiseringarenaer, etablere seg på arbeidsmarkedet og kanskje etablere familie og få barn. En generell oppfatning av barn og unge i Norge er at de fleste har det bra og at de fleste mestrer overgangene mellom de forskjellige livsfaser godt. Noen opplever likevel at de ikke fullt ut integreres i samfunnet.

Tallmaterialet som vi presenterer i rapporten er ment å gi en pekepinn på innvandrerbarn og unges situasjon i det norske samfunnet. Rapporten gir en deskriptiv analyse av viktige forhold ved **demografi, utdanning, økonomi og tilknytning til arbeidsmarkedet**. Statistikken kan fortelle oss en del om hvordan det går med denne gruppen, og eventuelt avsløre om denne gruppen er særlig utsatt for en uønsket utvikling. Når det gjelder valg av emner ble det lagt vekt på temaer som står sentralt i oppdragsgiverens og allmennhetens interesse og som er særlig aktuelle for barn og unge voksne med innvandrerforeldre. Videre er det tatt hensyn til tilgjengelighet av gode data.

Rapporten kan delvis oppfattes som en oppfølger av tidligere notater *Barn og unge med innvandrerbakgrunn* (Notat 2004/31, Statistisk sentralbyrå) og *Barn og unge med innvandrerbakgrunn, aktuell statistikk* (mars 2000, Statistisk sentralbyrå). Begge publikasjonene ble finansiert av daværende Kommunal- og regionaldepartementet.

Minja Tea Dzamarija har vært ansvarlig for gjennomføring av prosjektet. Mads Ivar Kirkeberg har skrevet kapittel om inntekt. Lars Østby, Kristin Henriksen, Even Høydahl, Mona Raabe, Kjartan Steffensen og Bjørn Olsen har gitt faglige merknader og råd om innholdet i publikasjonen.

Arbeidet er utført som et oppdrag for Arbeids- og inkluderingsdepartementet, *Integrerings- og mangfoldsavdelingen* og Barne- og likestillingsdepartementet *Barne- og ungdomsavdelingen*.

Sammendrag

Hovedtrekkene i rapporten kan oppsummeres kort:

Demografi

Ved bruk av Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk har vi vist at barn og unge voksne med innvandrerforeldre (0-24 år) utgjør en stadig større andel av befolkningen 0-24 år. Ved inngangen til 2009 utgjorde denne gruppen 11 prosent av folkemengden 0-24 år. Tilsvarende andel var kun 1 prosent for 30 år siden.

En tredjedel av dagens innvandrere i alderen 0-24 år kom til Norge før de var fylt 6 år.

Hver tredje innbygger under 25 år i Oslo er enten innvandrer eller norskfødt med innvandrerforeldre. Det finnes bydeler i Oslo med en høy konsentrasjon av innvandrere og deres barn. Bydelene med flest barn og unge voksne med innvandrerforeldre er Alna, Søndre Nordstrand og Stovner.

Fruktbarhet blant innvandrere hever *samlet fruktbarhetstall (SFT)* for landet, men kun marginalt. Det er bare innvandrerkvinner fra Afrika som har vesentlig høyere SFT enn resten av befolkningen.

Gifteandelen var betraktelig høyere for unge innvandrere enn for resten av befolkningen per 1. januar 2009, spesielt for innvandrerkvinner. Det er stor forskjell i hvor mange som er gift blant unge i alderen 17-24 år med ulik landbakgrunn.

Utdanning

I dette kapitlet beskrives barn og unge med innvandrerforeldre sin befattning med utdanningssystemet.

Resultatene fra nasjonale prøver på femte og åttende trinn som ble gjennomført i 2008 viser at innvandrerbarn oppnådde svakere resultater enn elever uten innvandrerforeldre og norskfødte med innvandrerforeldre. Foreldrenes utdanningsnivå har mye å si for elevenes prestasjoner. Resultatene fra nasjonale prøver viser også at jentene er bedre i lesing og guttene i regning uansett innvandringsbakgrunn.

Utdanningsstatistikken for 2008 viser at hele 97 prosent av alle elevene gikk direkte til videregående opplæring neste skoleår etter avsluttet grunnskole. Overgangsprosenten blant norskfødte med innvandrerforeldre var 96 prosent, mens den var lavere for innvandrere, 80 prosent.

Analyser av gjennomstrømming i videregående opplæring viser at flere faller fra underveis blant innvandrerelevener enn blant andre elever, og at jentene i større grad fullfører videregående utdanning enn guttene.

Andelen innvandrere som begynner i videregående opplæring er altså lavere enn blant de norskfødte, og andelen som faller fra er høyere. Men blant de innvandrerne som gjennomfører videregående opplæring er andelen som fortsetter direkte med høyere utdanning forholdsvis høy. Det er med andre ord større polarisering i denne gruppen enn i befolkningen under ett. Innvandrere faller i større grad fra videregående opplæring, men de som gjennomfører går i større grad videre til høyere utdanning.

Inntekt

I dette kapitlet har vi forsøkt å gi en beskrivelse av inntektssituasjonen til barn og unge med innvandrerbakgrunn.

Innvandrerbarn (0-17 år) med landbakgrunn fra Norden, øvrige Vest-Europa og Nord-Amerika har et inntektsnivå som ikke skiller seg så mye fra inntektsnivået til norske barn, mens blant unge (18-24 år) med bakgrunn fra disse regionene ligger inntektsnivået lavt sammenlignet med norske jevnaldrende. Mye av årsaken ligger i innslaget av studenter, med lave inntekter, som ikke fanges opp av studentdefinisjonen i inntektsstatistikken.

Innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrereforeldre som har bakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika eller Latin-Amerika, har i gjennomsnitt et langt lavere inntektsnivå enn norske jevnaldrende. Dette skyldes hovedsakelig at mange av barnefamiliene har vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet og mangler opparbeidede trygderettigheter. I tillegg er familiene gjennomsnittlig større.

Lavinntekt blant barn og unge er i dag i økende grad et innvandrerfenomen. Nær halvparten av alle barn i familier med kronisk lave inntekter har i dag innvandrerbakgrunn. Kombinasjonen av blant annet svak yrkestilknytning blant de voksne og høy forsørgelsesbyrde på grunn av store familier har ført til at mange innvandrerfamilier har hatt en dårligere inntektsutvikling enn befolkningen generelt. Alle innvandrergrupper i Norge med høy fattigdomsrisiko er kjennetegnet av å ha mange barn i husholdningen. I en særstilling står barn med somalisk og irakisk bakgrunn, hvor rundt halvparten av barna bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt, men også andre store innvandrergrupper som pakistanere og tyrkere har en høy andel økonomisk utsatte barn. Selv om andelen økonomisk utsatte barn og unge voksne faller med familiens botid i Norge, finner vi innvandrergrupper med svært høy fattigdomsrisiko selv etter mange års botid i landet.

Arbeid

Dette kapitlet belyser hvordan andelen som er i arbeid eller utdanning blant unge personer i alderen 16-24 år varierer med innvandringsbakgrunn. Hovedtrekkene er at norskfødte med innvandrereforeldre befinner seg mye nærmere den øvrige befolkningen i andel aktive i arbeid og utdanning enn unge innvandrere. Høyest aktivitetsnivå blant unge innvandrere har personer fra Øst-Europa, mens unge innvandrere fra Afrika har de laveste andelen aktive.

Det er også store kjønnsforskjeller i aktivitetsnivå. Det er spesielt lave andeler aktive blant asiatiske og afrikanske kvinner i aldersgruppen 20-24 år. Landbakgrunn og kjønn har imidlertid mye mindre å si for norskfødte med innvandrereforeldre. Denne gruppen har generelt mye høyere aktivitetsnivå enn innvandrere, uavhengig av landbakgrunn og kjønn.

Det har vært en betydelig økning i arbeidsledigheten blant personer 15-29 år for Norge som helhet fra utgangen av august 2008 til utgangen av august 2009. Ledighetsøkningen var størst blant menn. Dette henger sammen med at mannsdominerte næringsgrupper som bygge- og anleggsvirksomhet har vært mest berørt av konjunkturedgangen. Aller størst økning i ledigheten har det vært blant menn som har innvandret fra de nye EU-landene i Øst-Europa.

Abstract

The report's key features may be briefly summarised as:

Demography

Through the use of Statistics Norway's population statistics, we have shown that children and young adults with immigrant parents (aged 0-24 years) constitute an increasingly large proportion of the 0-24 year-old population. At the beginning of 2009, this group made up 11 per cent of the population aged 0-24 years. 30 years ago, the equivalent proportion was only 1 per cent.

Education

The proportion of immigrants starting upper secondary education is lower than among those born in Norway, and the drop-out rate is higher. But among those immigrants who complete upper secondary education, the proportion who continue directly to higher education is relatively high. In other words, there is more polarisation in this group than in the population as a whole. Immigrants drop out of upper secondary education at a higher rate, but proportionally more of those who complete it go on to higher education.

Income

Immigrant children and Norwegian-born children to immigrant parents from Eastern Europe, Asia, Africa or Latin America have, on average, a much lower income level than their Norwegian contemporaries. This is due primarily to the fact that many of the families have difficulties gaining employment and have not accrued social security rights. The families are also larger on average.

Low incomes among children and young people are now increasingly an immigrant phenomenon. Today, nearly one half of all children in families with chronically low incomes have immigrant backgrounds. The combination of, among other things, weak employment status among the adults and a high maintenance burden due to large families has caused many immigrant families to have experienced poorer growth in income than the population in general.

Work

Norwegian-born to immigrant parents are much closer to the rest of the population than young immigrants in respect of proportion in employment and education. Among young immigrants, those from Eastern Europe have the highest level of activity, while young immigrants from Africa have proportionally the lowest.

There was a considerable increase in unemployment among 15-29-year-olds for Norway as a whole from the end of August 2008 to the end of August 2009. The rise was greatest among men. This relates to the fact that male-dominated industries such as building and construction were most affected by the recession. The largest increase in unemployment was among male immigrants from the new EU States in Eastern Europe.

Innhold

Sammendrag	4
Abstract	6
Innhold	7
1. Datagrunnlag og begreper	8
2. Demografi	12
3. Utdanning	55
4. Inntekt	82
5. Arbeid	107
Figurregister	121
Tabellregister	122

1. Datagrunnlag og begreper

Datagrunnlag Data som er brukt er hentet fra SSBs registre.

Våre kilder for **befolkningsstatistikk** er hovedsakelig Det sentrale folkeregisteret (DSF), komplettert med data fra Utlendingsdatabasen (UDB). UDB er database for alle saker som gjelder søknad om besøk og opphold i Norge samt om de som oppholder seg i asylmottak.

Barnehagestatistikken baserer seg på skjemaet "Årsmelding for barnehager per 15.12.ÅÅÅÅ". Skjemaet fylles ut av hver enkelt barnehage i kommunen. Hver kommune er ansvarlig for å samle inn skjemaene for alle barnehager i sin kommune.

Grunnskolestatistikken er laget på grunnlag av summariske oppgaver om den enkelte skolen. Hver høst samles det inn data med tellingstidspunkt 1. oktober for det skoleåret en er inne i. Den årlige innsamlingen av data skjer gjennom *grunnskolens informasjonssystem GSI*:

Datagrunnlaget for elever, lærlinger og lærekandidater i **videregående opplæring** er registerdata, hentet fra fylkeskommunenes inntakssystem VIGO.

Karakterdataene er også hentet inn fra VIGO, og inneholder standpunkt- og eksamenskarakterer for avgangselevne. På bakgrunn av disse karakterene beregnes hver enkelt elevs grunnskolepoeng.

Resultatene fra **nasjonale prøver** rapporteres inn gjennom prøveadministrasjonssystemet PAS som er eid av Utdanningsdirektoratet. SSB mottar årlig et spesifisert uttrekk av data for de nasjonale prøvene fra Utdanningsdirektoratet, med hjemmel i statistikkloven.

Innen **høyere utdanning** er universitetene og høyskolenes administrative systemer M-STAS (Mikromaskinbasert- STudieAdministrativt System) og FS (Felles Studentsystem) de mest sentrale datakildene. Enkelte læresteder benytter egne datasystemer. Opplysningene studentene selv gir ved betaling av semesteravgift er også med på å danne grunnlaget for statistikken. Opplysninger om studenter i utlandet hentes inn fra Statens lånekasse for utdanning.

Sysselsettingsstatistikken for innvandrere har i hovedsak som datagrunnlaget NAVs arbeidstakerregister samt selvangivelsesregisteret som gir data om selvstendig næringsdrivende. Dessuten benyttes lønns- og trekkoppgaverregisteret som gir opplysninger om mindre lønnstakerforhold som ikke er meldepliktige til Arbeidstakerregisteret. I tillegg har også vernepliktige og sivilarbeidere status som sysselsatte.

Arbeidsledighetsstatistikken bygger på data fra NAVs arbeidssøkerregister, ARENA (tidligere SOFA-søker). Arbeidssøkeropplysningene blir registrert lokalt hos NAVs kontorer rundt om i landet.

Inntektsstatistikken for husholdninger omfatter alle registrerte kontante inntekter som norske husholdninger mottar. Fra og med inntektsåret 2004 er statistikken en totaltelling som omfatter alle personer i private husholdninger bosatte i landet ved utgangen av året.

Hvem er barn og unge med innvandrerforeldre?

Begreper Samfunnet og befolknings sammensetning endrer seg over tid. Det samme gjør språkbruk, begrepenes meningsinnhold og behovet for statistikk om ulike grupper. SSB streber etter å presentere dataene på en mest mulig nøytralt beskrivende måte. Samtidig skal standardbegrepene gjenspeile det samfunnet vi lever i og revideres når

virkeligheten endrer seg. SSB har derfor foretatt en ny gjennomgang av begrepene som brukes i innvanderrelatert statistikk. Revisjonen i 2008 førte blant annet til at SSB erstattet betegnelsen *førstegenerasjonsinnvandrere* med *innvandrere og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre*, ofte omtalt som etterkommere erstattes med *norskfødte med innvanderforeldre* (Dzamarija, 2008).

Det som tidligere ble kalt *innvanderbefolkningen* heter nå mer presist: *innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre*. Denne endringen er en forbedring i forhold til presisjon, men har gjort det vanskeligere å skrive (og lese) om denne gruppen. Språket blir gjerne svært omstendelig. Spesielt når det er en undergruppe av denne gruppen som skal beskrives. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i alderen 0-24 år er derfor omtalt som *barn og unge med innvanderforeldre*. Denne gruppen omfatter altså både innvandrere og de som er født i Norge med (to) innvanderforeldre. For også de som selv har innvandret har innvanderforeldre.

Innvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre. Innvandrere har på et tidspunkt innvandret til Norge.

Tidliginnvandrere er innvandrere som har kommet til Norge før fylte 6 år.

Norskfødte med innvanderforeldre er personer som er født i Norge med to utenlandsfødte foreldre, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet.

Familieinnvandring dekker innvandring av ulik art, men der begrunnelsen for oppholdet er basert på enten familiegjenforening eller en familieetablering. Referansepersonen er den herboende parten ved familieinnvandring.

Familiegjenforening er gjenforening med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer, hvor familierelasjonen oppsto *før* referansepersonen ble bosatt i Norge.

Familieetablering forstås som nytt ekteskap eller en annen pardannelse der den ene parten ikke er bosatt i Norge (transnasjonal ekteskapsinngåelse), og der han eller hun kan få opphold på grunnlag av familieforholdet til sin bosatte ektefelle eller samboer (jf. utlendingsloven kap.6).

Arbeidsinnvandrere er personer som har fått opphold i Norge på bakgrunn av en arbeidstillatelse. Arbeidstillatelse gis til ikke-nordiske borgere når formålet med oppholdet er å arbeide i Norge. Arbeidstillatelse kan gis til personer over 15 år som fyller vilkårene for dette etter utlendingsloven.

Landbakgrunn

Når en ser på grupper med forskjellig landbakgrunn, finner en ofte at det er betydelige forskjeller i levekår fra gruppe til gruppe. Dette har å gjøre med at det er store forskjeller i innvandringsgrunn, botid, at personene kommer fra til dels svært forskjellige samfunn under forskjellige omstendigheter, og er rustet med forskjellige forutsetninger for å orientere seg i det norske samfunnet.

SSB registrerer ikke i noen sammenheng etnisitet, rase, hudfarge eller om personer på noen måte er utseendemessig annerledes enn den øvrige befolkningen. Vi lager derfor heller ikke statistikk på bakgrunn av slike kategoriseringer.

Vi grupperer personer etter landbakgrunn. For å fastslå landbakgrunn, bruker SSB eget, eventuelt mors og/eller fars fødeland hvis det er utenlandsk, og ellers Norge. I tilfeller hvor begge foreldrene er født i utlandet, men i forskjellige land, legges mors fødeland til grunn.

For en del formål slås landene sammen i større grupper. SSB har i 2008 gått bort fra å bruke begrepene vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, og vi vil så langt som mulig gruppere etter verdensdel: Europa, Nord-Amerika og Oseania, Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika (Høydahl, 2008).

I tilfeller hvor det likevel er behov for å bruke en todeling av verden i statistikk brukes det to nye landgrupperinger som erstatter de tidligere ”vestlig og ikke-vestlig”:

- EU/EØS-land, USA, Canada, Australia og New Zealand.
- Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania utenom Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

Personer med flyktningbakgrunn er personer med utenlandsk fødeland som er bosatt i Norge, som en gang har kommet til landet av fluktgrunner, og som ha fått innvilget opphold i landet som overføringsflyktning, eller har fått asyl eller opphold på humanitært grunnlag. Familiegjenforente til disse personene blir også regnet som personer med flyktningbakgrunn.

Sentralitet

Med sentralitet menes en kommunes geografiske beliggenhet i forhold til et senter hvor det er funksjoner av høy orden (sentrale funksjoner som post, bank og lignende). De sentrale funksjonene er først og fremst lokalisert til tettsteder. Tettstedene deles inn i tre nivåer etter folketall og tilbud av funksjoner. Tettsteder på *nivå 3* er landsdelssentre (eller folketall på minst 50 000), *nivå 2* har et folketall på mellom 15 000 og 50 000 og *nivå 1* har et folketall på mellom 5 000 og 15 000.

Det er fire følgende hovednivåer av sentralitet:

Kode 0: minst sentrale kommuner

Kode 1: kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner).

Kode 2: kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner).

Kode 3: kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo, 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

Mestringsnivå

Inndelingen i mestringsnivå følger Utdanningsdirektoratets retningslinjer. Skalaen med ulike mestringsnivå har tre nivåer for 5.trinn og fem nivåer for 8.trinn. Elevene blir fordelt på de ulike mestringsnivåene etter sin poengsum på prøvene.

Til hvert mestringsnivå er det av Utdanningsdirektoratet laget en beskrivelse av hva som kjennetegner ferdighetene til elevene på dette nivået. Beskrivelsene finnes på: <http://www.ssb.no/emner/04/02/nasjprov/index>.

Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng kan ses på som et samlemål for alle karakterene. De oppsummerer alle elevenes resultater i forskjellige fag, og er med på å danne grunnlaget for opptak til videregående skole.

Hver tallkarakter får tilsvarende poengverdi som karakteren. Poengsummen får en ved å summere alle tallkarakterene, og deretter dele på antall karakterer. Dette gjennomsnittet multipliseres med 10.

En elev vil normalt ha maksimalt 16 tallkarakterer, Slike tallkarakterer er standpunkt-karakterer eller eksamens-karakterer. Dersom eleven derimot har færre enn åtte karakterer totalt, settes grunnskolepoeng til null.

Karakterdata i videregående skole og fagkoder

Karakterdataene er samlet inn av Utdanningsdirektoratet, og inneholder i utgangspunktet alle standpunkt- og eksamenskarakterer som er gitt i videregående skole i skoleåret 2007-2008. Det er svært mange forskjellige fag i videregående skole. Følgende fag ble brukt i analysen:

ENG1002:	Engelsk, studieforberedende studieretning.
MAT1002:	Matematikk praktisk, studieforberedende studieretning.
MAT 1007:	Matematikk, teoretisk, studieforberedende studieretning.
NAT 1002:	Naturfag, studieforberedende studieretning.
VG 4000:	Norsk hovedmål, skriftlig, studieforberedende studieretning.
ENG 1003:	Engelsk, yrkesfaglige studieretning.
MAT 1001:	Matematikk praktisk, yrkesfaglige studieretning.
NAT 1001:	Naturfag, yrkesfaglige studieretning.

2. Demografi

I dette kapitlet beskrives innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 0-24 år. Hovedtrekkene er:

- I folkemengden totalt var andelen barn og unge voksne (0-24 år) 32 prosent ved inngangen til 2009. Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre var andelen like stor.
- Barn og unge voksne med innvandrerforeldre utgjorde 11 prosent av folkemengden 0-24 år. Av disse har 6 prosent innvandret fra utlandet.
- Ved inngangen til 2009 var det 87 100 innvandrere og 77 600 norskfødte med innvandrerforeldre under 25 år. 46 prosent har bakgrunn fra Asia, 20 prosent fra EU land, 14 prosent fra andre europeiske land utenfor EU og 17 prosent fra Afrika.
- Det er flest innvandrere 0-24 år som er kommet fra Polen, Irak og Somalia.
- En tredjedel av dagens innvandrere i alderen 0-24 år kom til Norge før de var fylt 6 år.
- Blant norskfødte med innvandrerforeldre i aldersgruppen 0-24 år hadde åtte av ti norsk statsborgerskap.
- 40 prosent av alle førstegangsinnvandringene blant innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap under 25 år var familieinnvandring. En firedel av innvandringene var arbeidsinnvandring og like mange kom på grunn av flukt i perioden 1990-2008.
- Den største gruppen norskfødte med innvandrerforeldre i Norge er personer med foreldre fra Pakistan.
- Hver tredje innbygger under 25 år i Oslo er enten innvandrer eller norskfødt med innvandrerforeldre.
- Det bor innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre under 25 år i alle landets kommuner, men det var klart flest barn og unge voksne med innvandrerforeldre i Oslo, både relativt og absolutt.
- I bydelene Stovner, Alna, Grorud og Søndre Nordstrand er over halvparten av befolkningen under 25 år enten innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre.
- 23 prosent av alle barn som ble født i Norge i 2008 hadde én eller to foreldre som hadde innvandret til landet.
- Fruktbarhet blant innvandrere hever fruktbarhetstall (SFT) for landet, men marginalt.
- Det er kvinner fra Afghanistan, Somalia og Pakistan som i gjennomsnitt har flest barn.
- Av alle personer i aldersgruppen 17-24 år var kun 1 prosent av mennene og 4 prosent av kvinnene gift per 1. januar 2009. Blant innvandrere i samme aldersgruppen var andelen gifte 6 og 21 prosent for menn og kvinner. Gifteandelene er lavere for tidliginnvandrede og enda lavere for norskfødte med innvandrerforeldre under 25 år.

Barn og unge voksne utgjør en tredjedel av befolkningen

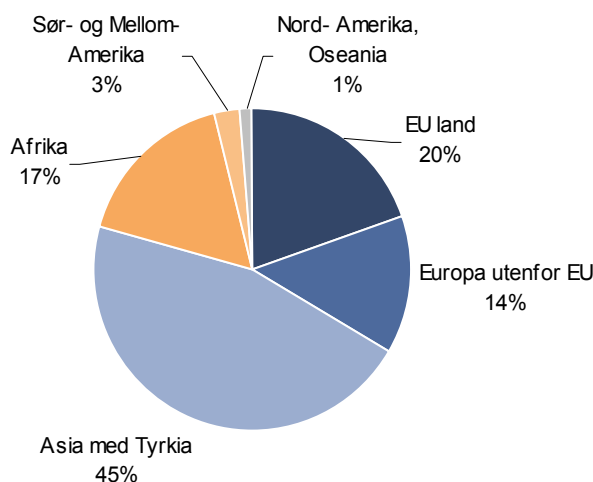
Norge hadde 1 530 000 personer i alderen 0-24 år ved inngangen til 2009. Denne aldersgruppen, som vi velger å kalle **barn og unge voksne**, utgjorde dermed en tredjedel av befolkningen (32 prosent). For 40 år siden var andelen 40 prosent. Fra 1980 registrerer vi en synkende andel barn og unge voksne i befolkningen mens fra slutten av 1990-tallet begynner andelen å stabilisere seg på dagens nivå.

Ved inngangen til 2009 var det 508 000 innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i Norge. Som i resten av befolkningen utgjorde barn og unge voksne i alderen 0-24 år en tredjedel av disse. For 40 år siden var imidlertid kun 9 prosent av de bosatte som hadde innvandret eller hadde innvandrereforeldre, under 25 år gamle. Fra slutten av 1990-tallet og frem til 2009 har denne andelen stabilisert seg på rundt 33 prosent (tabell 2.1).

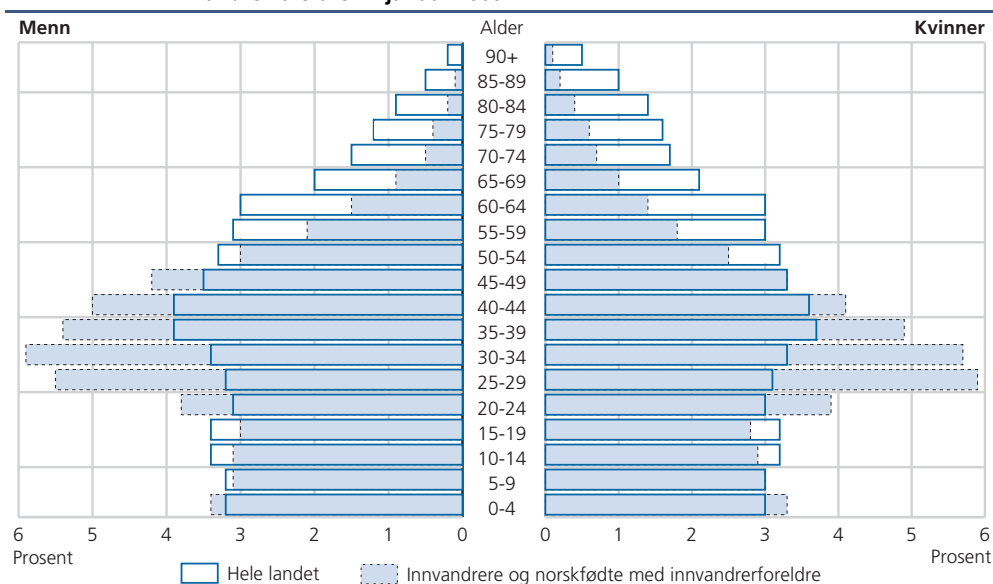
Barn og unge voksne med innvandrereforeldre utgjorde 11 prosent av folkekemengden 0-24 år ved inngangen til 2009. Tilsvarende andelen var rundt 1 prosent for 30 år siden (tabell 2.1).

Nesten halvparten (46 prosent) av dagens barn og unge med innvandrereforeldre har bakgrunn fra Asia. 20 prosent har bakgrunn fra EU land, 14 prosent fra andre europeiske land utenfor EU og 17 prosent fra Afrika (figur 2.1).

Figur 2.1. Barn og unge voksne 0-24 år med innvandrereforeldre, etter landbakgrunn (gruppert i verdensdeler). 1. januar 2009

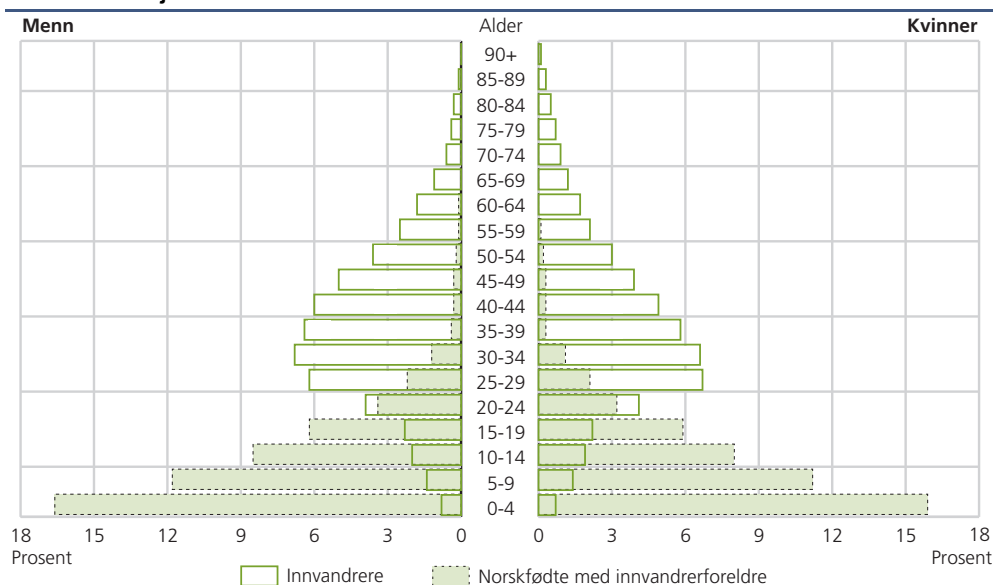


Befolkningspyramiden for hele befolkningen og for personer med innvandrereforeldre viser at det er omtrent lik andel barn og unge voksne både blant innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre og i hele befolkningen, men blant de med innvandrereforeldre er det relativt flere i aldersgruppene 25-44 år og færre eldre (figur 2.2).

Figur 2.2. Befolkningspyramide for hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2009

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Per 1. januar 2009 bodde det 423 000 innvandrere i Norge. I tillegg var det 85 600 norskfødte med innvandrerforeldre. Det betyr at det nesten er fem ganger så mange innvandrere som norskfødte med innvandrerforeldre (tabell 2.2). I aldersgruppen 0-24 år var fordelingen en helt annen.

Figur 2.3. Befolkningspyramide for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2009.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

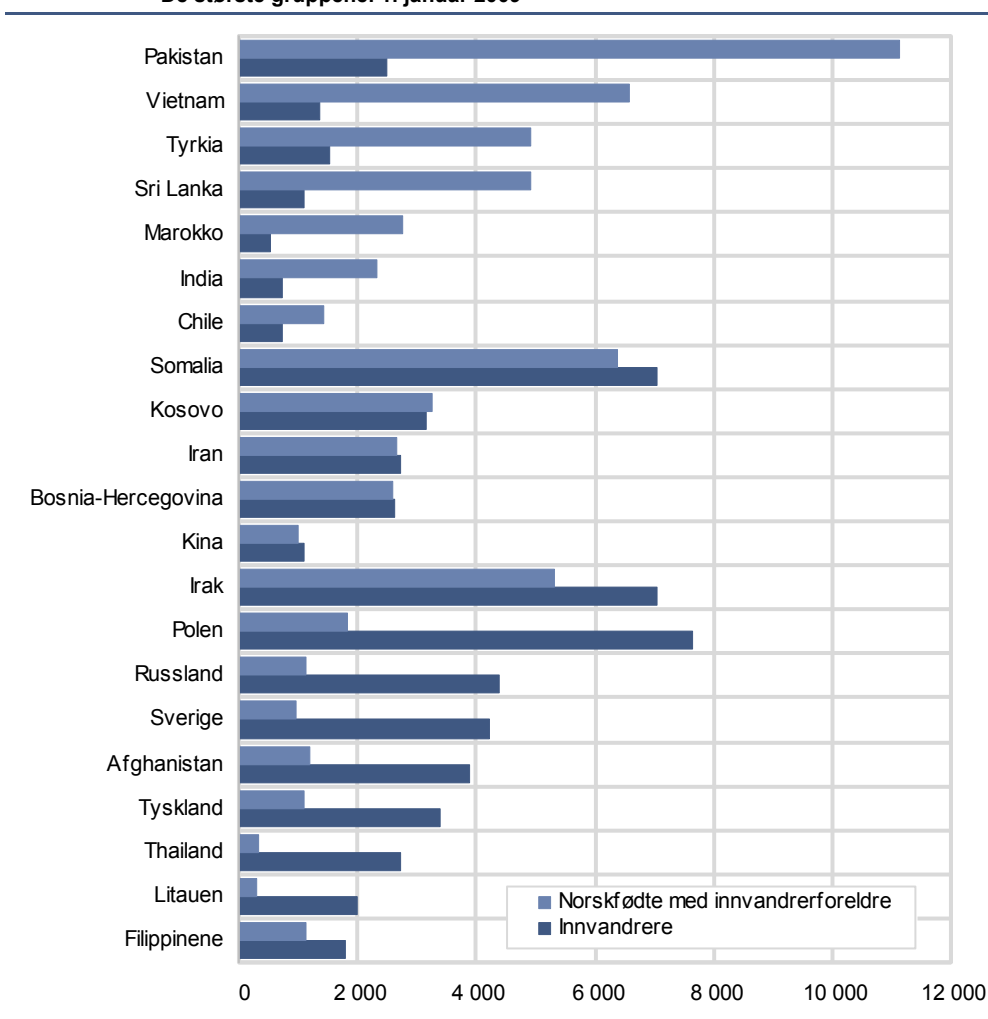
Figur 2.3. viser sammensetningen etter alder og kjønn, blant innvandrere og blant norskfødte med innvandrerforeldre. Figuren viser tydelig at de fleste norskfødte med innvandrerforeldre er svært unge. Ved inngangen til 2009 var 33 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre yngre enn fem år, og hele 91 prosent var yngre enn 25 år. De tilsvarende tallene for innvandrerne var 1 og 21 prosent. Denne aldersfordelingen skyldes at de fleste som innvandrer til Norge er personer i alderen 20-44 år. Det er forholdsvis få barn som innvandrer, mens mange innvandrere får barn etter at de er kommet til landet.

Som for hele befolkningen var det også blant innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre omtrent like mange menn som kvinner, både totalt og i aldersgruppen 0-24 år (tabell 2.4). Derimot var det noen få grupper som skilte seg ut. Blant unge innvandrere fra Filippinene, Brasil, Thailand og Ukraina var det en høyere andel kvinner enn menn. For barn under 18 år finner vi ingen kjønnsforskjeller, så dette gjelder innvandrerkvinner i aldersgruppen 18-24 år. At det er overvekt av kvinner fra disse landene skyldes at mange norske menn gifter seg med kvinner fra disse landene. Kvinneoverskuddet i disse gruppene er enda større i aldersgruppen 25 år og eldre.

Flest innvandrerbarn og unge voksne innvandrere fra Polen

Blant innvandrere under 25 år var det flest fra Polen, Irak og Somalia. Polakkene er den desidert største gruppen innvandrere i Norge, med 42 500 bosatte personer per 1. januar 2009. 18 prosent av de polske innvandrere var under 25 år gamle. I denne aldersgruppen var det bare 30 prosent tidliginnvandrede, det vil si personer som kom fra Polen til Norge før de var fylt 6 år (tabell 2.5).

Figur 2.4. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre 0-24 år, etter landbakgrunn. De største gruppene. 1. januar 2009



Innvandringen fra Polen har økt mye de siste årene. Det har vært nettoinnvandring av polske statsborgere til Norge i hele perioden 1986-2008, men etter at Polen ble medlem av EU i mai 2004 startet innvandringen til Norge for alvor, og en foreløpig topp er nådd i 2008 med 14 300 innvandrede personer. En stor del av innvandringen er arbeidsinnvandring, mens det de siste årene også har kommet en del familiemedlemmer til disse innvandrerne. 1 900 barn (under 18 år) innvandet fra Polen i løpet av 2008, og alle hadde familieinnvandring som innvandringsgrunn. Omtrent like mange innvandrede finner vi i aldersgruppen 18-

24 år, men i denne gruppen kom åtte av ti som arbeidsinnvandrere (tabell 2.10). Innvandringen av polske statsborgere har hele tiden vært større enn utvandringen. I 2008 utvandret 1 300 personer. Kun 70 av dem var barn og 150 var i alderen 18-24 år (tabell 2.17).

Den nest største gruppen innvandrere under 25 år per 1.januar 2009 var irakere, med 7 050 personer. Til sammen var det 19 200 bosatte innvandrere fra Irak i landet ved inngangen til 2009, så 37 prosent var barn eller unge voksne. De fleste irakere har kort botid i Norge, og flertallet kom til landet etter 1998, nesten alle som flyktninger. Blant innvandrerbarn som kom fra Irak i løpet av 2008 hadde 60 prosent flukt som innvandringsgrunn. Resten har kommet gjennom familiegjenforening. Utvandringen fra Norge til Irak var beskjeden i 2008 for alle aldersgrupper, og 30 barn flyttet tilbake til Irak (tabell 2.17).

Somaliere var den tredje største innvandrergruppen per 1. januar 2009. Innvandrere fra Somalia er svært unge. Av de 17 300 innvandrerne med somalisk landbakgrunn var 7 000, eller 41 prosent, under 25 år og hele 70 prosent under 35 år. De aller fleste innvandrere fra Somalia har flyktningbakgrunn, men de siste årene er det stadig flere som har kommet gjennom familiegjenforening. Av de som innvandret fra Somalia i 2008 var godt over halvparten barn (tabell 2.17). De fleste familieinnvandrere fra Somalia kom gjennom gjenforening eller medfølging og 15 prosent kom som følge av familieetablering.

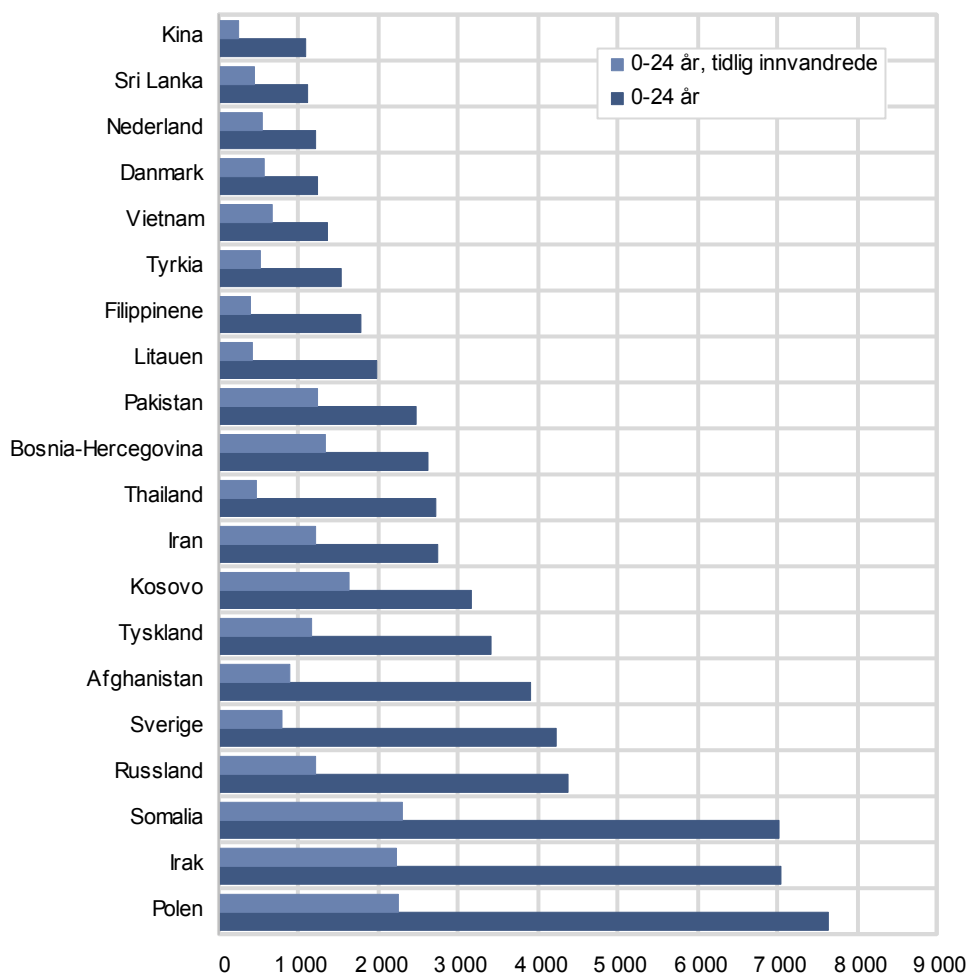
En tredjedel tidliginnvandrede

Det kan være nyttig å skille innvandrere som kom til landet som svært unge fra de som var noe eldre da de kom. En innvandrer som kom til Norge før skolealderen har på sett og vis mer til felles med en som er født i Norge enn med en som kom hit som 14-åring. For å fange opp dette, har vi skilt ut de som kom til landet før de var seks år.

En tredjedel av dagens innvandrere i alderen 0-24 år kom til Norge før de var fylt 6 år (tabell 2.6). Halvparten av de fra Kosovo og Bosnia-Hercegovina, Vietnam og Pakistan kom til Norge i førskolealder (tabell 2.5).

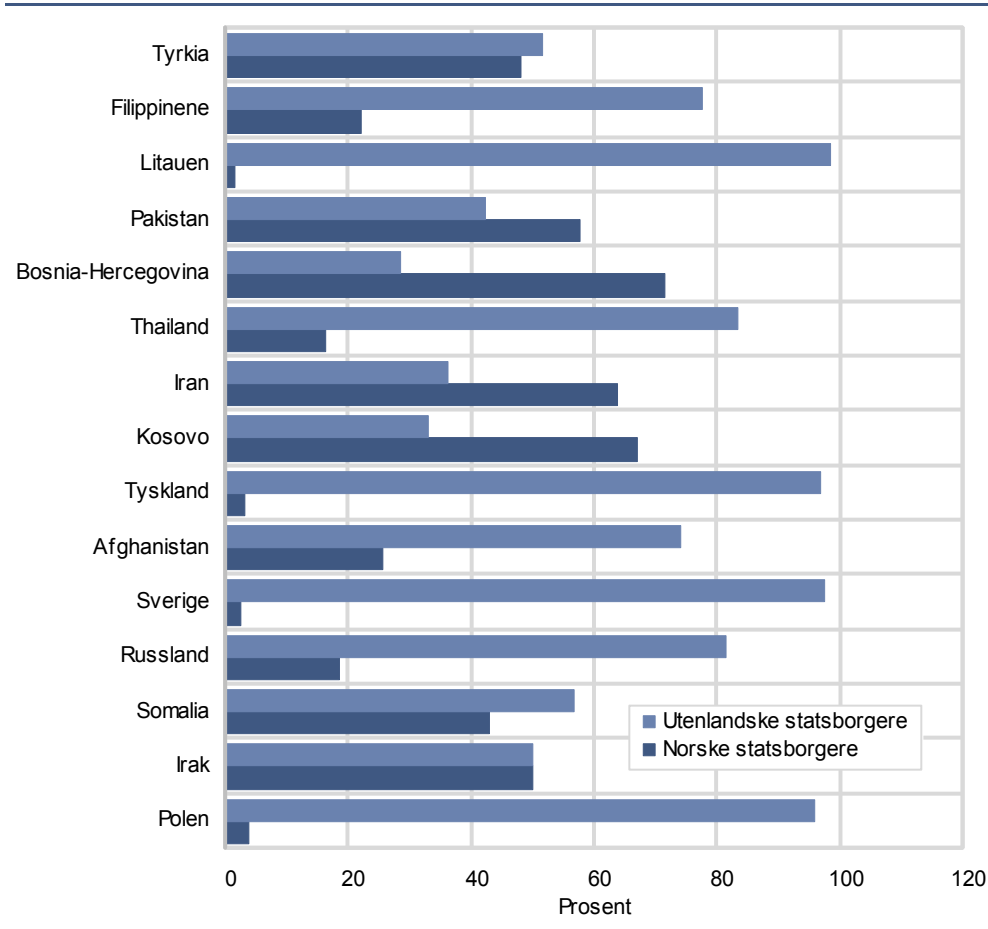
Det å se nærmere i hvilke innvandrergrupper er det mange som har tidliginnvandret er viktig av flere grunner. I likhet med norskfødte med innvandrerforeldre, har tidliginnvandrede gått på norsk skole, og de vil derfor skille seg tydelig fra innvandrere som har innvandret i senere alder på sentrale levekårsområder. Ettersom tidliginnvandreres integreringsløp blir annerledes enn for de innvandrere som flytter til Norge i skolealder eller senere, trekker tidliginnvandrere opp snittet for hele gruppen av innvandrere på ulike levekårsområder. Derfor vil integreringen kunne fremstå som mer vellykket enn den egentlig er, og foreldregenerasjonens utfordringer kan bli mindre tydelige. Resultatene for hele gruppen av innvandrere, altså sett under ett, vil dermed bli mer positive enn det er i det virkelige livet (Henriksen 2009/35).

Figur 2.5. Innvandrere 0-24 år, etter landbakgrunn og innvandringsalder. 1. januar 2009



Botid og landbakgrunn forklarer andel med norsk statsborgerskap

Ved inngangen til 2009 hadde 29 prosent av innvandrerne under 25 år norsk statsborgerskap. Blant de største innvandrergroppene er det store forskjeller. Særlig blant unge innvandrere fra Europa, Nord-Amerika og Oseania er det lave andeler med norsk statsborgerskap. Av enkeltgruppene er det blant unge polakkene vi finner lavest andel norske statsborgere med bare 4 prosent, mens blant unge innvandrere med bosnisk og vietnamesisk bakgrunn lå andelen norske statsborgere på henholdsvis 71 og 66 prosent (tabell 2.7). Av innvandrerne i alderen 0-24 år med bakgrunn fra Asia hadde 40 prosent norsk statsborgerskap.

Figur 2.6. Innvandrere 0-24 år, etter landbakgrunn og statsborgerskap. 1. januar 2009. Prosent

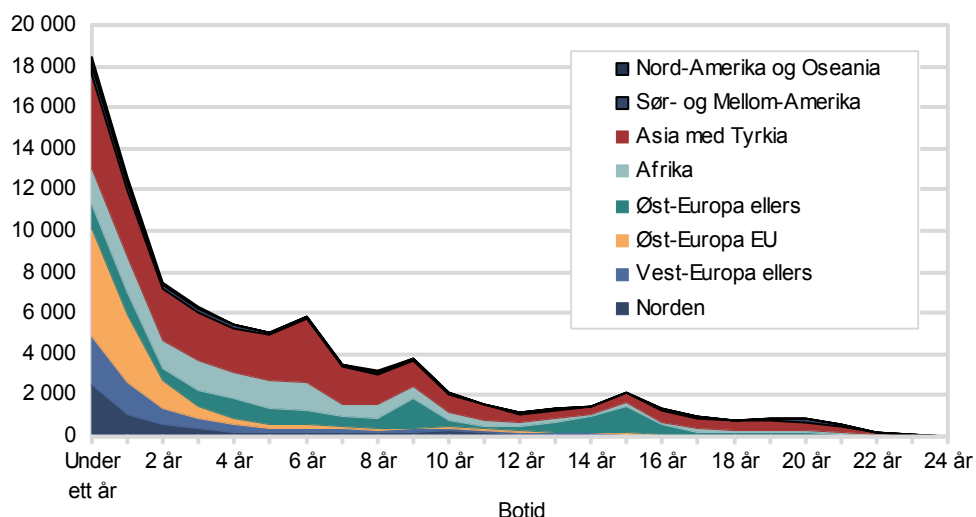
Ulik botid forklarer mye av forskjellene mellom en del av landgruppene. Blant de største innvandrergroppene er det de fra Polen og Litauen som har kortest botid. Over 90 prosent av innvandrerne under 25 år fra disse to landene har bodd i Norge i mindre enn 5 år (tabell 2.8). Og åtte av ti innvandrerbarn og unge innvandrere fra Sverige, Tyskland og Filippinene har bodd i Norge mindre enn fem år.

De fleste innvandrerne fra Bosnia-Hercegovina kom som flyktninger under krigen på Balkan 1992-1995, og mange kom som familier med barn. Derfor er det så mange unge innvandrere under 25 år i denne gruppen. Samtidig har de og foreldrene bodd lenge nok i landet for å kunne søke om overgang til norsk statsborgerskap. De fleste bosniere sikter på å bli boende permanent i Norge og velger derfor å bli norske statsborgere.

Seks av ti med botid under fem år

Det vil jevnt over være en klar sammenheng mellom botid og integrasjon i det norske samfunnet. Det skal litt til for at personer med svært kort botid er like godt integrert i samfunnet som personer som har vært lenge i landet. Men integrasjonen avhenger selvsagt av flere faktorer enn botid alene. Som vi tidligere har understreket, har det å innvandre i ung alder kanskje vel så stor betydning for integrasjonen som det å ha bodd i Norge i mange år.

Til sammen 60 prosent av de unge innvandrerne under 25 år innvandret til Norge i 2004 eller senere. Spesielt innvandrere fra Europa har kort tid i Norge. Syv av ti unge innvandrere med europeisk bakgrunn har bodd i landet kortere tid enn fem år. Det samme gjelder halvparten av unge innvandrere fra Asia og Afrika (tabell 2.8).

Figur 2.7. Innvandrere 0-24 år, etter botid og landbakgrunn. 1. januar 2009

Figuren viser botiden til unge innvandrere etter landbakgrunn. Det mest framtrepende trekket med figuren er at det er mange som har bodd i landet kort tid.

Spesielt mange med kort botid er i gruppen fra "Øst-Europa EU". Det er hovedsakelig polakkene, der hele 96 prosent i alderen 0-24 år hadde botid under ti år (tabell 2.8). Det er også mange med kort botid fra Norden og Vest-Europa ellers.

Det er en del topper i figuren, én på 15 år som har klar sammenheng med krigen i Bosnia-Hercegovina. Vi finner mange langtidsboende blant unge bosniere. Åtte av ti har bodd i landet 10 år eller lengre. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina har en annen sammensetning med hensyn til alder enn det en finner blant mange andre flyktninggrupper. Det har sammenheng med at mange har kommet som familier. I mange andre flyktninggrupper er det mer vanlig at mannen reiser i forveien og at resten av eventuell familie kommer i etterkant.

Også den neste opphopningen, ved 9 års botid skyldes tidligere Jugoslavia (Kosovo). Fra 2000 og utover kom det mange fra Asia, og det er en markert topp av barn og unge voksne fra Asia (mange fra Afghanistan og Irak) som ble bosatt i 2002. Det er også en betydelig andel med kort botid blant unge innvandrere fra Thailand og Filippinene. Syv av ti i de to innvandrergruppene har bodd i landet kortere enn 5 år.

Innvandringsgrunner

For å forstå integreringen av innvandrere er det viktig å vite hvilken dør innvandrerne er kommet igjennom. Innvandringsgrunnen er viktig i mange kontekster. Familier med flyktningbakgrunn har generelt større utfordringer siden mange sliter med belastninger fra krig og flukt. Dette kan gjøre tilpasningen til det norske samfunnet mer krevende. Den økende arbeidsinnvandringen fra de nye EU-landene har gitt nye grupper barn og unge i den norske skolen, noe som stiller nye krav til språkopplæring. Samtidig har mange arbeidsinnvandrere ektefeller med seg, som også ønsker innpass i arbeidsmarkedet.

I statistikken deles innvandringsgrunn inn i fire kategorier: *Flukt, familie, arbeid og utdanning*. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og omfatter kun de som kom til Norge på grunn av flukt. For de som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2008 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. Det registreres ikke innvandringsgrunn for nordiske innvandrere.

Under *flukt* hører alle som har fått opphold på grunnlag av en asylsøknad, er overføringsflyktninger eller har fått tillatelse til familieinnvandring når referansepersonen har flyktningbakgrunn. *Arbeid* omfatter hovedsakelig personer som har søkt om arbeidstillatelse i Norge. *Utdanning* gjelder i hovedsak studenter, men også praktikanter og au-pairer. *Familieinnvandring* dekker innvandring av ulik art, men der begrunnelsen for oppholdet er basert på enten en familie-gjenforening eller en familieetablering. Referansepersonen er den herboendeparten ved familieinnvandring. *Familiegjenforening* er gjenforening med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer, hvor familierelasjonen oppsto før referansepersonen ble bosatt i Norge. *Familieetablering* forstås som nytt ekteskap eller annen pardannelse der den ene parten ikke er bosatt i Norge (transnasjonal ekteskapsinngåelse), og der han eller hun kan få opphold på grunnlag av familieforholdet til sin bosatte ektefelle eller samboer (jf utlendingsloven kap.6). I tillegg kommer noen søknader om opphold som ikke lar seg klassifisere innenfor noen av de fire hovedtypene, disse er gruppert under *andre*.

377 000 personer med ikke-nordisk statsborgerskap innvandret til Norge i årene fra 1990-2008. 23 prosent av disse var barn under 18 år da de innvandret (tabell 2.9).

40 prosent av alle førstegangsinnvandringene var familieinnvandring. En firedel av innvandringene var arbeidsinnvandring og like mange kom på grunn av flukt. I aldersgruppen 0-17 år kom 60 prosent av barna gjennom familieinnvandring og 35 prosent på grunn av flukt (tabell 2.9).

Blant innvandrerbarn fra Europa er det både mange familiegjenforente og flyktninger. Bildet domineres av flyktninginnvandring først fra Bosnia-Hercegovina, og så fra Kosovo. I begge tilfellene innvandret det mange barnefamilier. Familieinnvandringen av europeiske barn stammer i stor grad fra Polen, Tyskland og andre EU-land. Bare i 2008 kom det 8 400 nye barn til Norge. 6 900 av disse, eller 82 prosent, ble familiegjenforent med en person bosatt i Norge. Halvparten hadde europeisk opprinnelse, de fleste igjen fra Polen. Den økende arbeidsinnvandringen fra de nye EU-land som startet i 2004, har hatt som konsekvens at familieinnvandringene også har steget gradvis i disse gruppene. Vi ser at mange barn nå gjenforenes med sine foreldre som har opphold i Norge.

Barn som innvandrer fra Asia på grunn av flukt kommer primært fra Irak, Iran og Afghanistan, mens de viktigste landene for familieinnvandringen av asiatiske barn er Irak, Thailand og Pakistan.

40 200 ikke-nordiske innvandrere (11 prosent) fikk opphold på grunn av utdanning i perioden 1990-2008. Ikke overraskende var over 58 prosent i denne gruppen yngre enn 25 år. Nesten halvparten kom fra europeiske land mens en tredjedel kom fra Asia. Bare i 2008 ble det gitt opphold til nye 4 100 ikke-nordiske statsborgere på grunn av utdanning. De tre største gruppene unge innvandrere (0-24 år) som fikk en utdanningstillatelse i 2008 var personer fra Filippinene, Kina og Tyskland (tabell 1.10).

42 000 med flyktningbakgrunn

I alt 42 000 innvandrerbarn og unge innvandrere i alderen 0-24 år som bodde i Norge per 1.januar 2009 hadde flyktningbakgrunn (tabell 2.11). Det er personer som har kommet til Norge av fluktgrunner og familieinnvandrede til disse, og de utgjør nesten halvparten av alle innvandrere i den aktuelle aldersgruppen.

De fleste barn og unge voksne med flyktningbakgrunn kommer fra Asia med 48 prosent og Afrika med 28 prosent. Av enkeltland peker Irak og Somalia seg ut med over 6 800 barn og unge voksne hver med flyktningbakgrunn. Det er også relativt mange i samme alderen fra Afghanistan og Iran (tabell 2.11).

Personer med flyktningbakgrunn er i en utsatt posisjon når det gjelder tilpasning til det norske samfunnet. For det første har de fleste en vanskelig livshistorie i bagasjen siden de kommer fra krigsherjede områder. Mange flyktningbarn er i en sårbar livssituasjon fordi de vokser opp i familier som har liten kunnskap om samfunnet de har kommet til, manglende språklige ferdigheter og tilknytning til arbeidsmarkedet. Noen få familier etablerer seg raskt og tilpasser seg godt det norske samfunnet etter kort tid, men for mange er integreringsprosessen en langsom og til tider tung tilpassing. I de neste kapitlene som omhandler utdanning, arbeidsmarked og inntekt skal vi se hvordan personer med flyktningbakgrunn klarer seg på de forskjellige samfunnsarenaer.

Norskfødte med innvandrereforeldre er svært unge

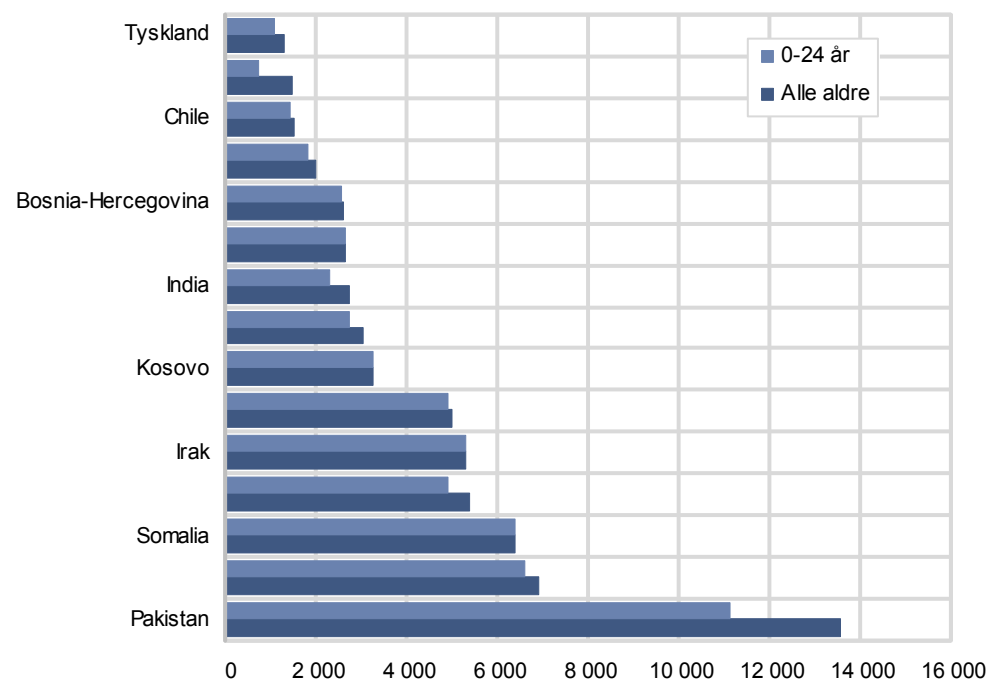
Hele 91 prosent av de norskfødte med innvandrereforeldre var yngre enn 25 år per 1. januar 2009. I den øvrige befolkningen var kun 32 prosent i samme aldersgruppe, og blant innvandrere var 21 prosent yngre enn 25 år (tabell 2.2. og 2.12).

De fem største grupper norskfødte med innvandrereforeldre i Norge er personer med foreldre fra Pakistan (13 500), Vietnam (6 900), Somalia (6 400), Tyrkia (5 400) og Irak (5 300).

Norskfødte med innvandrereforeldre fra Pakistan er den desidert størst enkeltgruppen (figur 2.4). Det er ikke overraskende siden deres foreldre er blant gruppene med lengst botid i Norge. De første innvandrerne fra Pakistan kom i 1967. Dessuten har pakistanske kvinner hatt en høyere fruktbarhet enn andre store grupper med lang botid. Ved inngangen til 2009 hadde pakistanske innvandrerkvinner i alderen 35-49 år i gjennomsnitt 3,4 barn (tabell 2.27). Av de store gruppene er det kun kvinner fra Somalia (3,9) og Afghanistan (3,8) som i gjennomsnitt har født flere barn.

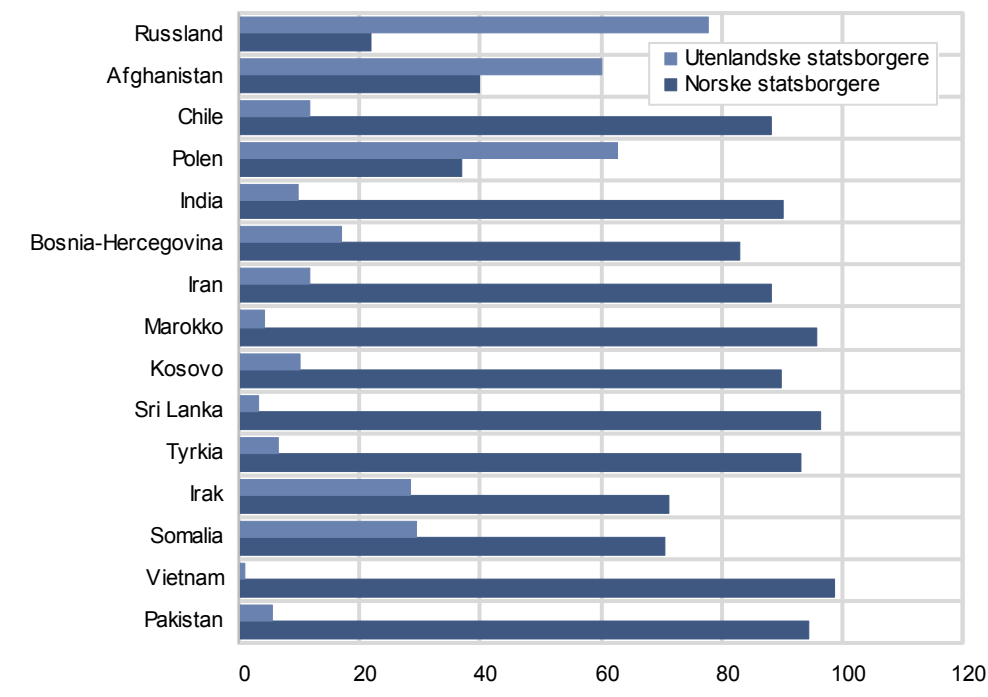
Norskfødte med innvandrereforeldre fra Vietnam utgjør den nest størst gruppen. Deres foreldre har også lang botid i Norge. De første vietnamesiske innvandrerne kom som flyktinger etter Vietnam-krigen i 1975. Norskfødte med innvandrereforeldre fra Vietnam er derfor yngre enn norskfødte med pakistanske foreldre. Per 1. januar 2009 var 60 prosent norskfødte barn med pakistanske foreldre og 80 prosent med vietnamesiske under myndighetsalder.

Blant norskfødte med innvandrereforeldre fra Somalia og Irak er så godt som alle under 18 år. De aller fleste foreldrene til norskfødte barn med bakgrunn fra Somalia og Irak har fluktrelatert bakgrunn (enten er de selv flyktning eller så er de familiegjennforent med en flyktning). Mange har kort botid i Norge.

Figur 2.8. Norskfødte med innvanderforeldre, etter alder og landbakgrunn. 1. januar 2009

Åtte av ti med norsk statsborgerskap

Blant norskfødte med innvanderforeldre i aldersgruppen 0-24 år hadde om lag 78 prosent av personene norsk statsborgerskap. I noen grupper var det over 95 prosent med norsk statsborgerskap som blant norskfødte med innvanderforeldre fra Vietnam, Sri Lanka, Marokko, Pakistan og Tyrkia (tabell 2.7).

Figur 2.9. Norskfødte med innvanderforeldre 0-24 år, etter landbakgrunn og statsborgerskap, 1. januar 2009. Prosent

Mange har sammensatt bakgrunn

Etter som tiden går er det stadig flere innvandrere som har bodd lenge i landet. Da er det ikke kun innvandrere og norskfødte med to innvanderforeldre som er interessante å beskrive i et innvandringsperspektiv. I tillegg har vi også sett på følgende grupper (tabell 2.13):

- norskfødte med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre
- norskfødte med én norskfødt og én utenlandsfødt forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre
- norskfødte med én norskfødt og én utenlandsfødt forelder, og to utenlandsfødte besteforeldre.

Vi ønsker å gi en kort beskrivelse av de viktigste kjennetegnene ved disse tre gruppene, men ingen av dem skal være i hovedfokus for vår analyse.

Svært få med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre

Per 1. januar 2009 var det 205 personer i Norge med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Nesten alle (96 prosent) var under 18 år. Over halvparten av dem hadde sin bakgrunn i Pakistan, og av andre land er det bare Tyrkia som har flere enn 15 personer i gruppen (tabell 2.14). De første barna som innvandrere fra Pakistan fikk utover på 1970-tallet, har i noen år vært i den alder hvor de selv begynner å få barn, og de har til nå fått vel 110 barn med en annen norskfødt med innvanderforeldre fra Pakistan. Denne gruppen kommer til å vokse i fremtiden, men den er foreløpig relatert til få land. Pakistanske innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre er de mest endogame i sitt pardanningsmønster i Norge (Daugstad 2008). Begge gruppene gifter seg i størst grad med personer med samme landbakgrunn som seg selv. Også i en del andre grupper med bakgrunn fra Asia og Afrika, er omfanget av ekteskap som blir inngått med personer med samme landbakgrunn høy. Derfor er det rimelig å anta at gruppen med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre kommer til å bli betydelig større i fremtiden.

3 000 personer med én utenlandsfødt forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre

Ved inngangen av 2009 var det 3 300 personer som er født i Norge med én norskfødt forelder som selv har utenlandsfødte foreldre, og én utenlandsfødt forelder som er fra det land den norskfødte forelder har bakgrunn fra. Personer som tilhører denne gruppen er gjennomgående svært unge. Nesten alle er yngre enn 18 år. 57 prosent i denne gruppen har tilknytning til Pakistan og 11 prosent til Tyrkia (tabell 2.15). Det at det er så mange fra Pakistan og Tyrkia har sammenheng med lang botid for innvandrere fra disse landene. Vi har allerede understreket at blant innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre med pakistansk bakgrunn ser det ut til å være sterke tradisjoner for å finne ektefelle med samme bakgrunn som seg selv, men det er også svært vanlig å gifte seg transnasjonalt, dvs. stifte familie med en som innvanderer fra "gamlelandet" (Daugstad 2008). Blant norskfødte med innvanderforeldre fra Tyrkia ser man det samme mønsteret som blant de med pakistansk bakgrunn.

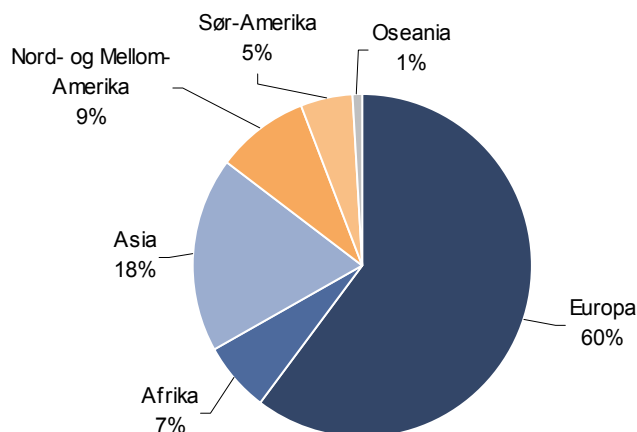
Mange med én utenlandsfødt forelder

Til sammen bodde 190 000 personer med én utenlandsfødt forelder og to utenlandsfødte besteforeldre i Norge per 1. januar 2009. De aller fleste av disse er født i Norge. 102 000 eller 54 prosent, var yngre enn 25 år. Det vanligste er at den utenlandsfødte forelder er født i Sverige, Danmark, Storbritannia, USA og Tyskland (tabell 2.16). Legger vi sammen tallene for disse seks landene er det 101 100 personer, eller 54 prosent av alle med en norskfødt og en utenlandsfødt forelder. I disse fem gruppene er rundt en tredjedel barn under 18 år. Det er også mange personer som har én av foreldrene fra Filippinene og Thailand, altså de landene hvor mange norske menn finner ektefeller. Godt over 70 prosent i disse to

gruppene er barn under 18 år. 4 000 av de med én forelder og to besteforeldre født i utlandet hadde én forelder født i Polen, og det var 1 900 med én forelder født i Tyrkia. 1 100 hadde en norskfødt og en pakistanskfødt forelder og to norskfødte besteforeldre.

Familieetablering (ekteskap) har i perioden før den siste EU-utvidelsen vært viktigste innvandringsgrunn for innvandrere fra Polen. Innvandrerkvinner fra Polen lå på topp tidlig på 1990- tallet over alle kvinner som har fått opphold på grunn av familieetablering. De fleste av dem var gjenforent med en mann uten innvandringsbakgrunn. Det er derfor det bor såpass mange med en norskfødt og en polskfødt forelder i Norge i dag.

Figur 2.10. Personer 0-24 år med én utenlandsfødt forelder, etter den utenlandsfødte forelderens landbakgrunn. 1. januar 2009. Prosent



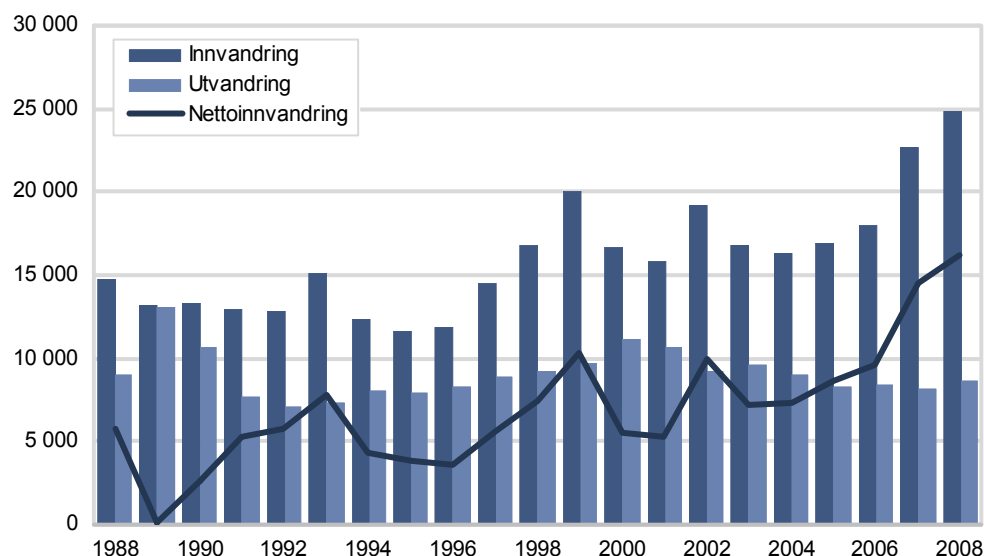
Mange innvandringer fra Europa

Det ble registrert 67 000 innvandringer og 24 000 utvandringer til og fra Norge i 2008. Dermed lå nettoinnvandringen på 43 000 som er ny innvandringsrekord. I aldersgruppen 0-24 år var det 24 800 innvandringer og 8 600 utvandringer, som ga et innflyttingsoverskudd på 16 200 barn og unge voksne (tabell 2.17). Denne aldersgruppen sto for omtrent 37 prosent av alle innvandringene i 2008. Både innvandrere og utvandrere er sterkt overrepresentert i noen aldersgrupper, sammenlignet med hele befolkningen. Det er spesielt mange unge voksne og små barn blant dem som flytter, mens det er svært få eldre. Kun 11 prosent av de som innvandret i 2008 var 45 år eller eldre. Innvandringens foryngende effekt styrker også befolkningens vekstpotensiale, fordi en yngre befolkning i større grad kan reproducere seg selv.

Mange av de unge kom fra Polen og Sverige, med henholdsvis 3 800 og 3 500 innvandrere under 25 år. Det var også et betydelig antall innvandringer fra Tyskland og Danmark med 1 500 og 1 100 innvandringer av personer yngre enn 25 år. I 2008 flyttet 8 600 barn og unge voksne ut fra Norge. Nesten halvparten flyttet til våre naboland Sverige og Danmark.

Siden slutten av 1960-tallet har nettoinnvandringen til Norge hatt en klart stigende tendens, men nettoinnvandringen har variert fra år til år og svingningene har vært til dels store. De siste 20 årene har nettoinnvandringen stått for en stadig større del av folketilveksten i Norge, og gitt oss en større og yngre befolkning. I 2008 var som sagt nettoinnvandringen den høyeste noensinne (figur 2.11).

Figur 2.11. Flytting til/fra utlandet for personer i alderen 0-24 år. 1988-2008



Barn under myndighetsalder er stort sett nødt til å følge med foreldrene på flyttelasset. Flyttemønsteret til barn forteller derfor ikke mye om deres egne valg, men mer om foreldrenes. I aldersgruppen 0-17 år flyttet 12 200 barn til Norge mens 3 500 flyttet ut. Tilflyttingen var størst fra Polen med 1 900 barn. Det var også en betydelig innvandring fra Tyskland og Sverige, men det var samtidig ganske mange barn som utvandret til Sverige. Den største *nettoinnvandringen* av barn under myndighetsalder var fra Polen og Tyskland.

Få utvandrere

I hvor stor grad innvandrerbarn og unge og norskfødte barn med innvanderforeldre har kontakt med foreldrenes opprinnelsesland har de siste årene vært et aktuelt tema i mediene. Statistisk sentralbyrå (SSB) har i denne sammenhengen funnet fram til hvor mange innvandrerbarn og norskfødte med innvanderforeldre som var registrert som utvandret per 1. januar 2009 (tabell 2.18). Eneste kilde for denne type befolkningsstatistikk er Det sentrale folkeregisteret.

Ved inngangen til 2009 var 19 300 innvandrerbarn og norskfødte barn med innvanderforeldre registrert som utvandret siden 1990. Nordiske barn sto for en tredjedel av disse utvandringene (tabell 2.18). Av enkeltnasjonaliteter er det flest svenske, danske og kosovoalbanske barn som utvandret, med henholdsvis 1 970, 1 670 og 1 450 barn. Utvandringen for kosovoalbanske barn må sees i sammenheng med at mange kosovoalbanske barn bare fikk midlertidig oppholdstillatelse i Norge, og måtte derfor vende tilbake etter at krigen i Kosovo tok slutt. Blant barn og unge med afrikansk og asiatisk bakgrunn er det flest utvandrede somaliske (1 200) og pakistanske barn (700). Det er ingen kjønnsforskjeller av betydning blant de som har utvandret.

Vi har ikke dessverre ikke opplysninger om tilflyttingsland for alle som har utvandret, så vi vet ikke med sikkerhet om alle disse barn har flyttet til foreldrenes hjemland eller til et tredjeland. For barn med innvanderforeldre fra Pakistan som per 1. januar 2009 sto registrert utvandret var situasjonen følgende: 62 prosent utvandret til Pakistan og 18 prosent til Storbritannia. Resten hadde et annet eller uoppgitt tilflyttingsland. Kun 15 prosent av utvandrede barn og unge med innvanderforeldre fra Somalia hadde Somalia som destinasjon. Dette er ikke overraskende siden situasjon i landet fortsatt er urolig. Vel 31 prosent utvandret til Storbritannia.

Mange barn og unge med innvandrerforeldre bor i og nær Oslo

Av Oslos befolkning under 25 år som per 1. januar 2009 talte 165 000 personer var 52 000 innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. Det tilsvarer 32 prosent. Det var klart flest barn og unge voksne med innvandrerforeldre i Oslo, både relativt og absolutt. Også Buskerud og Østfold hadde en høyere andel barn og unge voksne med innvandrerforeldre enn landsgjennomsnittet på 11 prosent, med henholdsvis 13 og 12 prosent. Akershus lå på landsgjennomsnittet.(tabell 2.19). Over halvparten av alle barn og unge voksne med innvandrerforeldre som var bosatt i Buskerud per 1. januar 2009 hadde bakgrunn fra Asia (medregnet Tyrkia), mens en tredjedel hadde europeisk bakgrunn. I absolutte tall er det henholdsvis 5 100 og 3 500 personer. Få hadde bakgrunn fra Afrika, Amerika og Oseania. Barn og unge med afrikanske foreldre utgjorde kun 12 prosent av alle unge med innvandrerforeldre i fylket. Halvparten av de unge med innvandrerforeldre som var bosatt i Buskerud per 1.januar 2009 bodde i Drammen. Den største enkeltgruppen hadde sin opprinnelse i Tyrkia.

Hver åttende innbygger under 25 år i Østfold hadde innvandrerforeldre (12 prosent). Av disse hadde omtrent like mange asiatisk og europeisk bakgrunn, rundt 40 prosent i begge gruppene. Den største enkeltgruppen hadde sin opprinnelse i Irak med 1 600 personer. Barn og unge med innvandrerforeldre fra Kosovo (1 100), Somalia (1 000), Vietnam (800), Bosnia-Hercegovina (700) og Polen (600) følger på de neste plassene og utgjør de klart største gruppene.

Fylket med lavest andel barn og unge voksne med innvandrerforeldre er Nord-Trøndelag, Andelen barn og unge voksne med innvandrerforeldre i dette fylket var bare 4 prosent. I absolutte tall er det 1 600 personer. Personer med somalisk og irakisk bakgrunn var de to største gruppene, med beskjedne 200 og 100 personer.

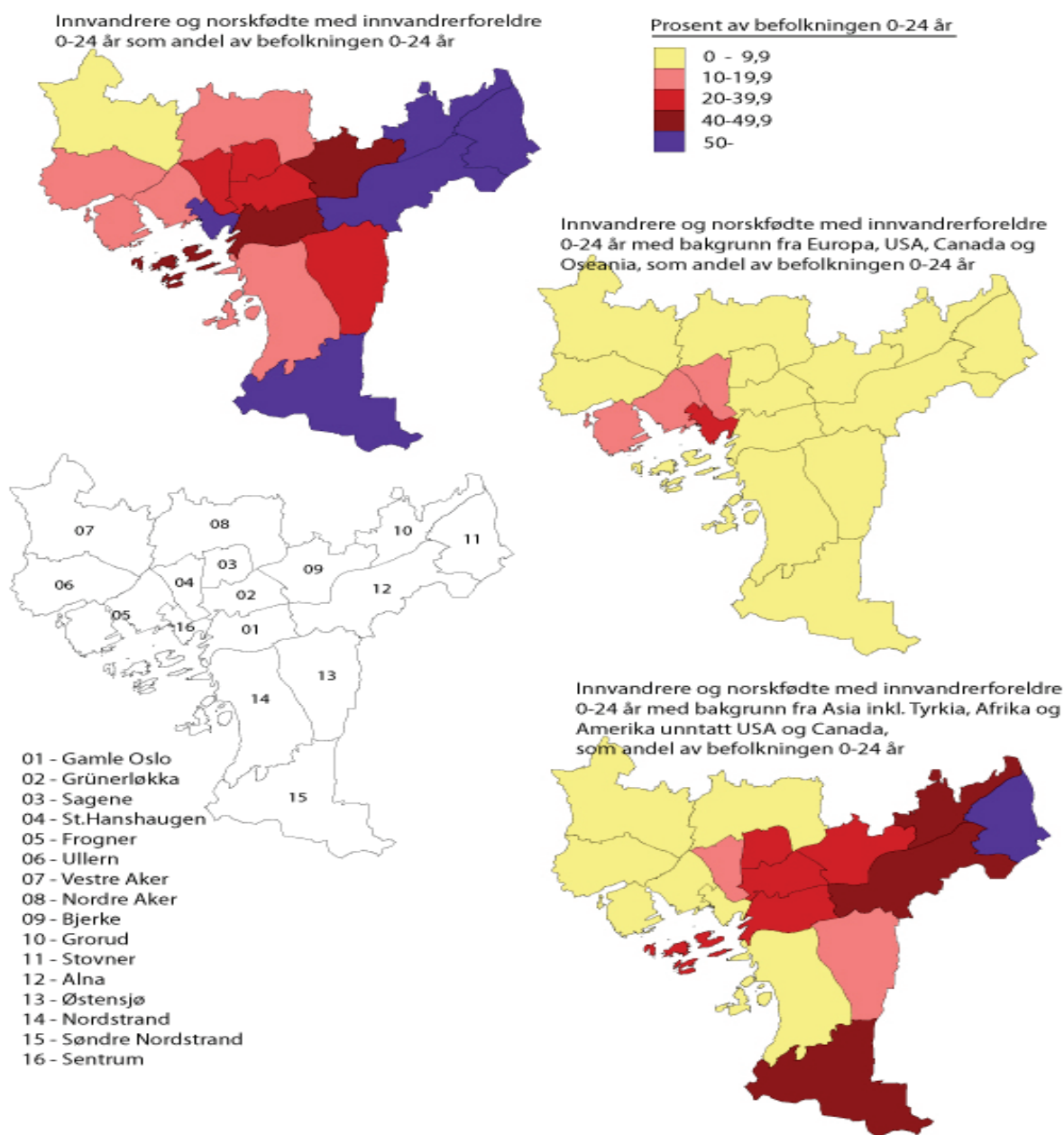
Det var også lave andeler barn og unge voksne med innvandrerforeldre i Nord-Norge, rundt 5 prosent i alle tre nordligste fylker.

De fleste av Oslos bydeler ligger over landsgjennomsnittet

Oslo er helt spesielt blant norske kommuner når det gjelder barn og unge voksne med innvandrerforeldre og innvandrere generelt, for ingen har tilnærmedesvis så mange innvandrere, verken i absolutte tall eller i forhold til folkemengden. Hvis man ser på bosettingsmønster til innvandrere i Oslo, ser man at det finnes bydeler med en høy konsentrasjon av innvandrere og deres barn.

Bortsett fra Marka og Ullern ligger samtlige av Oslos bydeler over landsgjennomsnittet på 11 prosent. Bydelene med flest barn og unge voksne med innvandrerforeldrene er Alna med 7 800, Søndre Nordstrand 7 100, Stovner 5 600 og Gamle Oslo 5 100 personer. I bydelene Stovner, Alna, Grorud og Søndre Nordstrand er over halvparten av befolkningen under 25 år enten innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre (tabell 2.20).

Figur 2.12. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre 0-24 år som andel av befolkningen 0-24 år. Bydel. 1. januar 2009



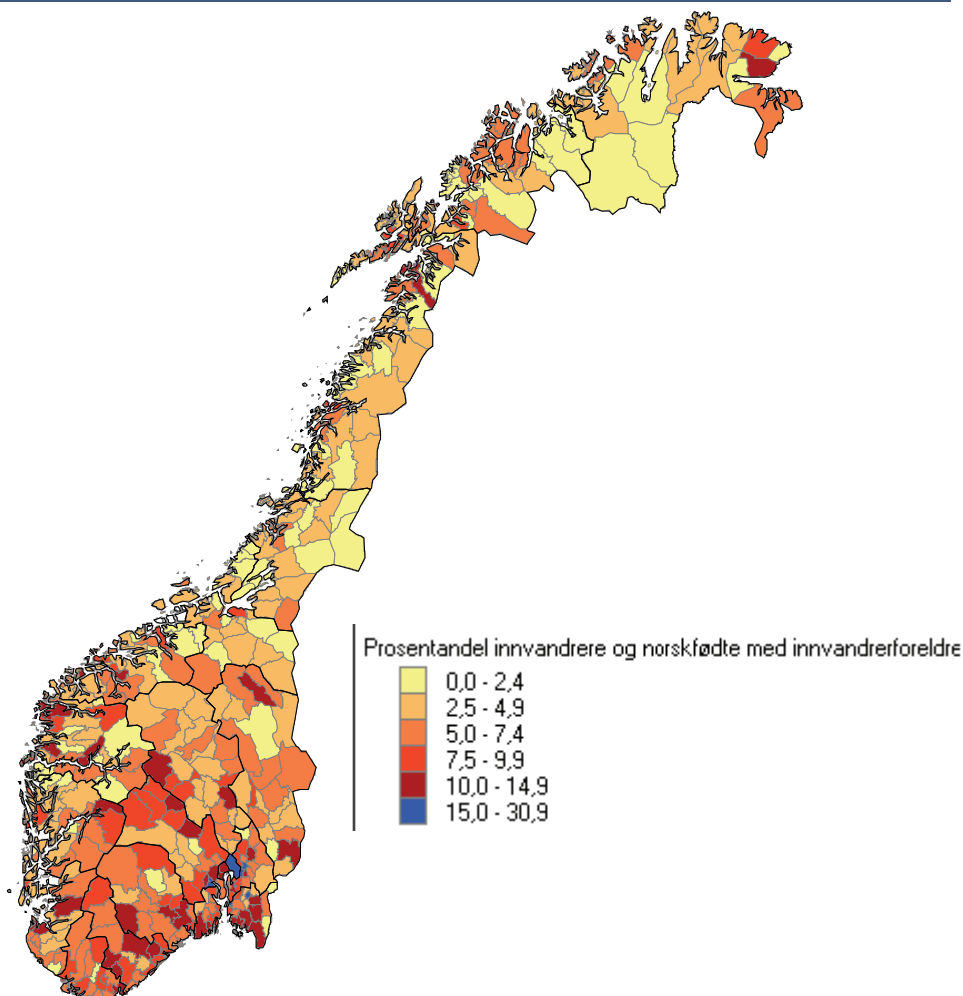
Enkelte nasjonaliteter er sterkt overrepresentert i Oslo. Hele 77 prosent av alle landets barn og unge voksne med innvandrereforeldre fra Marokko bor i Oslo, mens andelen i Oslo for de med pakistansk bakgrunn er 70 prosent (tabell 2.21). Blant barn og unge med innvandrereforeldre fra Russland, Bosnia-Hercegovina og Thailand var det bare 12 prosent som bodde i Oslo per 1. januar 2009. Oslos andel av alle 0-24-åringene i Norge var i samme tidsperiode 11 prosent.

Barn og unge voksne med innvandrereforeldre i 430 kommuner

Det bodde innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre under 25 år i alle landets kommuner ved inngangen til 2009. Fordelingen mellom de ulike kommunene varierer likevel mye. Barn og unge voksne med innvandrereforeldre er i likhet med innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre uansett alder, klart sentralisert rundt Oslofjorden. 44 prosent av alle i denne gruppen bodde i Oslo og Akershus ved inngangen til 2009, mens bare 22 prosent av hele Norges befolkning i samme aldersgruppe bor der.

Oslo er den kommunen hvor barn og unge voksne med innvandrereforeldre utgjorde den største andelen av befolkningen 0-24 år, med 32 prosent (tabell 2.22). Etter Oslo kommune hadde Drammen kommune høyest andel, med 25 prosent. Deretter kommer Lørenskog (20 prosent) og Skedsmo (19 prosent).

Figur 2.13. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre 0-24 år i prosent av folkemengden 0-24 år. 1. januar 2009



Flest bor sentralt

Hvor sentralt barn og unge med innvandrereforeldre bor får vi fram ved å se på hvor stor andel av dem som bor i de 150 kommunene som er klassifisert som de mest sentrale (les mer om sentralitet i kap.1.2). Mens 67 prosent av den norske befolkningen under 25 år bodde i disse kommunene per 1. januar 2009, gjorde 82 prosent av innvandrerbarn og unge voksne det samme. Disse tallene bygger på hvor folk er registrert bosatt, det vil si deres formelle bosted. I denne aldersgruppen er det generelt mange ugifte studenter som formelt bor hos foreldrene, mens faktisk er bosatt i nærheten av studiestedet. Tallene underestimerer derfor andelen personer i denne aldersgruppen som bor i storbyregionene.

I motsatt ende av sentralitetsskalaen finner vi de 149 minst sentrale kommunene i landet. 9 prosent av den norske befolkningen under 25 år bor der, men bare 4 prosent av barn og unge voksne med innvandrereforeldre.

1 av 4 nyfødte hadde innvandrereforeldre

I begynnelsen av 1970-årene ble det årlig født mellom 200 og 300 norskfødte med to innvandrereforeldre i Norge (Vassenden, 1997). Senere ha tallet økt jevnt, og i 1990 var andelen norskfødte med innvandrereforeldre 4 prosent av alle fødte. Tilsvarende andel i 2008 var 11 prosent (tabell 2.23). Det er nesten en tredobling

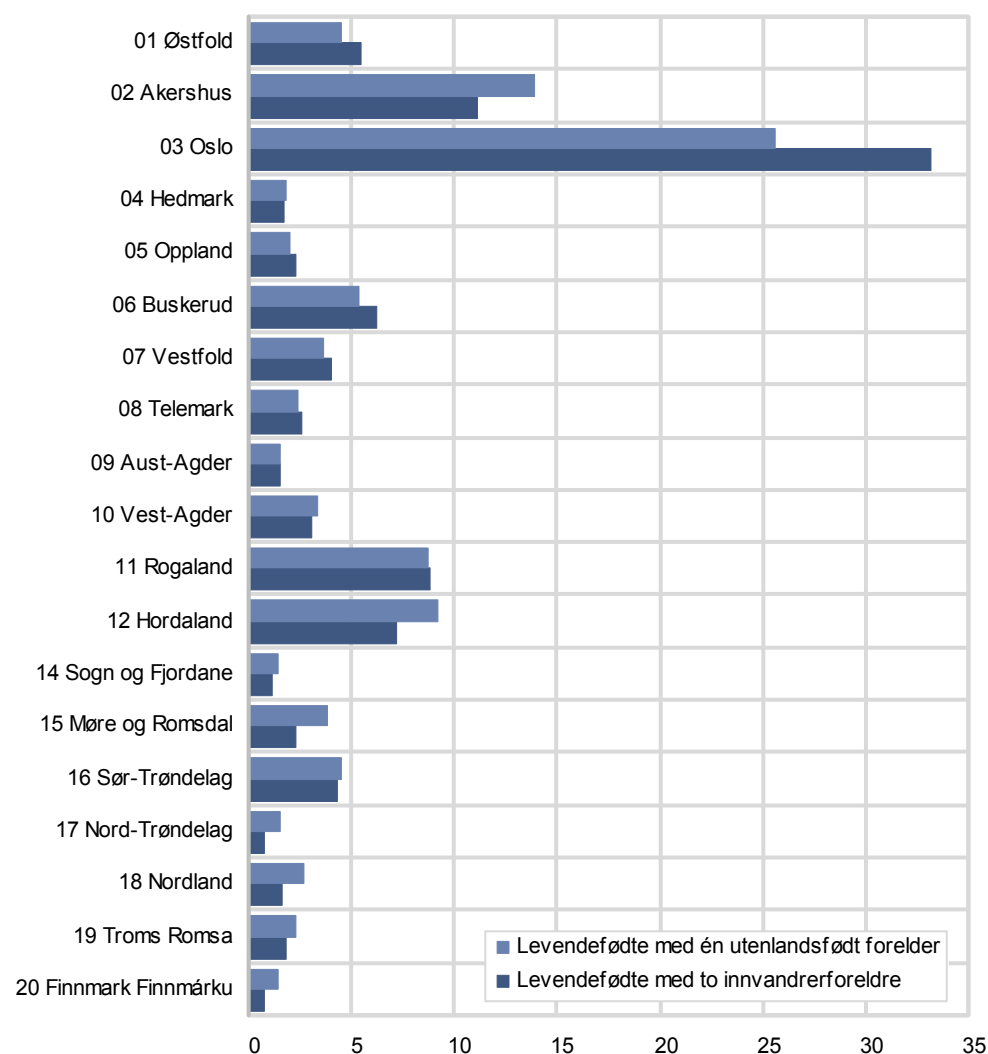
av barn født av innvandrere siden 1990. I tillegg blir det født mange barn med én utenlandsfødt og én norskfødt forelder. I 1990 var andelen av denne gruppen 7 prosent, mens i 2008 var det hele 12 prosent. Alt i alt hadde altså 23 prosent av alle barn som ble født i Norge i 2008 én eller to foreldre som hadde innvandret til landet.

Det ble født 60 500 barn i Norge i 2008, 6 800 med to innvandrerforeldre. 41 prosent av de med innvandrerforeldre, 2 800 barn, hadde begge foreldre fra Asia. 35 prosent hadde europeiske foreldre (tabell 2.23). Den klart største enkeltnasjonaliteten var de med somaliske foreldre (770). Den nest største gruppen er nyfødte med polske foreldre (590) og foreldre fra Irak (560).

Fødte, etter innvandringskategori og landbakgrunn. 2008. De 15 største gruppene

Med innvandrerforeldre		Med én utenlandsfødt forelder	
Somalia	772	Sverige	1 078
Polen	586	Danmark	441
Irak	556	Storbritannia	399
Pakistan	438	Thailand	387
Vietnam	266	Filippinene	336
Kosovo	257	Tyskland	334
Tyrkia	232	Pakistan	281
Afghanistan	220	USA	281
Russland	216	Russland	194
Sri Lanka	216	Chile	168
Tyskland	197	Polen	165
Bosnia-Hercegovina	193	Brasil	148
Sverige	157	Tyrkia	143
Iran	148	Nederland	128
Litauen	136	Frankrike	122

33 prosent av alle fødsler med to innvandrerforeldre i 2008 ble registrert i Oslo (figur 2.14). Til sammenlikning ble 15 prosent av alle fødsler i 2008 registrert i Oslo. I absolutte tall betyr det nye 9 900 barn i Oslo. Av disse har 2 200 (22 prosent) to innvandrerforeldre, og 1 900 (19 prosent) har én utenlandsfødt forelder.

Figur 2.14. Fødte, etter innvandringskategori og bostedsfylke, 2008. Prosent

I 2008 ble det født 7 400 barn med én norskfødt og én utenlandsfødt forelder i Norge. Den utenlandsfødte forelderen var oftest fra Sverige, Danmark, Storbritannia og Tyskland. I 2008 ble det født 2 250 barn i Norge med én utenlandsfødt forelder fra disse landene. Det er 31 prosent av alle fødte i denne kategorien. Det er også en betydelig del som har mor eller far fra Thailand og Filippinene (11 prosent). 300 barn ble født med én norskfødt og én pakistanskfødt forelder. Hele 240 av disse 300 nyfødte har fire utenlandskfødte besteforeldre. Det betyr at den norskfødte forelder også har bakgrunn fra Pakistan.

Bare 15 prosent av alle kvinner som fikk barn i 2008 var under 25 år gamle. 19 prosent av østeuropeiske mødre var under 25 år mens blant innvandrerkvinner fra Asia og Afrika lå andelen unge mødre rundt 16 prosent (tabell 2.24). Mors gjennomsnittlig fødealder i 2008 for alle fødsler var 30,3 år i 2008.

43 prosent av alle fødte i 2008 var førstefødte, 35 prosent var barn nummer to, 15 prosent var barn nummer tre og 6 prosent var barn nummer fire eller mer. Det er bare blant nyfødte med innvandrerforeldre fra Afrika at 25 prosent hadde 3 eller flere søsken fra før. Blant nyfødte med asiatiske foreldre var samme andelen 9 prosent. For andre grupper lå andelen mellom 4 og 7 prosent (tabell 2.25).

Fruktbarhet blant innvandrere hever samlet fruktbarhetstall, men lite
Fruktbarhetsmønsteret er relevant på flere måter i analyse av innvandringen. Innvandrerne fruktbarhet og barnetall er viktig for den virkningen innvandringen får på befolkningsutviklingen på lang sikt. Det finnes mange forestillinger om at

bestemte grupper av innvandrere etter hvert vil utgjøre flertallet i befolkningen på grunn av høy fruktbarhet. Så her er det viktig å beskrive de faktiske forhold.

Samlet fruktbarhetstall (SFT) er et mål på fruktbarheten i en befolkning. Når SFT brukes ved sammenlikning av ulike gruppers fruktbarhetsnivå forutsettes det at de gruppene som analyseres ikke i for stor grad endrer sammensetning over tid. Målet egner seg derfor ikke så godt til å beskrive enkeltgrupper hvor det enten er stor innflytting eller utflytting, eller som har stor utskiftning av befolkningen (Østby, 2004). Vi skal derfor ikke gå videre med beregninger av samlet fruktbarhetstall for enkeltnasjonaliteter, men vise tall for verdensregioner. Når en ser på store grupper under ett, blir utskiftningen i befolkningen av mindre betydning. Vi presenterer derfor i tabell 2.27 samlet fruktbarhetstall for de vanlige verdensregionene vi bruker.

Vi har sett at 23 prosent av alle nyfødte i 2008 hadde minst én utenlandsfødt forelder. Selv om dette tallet er høyt, ville samlet fruktbarhetstall (SFT) for personer født i Norge med to norskfødte foreldre vært 1,93 og ikke som nå 1,96 barn per kvinne (2008). Grunnen til at endringen ikke er større, er at det bare er fruktbarheten for de som har innvandret fra Afrika som er vesentlig høyere enn for hele befolkningen (tabell 2.26). De fleste andre innvandrergruppene har en fruktbarhet som i snitt ligger på et nokså likt nivå med alle bosatte i Norge, noen til og med lavere. Samtidig viser tallene for 1998-2008 at fruktbarheten for innvandrerkvinner fra Asia og Afrika er synkende. SFT for innvandrerkvinnene fra Asia gikk ned fra 2,84 barn per kvinne i 1998 til 2,21 i 2008. På samme tiden økte SFT fra 1,81 til 1,96 for hele befolkningen. For at folketallet skal holdes oppe på lang sikt, trenges 2,06 barn per kvinne, og vi ser altså at Norge i 2008 lå 0,10 under dette nivået, og at uten innvandrere ville det vært 0,13 barn under. Sammenliknet med andre land i Europa har likevel Norge en fruktbarhet som ligger høyere enn de aller fleste. Oversikten over SFT fra EUROSTAT for 2007 viser at av alle europeiske land hadde kun Island og Irland et høyere fruktbarhetstall enn Norge.

Samlet fruktbarhetstall (SFT) beskriver gjennomsnittlig antall levendefødte barn hver kvinne kommer til å føde i hele kvinnens fødedyktige periode (15-49 år), under forutsetning av at fruktbarhetsmønsteret i perioden vedvarer, og at dødsfall ikke forekommer.

Samlet fruktbarhetstall over livsløpet

Alternativt til å beregne samlet fruktbarhetstall, som er et teoretisk mål for fruktbarheten i en periode, kan vi også se hvor mange barn kvinner fra ulike land faktisk har født ved slutten av deres fødedyktige periode. Slike tall blir mindre preget av tilfeldigheter enn det SFT for en periode blir, når de beregnes for små grupper med betydelig inn- og utvandring. I tabell 2.27 gir vi gjennomsnittlig barnetall per innvandrerkvinner i alderen 35-49 år, etter landbakgrunn.

Afghanske og somaliske kvinner har mange barn

Kvinnelige innvandrere fra Afghanistan i alderen 35-49 år hadde i gjennomsnitt 3,9 barn. Dette gjennomsnittet er langt høyere enn for alle kvinner i Norge (2,0), og er også høyere enn gjennomsnittet for andre innvandrerkvinner. Av andre innvandrerkvinner i alderen 35-49 år, er det kvinner fra Somalia (3,8), Pakistan (3,2) og Irak (3,1) som har flest barn.

På den andre siden er det innvandregrupper med stort kvinneoverskudd i Norge (Thailand, Russland og Filippinene) som har få barn. Thailandske kvinner hadde i gjennomsnitt kun 1,2 barn i 2008 (tabell 2.27). Kvinner fra disse landene er ofte kommet til Norge for å gifte seg med menn uten innvandringsbakgrunn, og det er mulig at en del av disse kvinnene ikke har med seg alle barna sine hit, og da vil de ikke fanges opp i vår statistikk.

Det er verdt å merke seg at det er ganske få store innvandrergrupper som har høyere fruktbarhet enn gjennomsnittet for alle kvinner i alderen 35-49 år. I tillegg til ovennevnte grupper som har over tre barn i gjennomsnitt har innvandrerkvinner fra Marokko 2,7 og Tyrkia 2,5 barn.

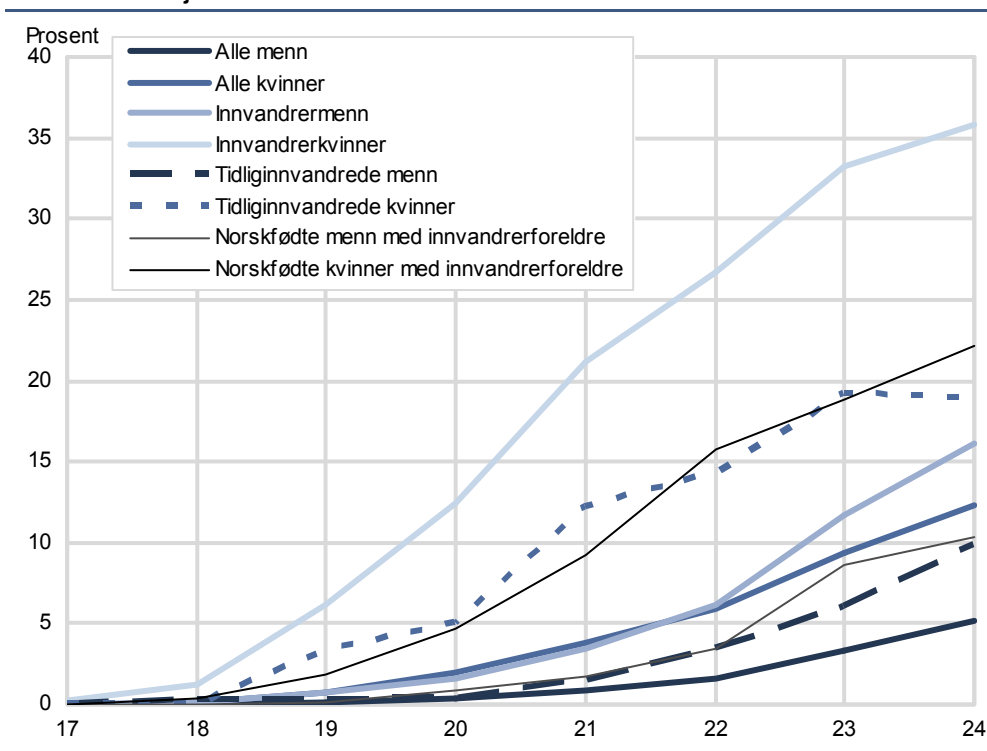
Flere gifte blant innvandrere enn i hele befolkningen

Av alle personer i aldersgruppen 17-24 år var kun 1 prosent av mennene og 4 prosent av kvinnene gift per 1. januar 2009. Blant innvandrere i samme aldersgruppen var andelen gifte 6 og 21 prosent for menn og kvinner. Med andre ord er gifteandelen betraktelig høyere for innvandrere enn for resten av befolkningen, spesielt for innvandrerkvinner. Hvis vi kun ser på unge innvandrere som har kommet til Norge før fylte 6 år synker gifteandelene til 3 prosent for mennene og 9 prosent for kvinnene. Gifteandelene er enda lavere for norskfødte med innvandrerforeldre under 25 år, 2 prosent for mennene og 7 prosent for kvinnene (tabell 2.28).

Ser vi på grupper inndelt etter landbakgrunner er det store variasjoner i hvor store andeler som er gift. Blant unge innvandrere fra Sverige og Danmark var det svært få som har inngått ekteskap. Blant unge innvandrere fra noen østeuropeiske land er andelen gifte langt større enn for befolkningen som helhet, spesielt blant kvinnene. Blant unge innvandrere med bakgrunn fra Kosovo og Polen var andelen gifte kvinner spesielt høy, med 31 prosent. Den gruppen som har høyest andel gifte unge personer er innvandrere fra Tyrkia. 58 prosent av kvinnene og 28 prosent av mennene i alderen 17-24 år var gift per 1. januar 2009. Unge pakistanske innvandrere kommer også høyt ut med 44 prosent for kvinnene og 18 prosent for menn (tabell 2.29).

Figuren 2.15. viser prosentandelen kvinner og menn i alderen 17-24 år som var gift per 1. januar 2009, for hele befolkningen og for ulike grupper, etter innvandringskategori. I alle landgrupper er det større andel som er gift blant kvinner enn blant menn.

Figur 2.15. Sivilstand blant personer 17-24 år, etter innvandringskategori, alder og kjønn. 1. januar 2009. Prosent



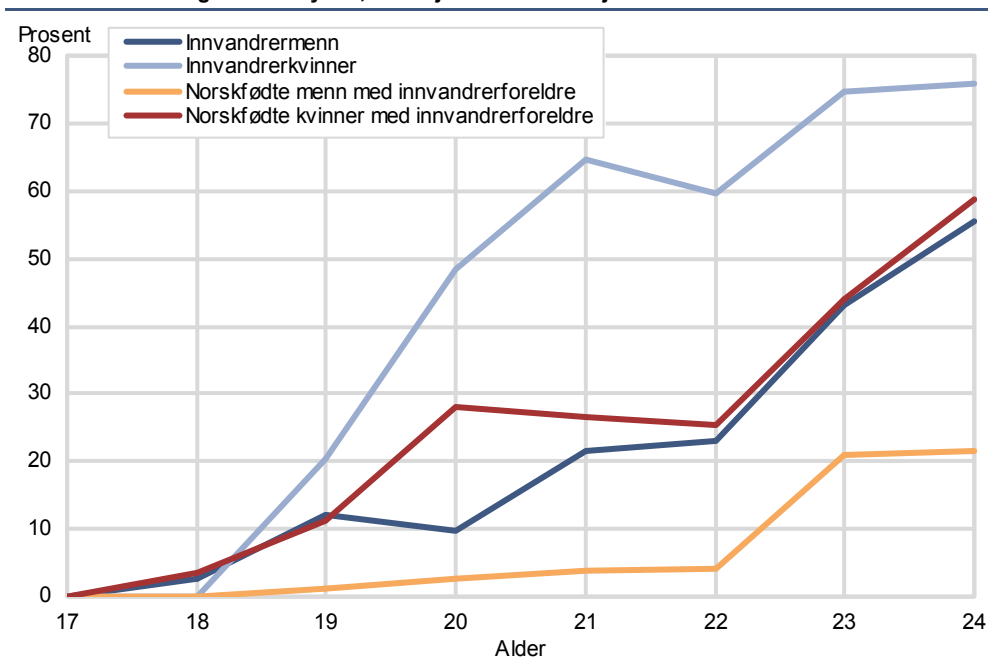
Lavere andel gifte blant norskfødte med innvandrerforeldre enn blant innvandrere

Blant norskfødte med innvandrerforeldre under 25 år var andelen gifte mye lavere enn for innvandrere i samme aldersgruppen. Som vi allerede har vært inne på er norskfødte med innvandrerforeldre fremdeles svært unge. Hele 80 prosent var under myndighetsalder. Det er blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan at flest har kommet i en alder hvor ekteskap er aktuelt. Andelen gifte blant norskfødte med bakgrunn fra Pakistan er mye lavere enn for innvandrere fra Pakistan. For pakistanske innvandrekvinner og menn var gifteandelen på henholdsvis 44 og 18 prosent i aldersgruppen 17-24 år, mens for norskfødte kvinner og menn med bakgrunn fra Pakistan var samme andelen 10 og 5 prosent (tabell 2.29).

Mange norskfødte med innvandrerforeldre fra Tyrkia er gift

Mange tyrkere i Norge gifter seg i ung alder. Det gjelder både innvandrere og til dels norskfødte med innvandrerforeldre, men andelen som er gift er ulik for de to kategoriene også for personer med tyrkisk bakgrunn. I alderen 17-19 år var allerede 21 prosent innvandrerkvinner gift mot 15 prosent blant norskfødte kvinner med innvandrerforeldre. Figur 2.16. viser at likevel var 60 prosent av alle 24 år gamle norskfødte kvinner med innvandrerforeldre fra Tyrkia gift. Det samme gjelder 21 prosent av norskfødte menn i samme alderen.

Figur 2.16. Andel som er gift blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Tyrkia, etter kjønn, 17-24 år, 1.januar 2009. Prosent



Samboerskap lite utbredt blant unge med innvandrerforeldre

Ekteskapspraksis eller pardannelsesmønstre er på ingen måte statiske. I Norge har vi sett betydelige endringer de siste generasjonene. Samboerskap er i dag den viktigste samlivsformen for unge i Norge. Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er samboerskap langt mindre utbredt i denne gruppen.

SSBs husholdningsstatistikk er laget ut fra hvor personene var registrert bosatt 1. januar 2009 (formelt bosted). Det betyr blant annet at alle ugifte studenter som er registrert bosatt hos foreldrene, er talt opp i foreldrenes husholdning. Erfaringsmessig vil statistikk som er basert på register og formelt bosted, i gjennomsnitt gi færre samboerpar enn statistikk som er basert på faktisk bosted (intervjuundersøkelser).

Blant unge voksne i alderen 18-24 år var det ikke mange som var registrert som par per 1. januar 2009. Hele 88 prosent bodde ikke i par, 9 prosent var samboere og 3 prosent gift (tabell 2.30).

Blant unge med innvandrereforeldre var det heller ikke mange som var gift eller registrert som samboer per 1. januar 2009. Se aller fleste, 95 prosent av norskfødte med innvandrereforeldre i alderen 18-24 år og 79 prosent av innvandrere i samme alder bodde ikke i par.

Det er kun blant unge innvandrere med bakgrunn fra Tyrkia vi finner betydelig flere som bor i par sammenliknet med resten av befolkningen, 42 prosent. Bare 2 prosent var samboere. Andelen unge tyrkerne som bor i par er med andre ord høy sammenliknet med alle i Norge, og også sammenliknet med de fleste innvandreregrupper.

Det er også relativt høy andel som bor i par blant unge innvandrere med bakgrunn fra Pakistan, 32 prosent. I disse gruppene er andelen som lever som ektepar høy, mens andelen som bor som samboere er blant de laveste av alle innvandreregruppene vi har sett på (1 prosent).

I analysen av resultatene fra levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn gir Daugstad (2009) viktige beskrivelser av unge med innvandrereforeldre fra Pakistan og Tyrkia som har gift seg i tidlig alder. De har til en viss grad foreldre med en annen sosial bakgrunn enn unge som ikke har giftet seg. Blant unge som var gift eller forlovet så det ut til at det var noen flere som hadde foreldre med bare grunnskoleutdanning eller uoppgitt utdanning, enn det var blant unge som fremdeles var ugift. Videre ser det ut til at de med yrkesaktiv mor er mindre tilbøyelige til å gifte seg tidlig enn de som har mor som ikke er yrkesaktiv. Tidlig giftemål øker også trolig sannsynligheten for at unge ikke tar høyere utdanning.

Tabeller

Tabell 2.1. Ulike avgrensninger av personer 0-24 år etter innvandringsbakgrunn. 1970-2009

	01.11.1970	01.11.1980	01.01.1990	01.01.2000	01.01.2002	01.01.2003
Hele befolkningen	3 863 221	4 078 900	4 233 116	4 478 497	4 524 066	4 552 252
I alt 0-24 år	1 553 356	1 516 491	1 458 498	1 438 839	1 447 506	1 457 321
Født i Norge med to norskfødte foreldre	1 483 834	1 416 555	1 317 900	1 230 647	1 222 609	1 222 370
Innvandrere	6 856	14 966	34 519	54 182	57 373	62 236
Norskfødte med innvandrereforeldre	2 021	5 820	15 954	41 395	48 125	51 638
Norskfødte og utenlandsfødte med én norskfødt forelder	51 673	65 609	75 065	96 620	102 793	104 949
Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre	8 972	13 541	15 060	15 995	16 606	16 128
	01.01.2004	01.01.2005	01.01.2006	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009
Hele befolkningen	4 577 457	4 606 363	4 640 219	4 681 134	4 737 171	4 799 252
I alt 0-24 år	1 464 554	1 472 267	1 480 994	1 492 698	1 507 521	1 526 166
Født i Norge med to norskfødte foreldre	1 219 554	1 217 767	1 215 533	1 214 674	1 212 685	1 212 816
Innvandrere	64 467	66 280	68 699	72 406	79 605	87 121
Norskfødte med innvandrereforeldre	55 388	58 930	62 522	67 068	71 778	77 610
Norskfødte og utenlandsfødte med én norskfødt forelder	108 775	112 455	117 112	121 457	126 389	131 756
Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre	16 370	16 835	17 128	17 093	17 064	16 863

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.2. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre, etter kjønn og alder. 1. januar 2009

	Folkemengden i alt			Innvandrere				I prosent av hele befolk- ningen i aktuell alders- gruppe	Norskfødte med innvandrereforeldre			
	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn		Menn	Kvinner	I prosent av hele befolk- ningen i aktuell alders- gruppe	
I alt	4 799 252	2 395 053	2 404 199	422 595	216 748	205 847	8,8	85 604	43 868	41 736	1,8	
0-24 år	1 526 166	781 569	744 597	87 121	43 675	43 446	5,7	77 610	39 733	37 877	5,1	
Under 1 år	60 673	31 239	29 434	249	111	138	0,4	6 774	3 481	3 293	11,2	
1-2 år	119 720	61 341	58 379	2 446	1 231	1 215	2,0	11 304	5 796	5 508	9,4	
3-5 år	177 058	90 375	86 683	5 700	2 883	2 817	3,2	14 345	7 290	7 055	8,1	
6-12 år	428 010	219 063	208 947	19 120	9 692	9 428	4,5	23 796	12 171	11 625	5,6	
13-15 år	189 664	97 361	92 303	10 155	5 278	4 877	5,4	7 806	4 037	3 769	4,1	
16-17 år	128 356	66 220	62 136	7 414	3 863	3 551	5,8	4 302	2 196	2 106	3,4	
18-19 år	127 949	65 576	62 373	8 323	4 195	4 128	6,5	3 662	1 871	1 791	2,9	
20-24 år	294 736	150 394	144 342	33 714	16 422	17 292	11,4	5 621	2 891	2 730	1,9	

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB

Tabell 2.3. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre, etter alder, landbakgrunn og kjønn. 1. januar 2009

	Innvandrere						Norskfødte med innvanderforeldre					
	Landgruppe ¹			Landgruppe ²			Landgruppe ¹			Landgruppe ²		
	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner
Alle	177 629	99 437	78 192	244 966	117 311	127 655	10 828	5 593	5 235	74 776	38 275	36 501
Under 1 år	121	51	70	128	60	68	1 585	808	777	5 189	2 673	2 516
1-2 år	1 313	682	631	1 133	549	584	1 634	823	811	9 670	4 973	4 697
3-5 år	2 783	1 379	1 404	2 917	1 504	1 413	1 225	626	599	13 120	6 664	6 456
6-12 år	5 802	2 916	2 886	13 318	6 776	6 542	1 710	904	806	22 086	11 267	10 819
13-15 år	2 409	1 239	1 170	7 746	4 039	3 707	510	272	238	7 296	3 765	3 531
16-17 år	1 456	729	727	5 958	3 134	2 824	317	160	157	3 985	2 036	1 949
18-19 år	1 866	887	979	6 457	3 308	3 149	341	176	165	3 321	1 695	1 626
20-24 år	11 253	5 873	5 380	22 461	10 549	11 912	645	342	303	4 976	2 549	2 427

¹ EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand.² Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS.

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.4. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre, etter alder og kjønn. 1. januar 2009

	Innvandrere			Norskfødte med innvanderforeldre		
	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner
I alt 0-24 år	87 121	43 675	43 446	77 610	39 733	37 877
0.....	249	111	138	6 774	3 481	3 293
1.....	950	468	482	5 861	2 984	2 877
2.....	1 496	763	733	5 443	2 812	2 631
3.....	1 719	840	879	5 013	2 569	2 444
4.....	1 885	991	894	4 744	2 373	2 371
5.....	2 096	1 052	1 044	4 588	2 348	2 240
6.....	2 095	995	1 100	4 152	2 095	2 057
7.....	2 285	1 193	1 092	3 761	1 969	1 792
8.....	2 431	1 234	1 197	3 791	1 914	1 877
9.....	2 697	1 374	1 323	3 380	1 741	1 639
10.....	2 988	1 536	1 452	3 014	1 560	1 454
11.....	3 274	1 675	1 599	2 862	1 442	1 420
12.....	3 350	1 685	1 665	2 836	1 450	1 386
13.....	3 415	1 815	1 600	2 818	1 457	1 361
14.....	3 323	1 691	1 632	2 580	1 359	1 221
15.....	3 417	1 772	1 645	2 408	1 221	1 187
16.....	3 637	1 870	1 767	2 240	1 159	1 081
17.....	3 777	1 993	1 784	2 062	1 037	1 025
18.....	3 959	2 008	1 951	1 924	985	939
19.....	4 364	2 187	2 177	1 738	886	852
20.....	4 969	2 414	2 555	1 541	799	742
21.....	5 832	2 856	2 976	1 210	580	630
22.....	6 665	3 289	3 376	1 042	528	514
23.....	7 679	3 731	3 948	933	508	425
24.....	8 569	4 132	4 437	895	476	419

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB

Tabell 2.5. Innvandrere, etter alder, kjønn og landbakgrunn. 1.januar 2009

	Alle aldre	0-17 år	0-24 år	0-24 år, tidlig innvandrede ¹	Kvinner i alt	Kvinner 0-17 år	Kvinner 0-24 år
I alt	422 595	45 084	87 121	28 774	205 847	22 026	43 446
Landbakgrunn							
Polen	42 471	4 376	7 644	2 252	13 530	2 129	3 429
Sverige	27 468	1 014	4 225	783	14 081	513	2 304
Tyskland	19 596	2 243	3 403	1 166	9 095	1 065	1 653
Irak	19 197	3 958	7 049	2 229	8 085	1 899	3 304
Danmark	17 787	686	1 248	562	8 798	364	658
Somalia	17 255	4 322	7 032	2 301	8 033	2 106	3 366
Pakistan	16 615	1 020	2 481	1 226	8 049	512	1 305
Bosnia-Hercegovina	13 055	894	2 621	1 328	6 604	429	1 315
Iran	13 001	1 083	2 739	1 211	5 791	520	1 313
Vietnam	12 803	390	1 357	662	6 703	191	716
Russland	12 759	2 562	4 375	1 223	8 416	1 206	2 220
Storbritannia	11 613	595	902	433	4 461	281	406
Filippinene	11 033	812	1 785	401	8 950	407	1 171
Thailand	10 647	1 794	2 723	479	8 999	939	1 550
Tyrkia	10 039	515	1 544	524	4 342	251	771
Kosovo	9 250	1 566	3 170	1 627	4 319	759	1 551
Sri Lanka	8 450	363	1 109	456	4 034	164	513
Afghanistan	7 809	2 287	3 897	895	3 223	1 042	1 649
Litauen	7 259	892	1 987	413	2 980	455	908
USA	7 178	398	754	241	3 915	211	401
India	6 604	402	743	348	3 029	191	370
Finland	6 179	355	612	268	3 718	183	333
Nederland	5 946	1 015	1 217	543	2 712	516	623
Chile	5 917	183	743	474	2 797	98	386
Kina	5 657	360	1 085	257	3 249	194	584
Marokko	4 762	235	538	233	2 046	116	301
Etiopia	3 622	506	1 050	276	1 707	249	562
Island	3 366	423	731	366	1 725	222	399
Frankrike	3 363	306	622	197	1 428	141	295
Romania	3 283	213	608	134	1 717	104	310
Eritrea	3 214	468	751	296	1 541	226	360
Kroatia	2 652	331	618	225	1 267	146	295
Brasil	2 401	301	583	107	1 814	152	365
Burma	2 381	703	1 027	270	1 100	345	512
Ukraina	2 148	240	552	76	1 672	123	341
Makedonia	2 120	119	395	208	1 008	54	204
Serbia	2 024	227	399	154	1 027	109	190
Det palestinske området	1 921	645	830	292	634	299	366
Spania	1 830	77	245	52	779	42	135
Latvia	1 754	167	397	76	855	77	183
Kongo	1 686	646	912	259	808	314	446
Andre	54 480	5 392	10 418	3 251	26 806	2 682	5 383

¹ Innvandrere som har kommet til Norge før fylte 6 år.

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.6. Innvandrere 0-24 år, etter alder, kjønn, landbakgrunn og innvandringsalder. 1. januar 2009

	Innvandrere 0-24 år			Av dette tidliginnvandrede ¹		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt 0-24 år	87 121	43 675	43 446	28 774	14 549	14 225
Norden	6 921	3 166	3 755	2 027	969	1 058
0-5 år	638	306	332	638	306	332
6-12 år	929	436	493	604	282	322
13-15 år	535	266	269	282	140	142
16-17 år	419	207	212	170	82	88
18-19 år	747	310	437	124	53	71
20-24 år	3 653	1 641	2 012	209	106	103
Øst-Europa	24 389	12 626	11 763	8 098	4 101	3 997
0-5 år	2 797	1 457	1 340	2 797	1 457	1 340
6-12 år	4 900	2 479	2 421	2 303	1 145	1 158
13-15 år	2 511	1 328	1 183	690	365	325
16-17 år	2 108	1 089	1 019	721	361	360
18-19 år	2 198	1 127	1 071	724	367	357
20-24 år	9 875	5 146	4 729	863	406	457
Vest-Europa, unntatt Tyrkia ..	7 042	3 599	3 443	2 601	1 332	1 269
0-5 år	1 287	645	642	1 287	645	642
6-12 år	2 092	1 087	1 005	907	469	438
13-15 år	771	408	363	168	94	74
16-17 år	434	219	215	74	40	34
18-19 år	407	204	203	45	23	22
20-24 år	2 051	1 036	1 015	120	61	59
Asia med Tyrkia	30 974	15 486	15 488	10 212	5 190	5 022
0-5 år	2 037	1 006	1 031	2 037	1 006	1 031
6-12 år	6 540	3 300	3 240	3 640	1 816	1 824
13-15 år	4 043	2 117	1 926	1 029	529	500
16-17 år	3 012	1 622	1 390	515	260	255
18-19 år	3 244	1 698	1 546	586	304	282
20-24 år	12 098	5 743	6 355	2 405	1 275	1 130
Afrika	14 151	7 139	7 012	4 606	2 364	2 242
0-5 år	1 308	651	657	1 308	651	657
6-12 år	3 980	2 060	1 920	2 203	1 150	1 053
13-15 år	1 894	962	932	391	202	189
16-17 år	1 168	585	583	155	80	75
18-19 år	1 373	691	682	150	74	76
20-24 år	4 428	2 190	2 238	399	207	192
Sør- og Mellom-Amerika	2 486	1 116	1 370	871	435	436
0-5 år	138	78	60	138	78	60
6-12 år	441	212	229	205	103	102
13-15 år	304	146	158	67	32	35
16-17 år	207	112	95	25	13	12
18-19 år	232	113	119	24	16	8
20-24 år	1 164	455	709	412	193	219
Nord-Amerika, Oseania	1 158	543	615	359	158	201
0-5 år	190	82	108	190	82	108
6-12 år	238	118	120	108	54	54
13-15 år	97	51	46	21	8	13
16-17 år	66	29	37	12	2	10
18-19 år	122	52	70	7	2	5
20-24 år	445	211	234	21	10	11

¹ Innvandrere som har kommet til Norge før fylte 6 år.

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.7. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre 0-24 år, etter landbakgrunn og statsborgerskap. 1. januar 2009

	Innvandrere			Norskfødte med innvanderforeldre		
	I alt	Norske statsborgere	Utenlandske statsborgere	I alt	Norske statsborgere	Utenlandske statsborgere
I alt.....	87 121	25 021	62 100	77 610	60 824	16 786
Europa, unntatt Tyrkia	38 352	6 840	31 512	16 584	8 770	7 814
Asia med Tyrkia	30 974	12 337	18 637	44 438	39 285	5 153
Afrika	14 151	4 956	9 195	14 306	10 996	3 310
Nord-Amerika, Oseania	1 158	109	1 049	218	55	163
Mellom- og Sør-Amerika	2 486	779	1 707	2 064	1 718	346
Utvalgte land:						
Pakistan.....	2 481	1 434	1 047	11 136	10 527	609
Somalia.....	7 032	3 033	3 999	6 370	4 503	1 867
Irak	7 049	3 524	3 525	5 303	3 787	1 516
Polen	7 644	301	7 343	1 844	684	1 160
Vietnam	1 357	897	460	6 589	6 517	72
Tyrkia	1 544	745	799	4 917	4 588	329
Kosovo	3 170	2 127	1 043	3 253	2 925	328
Sri Lanka.....	1 109	642	467	4 914	4 747	167
Russland	4 375	814	3 561	1 138	251	887
Iran.....	2 739	1 749	990	2 653	2 343	310
Bosnia-Hercegovina	2 621	1 873	748	2 583	2 144	439
Sverige	4 225	104	4 121	970	124	846
Afghanistan	3 897	1 004	2 893	1 182	470	712
Tyskland	3 403	105	3 298	1 089	111	978
Marokko	538	334	204	2 751	2 636	115
Thailand.....	2 723	448	2 275	338	226	112
India	743	154	589	2 312	2 085	227
Filippinene	1 785	398	1 387	1 124	931	193
Litauen	1 987	30	1 957	303	29	274
Chile.....	743	415	328	1 441	1 272	169

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.8. Innvandrere 0-24 år, etter tid bosatt i Norge/første innvandringsår og landbakgrunn. 1. januar 2009

Landbakgrunn	I alt		Bortid i år/første innvandringsår				
	1984- 1988	1989- 1993	20-24	15-19	10-14	5-9	0-4
			1994- 1998	1999 - 2003	2004 - 2008		
I alt 0-24 år	87 121	1 762	6 124	7 630	21 361	50 244	
Europa unntatt Tyrkia	38 352	393	2 600	3 398	6 350	25 611	
Av dette:							
Polen	7 644	39	137	139	222	7 107	
Russland	4 375	1	55	269	1 485	2 565	
Sverige	4 225	27	101	362	365	3 370	
Tyskland	3 403	17	39	147	508	2 692	
Kosovo	3 170	103	671	434	1 293	669	
Bosnia-Hercegovina	2 621	10	1 100	930	318	263	
Litauen	1 987	-	3	15	84	1 885	
Danmark	1 248	34	80	159	209	766	
Nederland	1 217	8	25	93	160	931	
Storbritannia	902	22	50	80	133	617	
Afrika	14 151	124	621	1 151	4 635	7 620	
Av dette:							
Somalia	7 032	42	348	692	2 579	3 371	
Etiopia	1 050	9	24	48	474	495	
Kongo	912	-	7	13	223	669	
Eritrea	751	13	40	15	79	604	
Marokko	538	28	72	94	110	234	
Asia med Tyrkia	30 974	961	2 678	2 836	9 779	14 720	
Av dette:							
Irak	7 049	36	335	823	3 624	2 231	
Afghanistan	3 897	2	38	30	1 817	2 010	
Iran	2 739	258	432	550	987	512	
Thailand	2 723	11	62	183	585	1 882	
Pakistan	2 481	255	377	381	592	876	
Filippinene	1 785	27	64	100	305	1 289	
Tyrkia	1 544	78	237	176	386	667	
Vietnam	1 357	114	505	126	187	425	
Sri Lanka	1 109	64	245	172	291	337	
Kina	1 085	9	81	92	168	735	
Nord-Amerika og Oseania	1 158	14	25	59	124	936	
Av dette:							
USA	754	10	23	47	91	583	
Sør- og Mellom-Amerika	2 486	270	200	186	473	1 357	
Av dette:							
Chile	743	255	137	56	112	183	
Brasil	583	1	7	34	83	458	
Colombia	214	4	12	9	82	107	

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.9 Innvandringer¹, etter innvandringsgrunn og statsborgerskap. 1990-2008

	I alt	Arbeid	Familie	Flukt	Utdanning	Andre
I alt	376 625	91 254	151 325	92 006	40 203	1 837
Europa	185 372	78 685	52 844	35 158	17 554	1 131
0-17 år	35 103	-	20 815	12 777	1 430	81
18-24 år	34 725	12 651	5 627	4 776	11 542	129
25+	115 544	66 034	26 402	17 605	4 582	921
Asia med Tyrkia	112 988	5 171	61 309	34 142	12 115	251
0-17 år	29 310	-	18 136	10 476	578	120
18-24 år	25 295	632	13 963	6 007	4 668	25
25+	58 383	4 539	29 210	17 659	6 869	106
Afrika	46 529	1 048	19 432	20 556	5 408	85
0-17 år	14 865	1	8 494	6 252	93	25
18-24 år	9 193	235	3 289	4 384	1 273	12
25+	22 471	812	7 649	9 920	4 042	48
Nord Amerika og Oseania	18 152	5 435	9 136	117	3 140	324
0-17 år	3 681	1	2 826	60	788	6
18-24 år	3 864	1 398	766	12	1 619	69
25+	10 607	4 036	5 544	45	733	249
Sør- og Mellom Amerika	11 173	895	7 761	577	1 896	44
0-17 år	2 644	-	1 826	211	598	9
18-24 år	2 502	185	1 551	85	675	6
25+	6 027	710	4 384	281	623	29
Statsløse	2 411	20	843	1 456	90	2

¹ Førstegangsinnvandringer blant innvandrere (født i utlandet med to utenlandskfødte foreldre) med ikke-nordisk statsborgerskap.

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.10. Innvandringer¹ etter innvandringsgrunn og statsborgerskap. 2008

Statsborgerskap	I alt	Arbeid	Familie	Flukt	Utdanning	Andre
I alt	48 410	23 205	16 760	4 274	4 052	119
Europa	31 565	21 070	8 719	455	1 241	80
Asia med Tyrkia	9 743	1 269	4 534	1 961	1 967	12
Afrika	3 813	146	1 751	1 432	467	17
Nord- og Mellom Amerika	1 330	404	696	5	215	10
Sør- Amerika	901	178	579	14	130	-
Oseania	254	135	91	-	28	-
Statsløse	804	3	390	407	4	-
Polen	14 116	10 401	3 657	8	48	2
0-17 år	1 927	-	1 923	4	-	-
18-24 år	1 915	1 556	317	2	40	-
25+	10 274	8 845	1 417	2	8	2
Tyskland	4 119	2 522	1 348	6	226	17
0-17 år	762	-	737	4	21	-
18-24 år	537	337	45	-	155	-
25+	2 820	2 185	566	2	50	17
Litauen	2 777	2 227	525	3	19	3
0-17 år	322	-	316	3	3	-
18-24 år	637	574	46	-	14	3
25+	1 818	1 653	163	-	2	-
Filippinene	1 708	224	508	14	960	2
0-17 år	163	-	152	9	-	2
18-24 år	446	57	60	-	329	-
25+	1 099	167	296	5	631	-
Thailand	1 267	10	1 171	2	83	1
0-17 år	366	-	350	2	14	-
18-24 år	115	1	87	-	27	-
25+	786	9	734	-	42	1
Somalia	1 173	1	819	349	-	4
0-17 år	604	-	514	89	-	1
18-24 år	158	-	68	90	-	-
25+	411	1	237	170	-	3
Irak	1 143	6	413	724	-	-
0-17 år	350	-	139	211	-	-
18-24 år	218	-	110	108	-	-
25+	575	6	164	405	-	-
Russland	1 097	211	462	240	184	-
0-17 år	272	-	126	136	10	-
18-24 år	213	42	34	13	124	-
25+	612	169	302	91	50	-
Storbritannia	1 066	747	279	-	25	15
0-17 år	112	-	111	-	1	-
18-24 år	140	117	5	-	17	1
25+	814	630	163	-	7	14
Romania	1 044	753	249	2	38	2
0-17 år	117	-	115	2	-	-
18-24 år	208	157	23	-	28	-
25+	719	596	111	-	10	2

¹ Førstegangsinnvandringer blant innvandrere (født i utlandet med to utenlandskfødte foreldre) med ikke-nordisk statsborgerskap.

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.11 Personer med flyktningbakgrunn 0-24 år¹, etter landbakgrunn og spesifisert flyktningstatus. 1. januar 2009

	Personer med flyktningbakgrunn	Personer med flyktningbakgrunn 0-24 år		Primærflyktninger 0-24 år				Familietilknyttet til primærflyktning ² 0-24 år		
		I alt	I alt	I alt	Asyltilfelle ⁵	Overføringsflyktninger ³	Annen ⁴	Uspesifisert	I alt	Gjenforening/medfølgning
I alt	143 355	42 070	26 373	15 911	7 481	2 119	862	15 697	14 639	1 058
Europa, unntatt Tyrkia .	33 233	9 426	8 136	5 705	246	2 106	79	1 290	1 003	287
Asia med Tyrkia	72 471	19 993	11 295	5 666	5 055	6	568	8 698	8 050	648
Afrika	31 650	11 875	6 540	4 192	2 147	6	195	5 335	5 221	114
Nord-Amerika, Oseania	171	50	13	10	.	.	3	37	34	3
Mellom- og Sør-Amerika	5 830	726	389	338	33	1	17	337	331	6
Utvalgte land										
Irak	18 698	6 866	3 146	1 755	1 229	1	161	3 720	3 537	183
Somalia	16 724	6 789	2 657	2 497	75	4	81	4 132	4 090	42
Afghanistan	7 692	3 846	2 193	1 453	667	.	73	1 653	1 511	142
Kosovo	8 457	2 969	2 616	2 394	55	160	7	353	199	154
Iran	11 819	2 574	2 168	678	1 394	1	95	406	334	72
Bosnia-Hercegovina	12 204	2 478	2 264	304	44	1 899	17	214	138	76
Russland	4 672	2 301	2 093	2 026	40	3	24	208	202	6
Burma	2 332	1 019	891	17	863	.	11	128	120	8
Vietnam	11 664	975	569	35	382	1	151	406	327	79
Etiopia	2 955	930	574	354	171	1	48	356	331	25
Sri Lanka	7 107	917	420	374	31	1	14	497	450	47
Kongo	1 631	909	813	83	703	.	27	96	94	2
Det palestinske området	1 756	802	253	245	.	.	8	549	538	11
Eritrea	2 988	721	584	559	23	.	2	137	128	9
Kroatia	1 799	552	450	348	80	20	2	102	94	8

¹ Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" bruker en her om personer bosatt i Norge som en gang har kommet til Norge av fluktgrunner (familietilknyttede til primærflyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genevèkonvensjonen). Barn som personer med flyktningbakgrunn har fått etter at de kom til Norge, er ikke regnet med.

² Oppholds- eller arbeidstillatelse som blir innvilget til nære familiemedlemmer av utenlandske statsborgere med lovlig opphold i Norge. Det gjelder også familiemedlemmer til norsk statsborger. Gjelder i hovedsak ektefelle og barn under 18 år.

³ Flyktninger som får komme til Norge etter et organisert uttak, vanligvis i samarbeid med FNs Høykommissær for flyktninger. Stortinget fastsetter årlig en kvote for hvor mange overføringsflyktninger som kan tas imot i Norge.

⁴ Betegnelsen "annen" inneholder krigsflyktninger med familier hovedsaklig fra Bosnia-Hercegovina som har fått opphold etter vedtaket "kollektiv beskyttelse".

⁵ Betegnelsen "asyltilfelle" omfatter personer med asyl eller opphold på humanitært grunnlag.

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.12. Norskfødte med innvandrereforeldre, etter alder og landbakgrunn. 1. januar 2009

	Alle aldre	0-17 år	0-24 år
I alt	85 604	68 327	77 610
Landbakgrunn			
Pakistan	13 546	8 245	11 136
Vietnam	6 923	5 469	6 589
Somalia.....	6 378	6 285	6 370
Tyrkia	5 397	4 075	4 917
Irak	5 308	5 270	5 303
Sri Lanka.....	4 986	4 632	4 914
Kosovo	3 281	3 164	3 253
Marokko	3 049	2 299	2 751
India	2 745	1 782	2 312
Iran	2 665	2 450	2 653
Bosnia-Hercegovina.....	2 628	2 555	2 583
Polen	2 011	1 611	1 844
Chile.....	1 535	1 034	1 441
Danmark	1 497	577	724
Tyskland	1 320	1 032	1 089
Sverige	1 262	895	970
Filippinene	1 229	889	1 124
Afghanistan	1 182	1 171	1 182
Russland	1 155	1 133	1 138
Kina	1 042	900	1 009
Makedonia	929	702	821
Eritrea.....	913	802	894
Etiopia	798	762	793
Libanon	754	692	738
Storbritannia	671	362	449
Nederland	608	355	449
Syria.....	551	530	545
Kroatia	532	338	385
Ghana.....	487	444	478
Serbia	484	311	362
Finland.....	475	292	336
Ungarn	405	75	99
Island	383	270	330
Gambia	373	322	358
Algerie	361	319	349
Thailand	342	313	338
Litauen	303	303	303
USA	272	114	152
Sudan	248	247	247
Kongo	244	231	241
Andre	6 332	5 075	5 641

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.13. Personer 0-24 år etter innvandringskategori. 1. januar 2009

	Folkemengden i alt	0-5 år	6-12 år	13-15 år	16-17 år	18-24 år
I alt	4 799 252	357 451	428 010	189 664	128 356	422 685
Født i Norge med to norskfødte foreldre						
	4 025 208	271 070	340 869	155 170	105 304	340 403
\$Av dette:						
Født i Norge med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre						
	205	164	30	:	:	:
Innvandrere	422 595	8 395	19 120	10 155	7 414	42 037
Norskfødte med innvandrereforeldre						
	85 604	32 423	23 796	7 806	4 302	9 283
Utenlandsfødte med én norskfødt forelder						
	29 878	2 952	3 834	1 752	1 348	3 364
Utenlandsfødte med to norskfødte foreldre						
	36 280	2 752	5 628	2 029	1 637	4 821
Norskfødte med én utenlandsfødt forelder						
	199 687	39 859	34 763	12 752	8 351	22 777
Av dette:						
Norskfødt med én utenlandsfødt forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre ...						
	3 334	2 169	929	81	43	67

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.14. Norskfødte med norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte foreldre, etter alder og landbakgrunn. 1. januar 2009

Landbakgrunn	Alle aldre	0-4 år
I alt	205	150
Pakistan	114	90
Tyrkia	31	22
Marokko	13	13
India	12	11
Vietnam	5	4
Andre	30	10

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.15. Norskfødte med én utenlandsfødt forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn 1. januar 2009

Landbakgrunn	Alle aldre	0-17 år
I alt	3 334	3 222
Pakistan	1 900	1 896
Tyrkia	379	374
India	142	139
Makedonia	87	84
Marokko	87	87
Danmark	82	60
Sverige	56	47
Storbritannia	44	36
Vietnam	37	37
Kroatia	35	35
Tyskland	27	22
Filippinene	26	23
Serbia	25	24
Sri Lanka	25	25
Andre	382	333

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.16. Personer med én utenlandsfødt forelder og to utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn. 1. januar 2009

Landbakgrunn	Alle aldre	0-17 år	0-24 år
I alt	189 262	81 219	101 829
Sverige	29 446	12 351	15 105
Danmark	27 026	6 828	9 022
Storbritannia	16 691	5 311	7 318
USA	15 814	3 839	5 088
Tyskland	12 085	3 328	4 539
Finland	5 991	1 873	2 766
Filippinene	5 641	4 039	5 045
Thailand	4 687	4 073	4 480
Nederland	4 394	1 678	2 260
Polen	3 927	2 060	2 541
Frankrike	2 880	1 331	1 693
Chile	2 734	1 975	2 358
Island	2 356	1 021	1 361
Canada	2 273	696	864
Spania	2 170	853	1 157
Russland	2 118	1 829	1 874
Tyrkia	1 949	1 397	1 694
Iran	1 671	1 393	1 549
Marokko	1 664	1 088	1 376
Italia	1 646	609	824
Sveits	1 486	525	728
Kina	1 396	718	757
Brasil	1 380	998	1 161
Ungarn	1 298	236	338
Østerrike	1 287	302	455
Vietnam	1 243	959	1 172
Pakistan	1 130	564	818
India	1 110	514	754
Australia	1 057	546	648
Færøyene	1 034	226	278
Andre	29 678	18 059	21 806

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.17. Flytting til og fra utlandet, etter kjønn og land. Personer 0-24 år. 2008

	Innvandring								
	Alle aldere			0-17 år			18-24 år		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Gutter	Jenter	I alt	Menn	Kvinner
I alt	66 961	37 798	29 163	12 164	6 165	5 999	12 658	5 977	6 681
Polen	14 309	10 265	4 044	1 939	992	947	1 861	1 121	740
Sverige	7 572	4 210	3 362	752	372	380	2 740	1 315	1 425
Tyskland	4 580	2 606	1 974	870	450	420	580	268	312
Danmark	2 945	1 362	1 583	348	156	192	791	268	523
Litauen	2 854	1 888	966	332	159	173	630	372	258
Storbritannia	2 001	1 226	775	349	172	177	216	128	88
USA	1 718	861	857	476	226	250	222	117	105
Filippinene	1 471	329	1 142	212	113	99	339	25	314
Thailand	1 439	304	1 135	447	214	233	125	20	105
Russland	1 153	429	724	277	131	146	220	72	148
Irak	1 134	645	489	329	187	142	227	111	116
India	1 121	663	458	193	105	88	173	83	90
Romania	1 078	678	400	122	66	56	220	118	102
Nederland	992	539	453	286	143	143	63	22	41
Kina	914	356	558	199	62	137	245	104	141
Frankrike	912	511	401	147	67	80	250	133	117
Somalia	910	426	484	419	200	219	153	68	85
Spania	867	458	409	117	44	73	168	80	88
Pakistan	809	350	459	227	108	119	215	73	142
Det palestinske området	746	468	278	323	179	144	99	63	36
	Utvandring								
	Alle aldere			0-17 år			18-24 år		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Gutter	Jenter	I alt	Menn	Kvinner
I alt	23 615	13 263	10 352	3 547	1 838	1 709	5071	2275	2796
Polen	1 300	1 126	174	66	34	32	149	111	38
Sverige	4 980	2 764	2 216	581	316	265	1 586	756	830
Tyskland	849	454	395	113	57	56	188	67	121
Danmark	2 881	1 203	1 678	353	159	194	1 136	359	777
Litauen	226	178	48	9	5	4	55	43	12
Storbritannia	1 105	538	567	285	145	140	129	54	75
USA	982	512	470	278	142	136	118	69	49
Filippinene	128	57	71	12	3	9	8	1	7
Thailand	259	170	89	42	21	21	15	9	6
Russland	91	35	56	18	9	9	22	5	17
Irak	68	34	34	31	15	16	5	2	3
India	146	102	44	19	12	7	19	14	5
Romania	54	26	28	5	1	4	9	3	6
Nederland	346	156	190	93	43	50	34	9	25
Kina	225	108	117	30	11	19	30	10	20
Frankrike	362	194	168	61	35	26	87	46	41
Somalia	33	19	14	12	7	5	2	2	-
Spania	534	289	245	63	33	30	103	52	51
Pakistan	106	55	51	52	27	25	7	3	4
Det palestinske området	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Nettoinnvandring								
	Alle aldere			0-17 år			18-24 år		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Gutter	Jenter	I alt	Menn	Kvinner
I alt	43 346	24 535	18 811	8 617	4 327	4 290	7 587	3 702	3 885
Polen	13 009	9 139	3 870	1 873	958	915	1 712	1 010	702
Sverige	2 592	1 446	1 146	171	56	115	1 154	559	595
Tyskland	3 731	2 152	1 579	757	393	364	392	201	191
Danmark	64	159	-95	-5	-3	-2	-345	-91	-254
Litauen	2 628	1 710	918	323	154	169	575	329	246
Storbritannia	896	688	208	64	27	37	87	74	13
USA	736	349	387	198	84	114	104	48	56
Filippinene	1 343	272	1 071	200	110	90	331	24	307
Thailand	1 180	134	1 046	405	193	212	110	11	99
Russland	1 062	394	668	259	122	137	198	67	131
Irak	1 066	611	455	298	172	126	222	109	113
India	975	561	414	174	93	81	154	69	85
Romania	1 024	652	372	117	65	52	211	115	96
Nederland	646	383	263	193	100	93	29	13	16
Kina	689	248	441	169	51	118	215	94	121
Frankrike	550	317	233	86	32	54	163	87	76
Somalia	877	407	470	407	193	214	151	66	85
Spania	333	169	164	54	11	43	65	28	37
Pakistan	703	295	408	175	81	94	208	70	138
Det palestinske området	746	468	278	323	179	144	99	63	36

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.18. Innvandrerbarn og norskfødte med innvandrerforeldre 0-17 år, etter kjønn, registreringsstatus og landbakgrunn. 1. januar 2009

	Bosatte			Utvandrede		
	I alt 0-17 år	Gutter	Jenter	I alt 0-17 år	Gutter	Jenter
I alt	113 411	58 029	55 382	19 266	9 964	9 302
Landbakgrunn						
Somalia	10 607	5 472	5 135	1 232	640	592
Pakistan	9 265	4 712	4 553	723	377	346
Irak	9 228	4 714	4 514	308	161	147
Polen	5 987	3 060	2 927	208	95	113
Vietnam	5 859	2 985	2 874	104	53	51
Sri Lanka	4 995	2 554	2 441	457	230	227
Kosovo	4 730	2 424	2 306	1 446	756	690
Tyrkia	4 590	2 362	2 228	265	121	144
Russland	3 695	1 928	1 767	150	82	68
Iran	3 533	1 838	1 695	149	80	69
Afghanistan	3 458	1 806	1 652	25	15	10
Bosnia-Hercegovina	3 449	1 791	1 658	172	89	83
Tyskland	3 275	1 697	1 578	552	295	257
Marokko	2 534	1 298	1 236	165	88	77
India	2 184	1 103	1 081	231	127	104
Thailand	2 107	1 020	1 087	104	42	62
Sverige	1 909	966	943	1 965	1 000	965
Filippinene	1 701	876	825	79	33	46
Nederland	1 370	681	689	500	251	249
Eritrea	1 270	633	637	33	17	16
Etiopia	1 268	673	595	166	77	89
Danmark	1 263	625	638	1 673	884	789
Kina	1 260	620	640	137	78	59
Chile	1 217	648	569	137	78	59
Litauen	1 195	598	597	71	39	32

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.19. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre 0-24 år, etter fem grupper av landbakgrunn og bostedsfylke. 1. januar 2009

	Personer 0-24 år I alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre 0-24 år		Asia med Tyrkia		
		I alt	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre
I alt	1 526 166	164 731	38 352	16 584	30 974	44 438
Østfold	82 170	10 005	2 437	1 572	1 969	2 357
Akershus	174 293	19 655	4 213	2 390	3 825	6 441
Oslo	164 845	52 240	6 710	3 544	8 119	20 019
Hedmark	55 699	3 476	1 105	439	691	500
Oppland	54 529	3 534	1 161	466	777	465
Buskerud	78 397	10 172	2 323	1 239	1 958	3 172
Vestfold	71 542	6 612	1 872	854	1 438	1 479
Telemark	51 127	4 702	1 169	532	980	792
Aust-Agder	34 755	2 743	978	341	618	414
Vest-Agder	57 153	5 419	1 619	667	1 113	1 023
Rogaland	146 444	13 523	4 207	1 705	2 404	2 742
Hordaland	155 530	11 211	3 122	954	2 257	2 341
Sogn og Fjordane	35 589	1 972	837	211	314	170
Møre og Romsdal	80 520	4 229	1 683	412	844	587
Sør-Trøndelag	92 567	6 496	1 851	557	1 531	1 260
Nord-Trøndelag	42 802	1 548	466	104	364	150
Nordland	74 507	3 370	1 110	208	1 005	304
Troms Romsa	50 049	2 487	893	266	505	146
Finmark Finnmarku	23 648	1 337	596	123	262	76
		Afrika	Sør- og Mellom- Amerika	Nord- Amerika, Oseania		
		Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	
I alt	14 151	14 306	2 486	2 064	1 158	218
Østfold	872	619	74	71	32	2
Akershus	1 031	1 098	243	234	155	25
Oslo	4 288	8 091	609	567	243	50
Hedmark	430	211	39	34	21	6
Oppland	389	196	38	30	11	1
Buskerud	693	523	114	117	26	7
Vestfold	465	334	71	31	61	7
Telemark	654	399	85	70	20	1
Aust-Agder	231	89	34	18	12	8
Vest-Agder	364	218	159	210	35	11
Rogaland	888	862	288	138	232	57
Hordaland	1 081	714	259	354	106	23
Sogn og Fjordane	234	62	87	36	18	3
Møre og Romsdal	398	135	98	26	46	-
Sør-Trøndelag	685	308	141	98	54	11
Nord-Trøndelag	331	93	26	3	10	1
Nordland	501	138	53	16	33	2
Troms Romsa	423	158	49	8	36	3
Finmark Finnmarku	193	58	19	3	7	-

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.20. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 0-24 år, etter landbakgrunn og bydel i Oslo. 1. januar 2009

	Personer 0-24 år i alt		Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 0-24 år				Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 0-24 år			
I alt 0-24 år	164 845		52 240				31,7			
Gamle Oslo	10 907		5 126				47,0			
Grünerløkka	10 440		3 906				37,4			
030103a Sagene	7 241		2 272				31,4			
St. Hanshaugen	7 126		1 620				22,7			
Frogner	10 640		2 111				19,8			
Ullern	8 301		836				10,1			
Vestre Aker	13 446		1 273				9,5			
Nordre Aker	14 425		1 791				12,4			
Bjerke	8 269		3 718				45,0			
Grorud	8 267		4 288				51,9			
Stovner	10 038		5 600				55,8			
Alna	14 154		7 797				55,1			
Østensjø	13 040		3 066				23,5			
Nordstrand	13 608		1 531				11,3			
Søndre Nordstrand	13 908		7 077				50,9			
Uoppgitt, uten fast bopel	313		99				31,6			
Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre										
	Europa unntatt Tyrkia		Afrika		Asia med Tyrkia		Nord- Amerika, Oseania		Sør- og Mellom- Amerika	
	Inn- vandrerere	Norsk- fødte med inn- vandrer- foreldre	Inn- vandrerere	Norsk- fødte med inn- vandrer- foreldre	Inn- vandrerere	Norsk- fødte med inn- vandrer- foreldre	Inn- vandrerere	Norsk- fødte med inn- vandrer- foreldre	Inn- vandrerere	Norsk- fødte med inn- vandrer- foreldre
I alt 0-24 år	6 710	3 544	4 288	8 091	8 119	20 019	243	50	609	567
Gamle Oslo	534	246	613	1 207	773	1 610	13	:	61	67
Grünerløkka	775	232	393	659	654	1 039	21	3	84	46
Sagene	346	149	335	559	265	542	9	3	38	26
St. Hanshaugen	627	136	174	205	197	211	16	3	31	20
Frogner	963	220	119	151	266	260	47	6	54	25
Ullern	249	106	52	83	124	170	23	3	16	10
Vestre Aker	411	141	75	131	205	230	20	10	27	23
Nordre Aker	621	157	170	159	348	247	46	:	33	8
Bjerke	274	235	338	473	672	1 678	:	:	21	25
Grorud	255	245	327	696	694	1 939	8	:	52	71
Stovner	199	234	344	712	981	3 058	6	:	32	33
Alna	389	525	440	1 126	1 253	3 918	:	:	59	83
Østensjø	280	276	273	538	446	1 172	10	:	25	45
Nordstrand	304	164	135	229	209	426	9	5	33	17
Søndre Nordstrand	390	467	490	1 130	985	3 494	9	8	39	65
Uoppgitt, uten fast bopel	12	5	7	29	28	17	:	:	:	:

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.21. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre 0 -24 år, etter landbakgrunn. 1. januar 2009. Hele landet og Oslo

	Hele landet			Oslo			Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre 0-24 år i Oslo i % av alle
	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i alt 0-24 år	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i alt 0-24 år	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	
I alt	164 731	87 121	77 610	52 240	19 969	32 271	32
Landbakgrunn							
Pakistan	13 617	2 481	11 136	9 504	1 701	7 803	70
Somalia	13 402	7 032	6 370	5 940	2 501	3 439	44
Irak	12 352	7 049	5 303	3 108	1 457	1 651	25
Polen	9 488	7 644	1 844	1 606	1 209	397	17
Vietnam	7 946	1 357	6 589	2 046	443	1 603	26
Tyrkia	6 461	1 544	4 917	2 474	508	1 966	38
Kosovo	6 423	3 170	3 253	940	350	590	15
Sri Lanka	6 023	1 109	4 914	3 232	537	2 695	54
Russland	5 513	4 375	1 138	680	487	193	12
Iran	5 392	2 739	2 653	1 583	682	901	29
Bosnia-Hercegovina	5 204	2 621	2 583	631	316	315	12
Sverige	5 195	4 225	970	2 165	1 862	303	42
Afghanistan	5 079	3 897	1 182	1 199	808	391	24
Tyskland	4 492	3 403	1 089	449	310	139	10
Marokko	3 289	538	2 751	2 528	353	2 175	77
Thailand	3 061	2 723	338	370	271	99	12
India	3 055	743	2 312	1 185	222	963	39
Filippinene	2 909	1 785	1 124	1 063	472	591	37
Litauen	2 290	1 987	303	246	201	45	11
Chile	2 184	743	1 441	518	195	323	24
Kina	2 094	1 085	1 009	604	264	340	29
Danmark	1 972	1 248	724	357	220	137	18
Etiopia	1 843	1 050	793	777	369	408	42
Nederland	1 666	1 217	449	79	42	37	5
Eritrea	1 645	751	894	655	142	513	40
Storbritannia	1 351	902	449	232	129	103	17
Burma	1 264	1 027	237	81	63	18	6
Makedonia	1 216	395	821	691	188	503	57
Kongo	1 153	912	241	106	53	53	9
Libanon	1 084	346	738	493	138	355	45
Island	1 061	731	330	126	64	62	12
Kroatia	1 003	618	385	164	67	97	16
Andre	24 004	15 674	8 330	6 408	3 345	3 063	27

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.22. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 0-24 år, etter landbakgrunn. Bostedskommune. 1. januar 2009

	Personer 0-24 år I alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrer- foreldre 0-24 år I alt	Europa unntatt Tyrkia		Asia med Tyrkia		Afrika	
			Inn- vandrer	Norskfødte med innvandrer- foreldre	Inn- vandrer	Norskfødte med innvandrer- foreldre	Inn- vandrer	Norskfødte med innvandrer- foreldre
Hele landet	1 526 166	164 731	38 352	16 584	30 974	44 438	14 151	14 306
Oslo	164 845	52 240	6 710	3 544	8 119	20 019	4 288	8 091
Bergen	80 212	7 887	1 769	610	1 512	2 020	761	603
Stavanger	39 565	5 482	1 263	624	963	1 317	394	524
Trondheim	54 388	5 034	1 138	414	1 274	1 137	540	281
Drammen	18 807	4 778	621	503	881	2 056	323	333
Bærum	36 190	4 267	1 068	562	896	1 059	225	288
Kristiansand	26 799	3 481	786	389	723	826	250	180
Fredrikstad	22 115	2 916	600	403	694	627	342	208
Skedsmo	15 021	2 877	351	194	745	1 321	108	104
Sandnes	22 714	2 604	746	307	443	777	137	107
Sarpsborg	15 828	2 206	602	417	484	386	155	116
Skien	16 011	2 108	387	230	409	435	301	243
Lørenskog	10 516	2 080	252	175	330	1 072	100	132
Asker	18 428	2 070	576	311	311	444	178	158
Sandefjord	13 198	1 506	457	242	303	396	46	32
Moss	8 756	1 414	236	99	212	601	138	93
Tromsø	22 131	1 331	501	171	189	85	212	112
Larvik	12 890	1 320	309	153	271	339	143	77
Ullensaker	9 417	1 232	264	179	239	456	26	30
Arendal	12 982	1 177	358	171	221	209	133	49
			Sør- og Mellom- Amerika		Nord- Amerika, Oseania		Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 0-24 år	
			Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre		
Hele landet		2 486		2 064	1 158	218		10,8
Oslo		609		567	243	50		31,7
Bergen		203		306	83	20		9,8
Stavanger		147		71	154	25		13,9
Trondheim		107		85	50	8		9,3
Drammen		27		28	6	-		25,4
Bærum		53		43	67	6		11,8
Kristiansand		112		191	21	3		13,0
Fredrikstad		14		11	16	:		13,2
Skedsmo		19		31	4	-		19,2
Sandnes		41		15	22	9		11,5
Sarpsborg		18		21	6	:		13,9
Skien		49		49	5	-		13,2
Lørenskog		6		9	4	-		19,8
Asker		34		21	32	5		11,2
Sandefjord		14		9	7	-		11,4
Moss		18		12	5	-		16,1
Tromsø		28		:	28	3		6,0
Larvik		19		7	:	-		10,2
Ullensaker		21		11	6	-		13,1
Arendal		17		3	-	-		9,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.23. Fødte, etter innvandringskategori og landbakgrunn. 2008

Landbakgrunn	I alt	Med to innvandrerforeldre	Fødte med to innvandrerforeldre, prosent	Med én utenlandsfødt forelder	Fødte med én utenlandsfødt forelder, prosent
I alt	60 497	6 816	100	7 399	100
Norge	46 281	-	-	-	-
Norden	2 089	323	5	1 766	24
Øst-Europa	2 557	1 671	25	886	12
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	1 631	362	5	1 269	17
Asia med Tyrkia	4 596	2 803	41	1 793	24
Afrika	2 064	1 483	22	581	8
Sør- og Mellom-Amerika	715	101	1	614	8
Nord-Amerika, Oseania	493	34	1	459	6
Uoppgitt	71	-	-	-	-

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.24. Mors alder ved fødselen. 2008

	Alle aldre	Mors alder									Andel 17-24 år
		17-24 år	17	18	19	20	21	22	23	24	
I alt	60 497	8 906	138	283	578	903	1 236	1 537	1 940	2 291	15
Norge	46 281	7 021	120	249	491	747	971	1 206	1 492	1 745	15
Norden	2 089	156	2	4	8	18	22	26	26	50	7
Øst-Europa	2 557	479	5	9	21	43	76	84	117	124	19
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	1 631	62	:	:	:	4	7	10	21	16	4
Asia med Tyrkia	4 596	719	3	8	31	51	103	134	172	217	16
Afrika	2 064	334	5	10	12	29	36	59	83	100	16
Nord-Amerika, Oseania	493	26	:	:	:	:	:	:	11	8	5
Sør- og Mellom-Amerika	715	101	:	:	:	9	19	15	17	28	14
Uoppgitt landbakgrunn	71	8	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.25. Barnetallfordeling etter innvandringskategori og landbakgrunn. 2008

Barns landbakgrunn og innvandringskategori	Absolutte tall					Prosent				
	I alt	1. barn	2. barn	3. barn	4. barn og over	I alt	1. barn	2. barn	3. barn	4. barn og over
Landbakgrunn og innvandringskategori										
I alt	60 497	26 293	21 405	9 355	3 444	100	43	35	15	6
Norge	46 281	19 996	16 636	7 369	2 280	100	43	36	16	5
Norden	2 089	918	784	293	94	100	44	38	14	4
Norskfødte med innvandrereforeldre	323	161	98	49	15	100	50	30	15	5
Øst-Europa	2 557	1 382	832	251	92	100	54	33	10	4
Norskfødte med innvandrereforeldre	1 671	879	535	183	74	100	53	32	11	4
Vest-Europa, unntatt Tyrkia Norskfødte med innvandrereforeldre	1 631	729	589	241	72	100	45	36	15	4
Asia med Tyrkia	4 596	1 965	1 529	684	418	100	43	33	15	9
Norskfødte med innvandrereforeldre	2 803	1 029	945	484	345	100	37	34	17	12
Afrika	2 064	691	585	360	428	100	33	28	17	21
Norskfødte med innvandrereforeldre	1 483	425	404	276	378	100	29	27	19	25
Sør- og Mellom-Amerika	715	360	253	76	26	100	50	35	11	4
Norskfødte med innvandrereforeldre	101	41	45	8	7	100	41	45	8	7
Nord-Amerika, Oseania	493	218	168	73	34	100	44	34	15	7
Norskfødte med innvandrereforeldre	34	20	8	4	2	100	59	24	12	6
Uoppgitt landbakgrunn	71	34	29	8	0	100	48	41	11	0

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.26. Samlet fruktbarhetstall, etter landbakgrunn¹

Landbakgrunn	1998	2000	2006	2007	2008
Hele befolkningen	1,81	1,85	1,90	1,90	1,96
Født i Norge med to norskfødte foreldre	1,77	1,79	1,85	1,85	1,93
Innvandrere i alt	2,36	2,54	2,37	2,31	2,25
Norden	1,67	1,97	1,97	1,95	2,04
Vest-Europa, unntatt Tyrkia.....	1,95	1,97	2,08	1,91	1,89
Øst-Europa.....	1,83	2,30	2,06	2,02	2,02
Asia med Tyrkia	2,84	2,91	2,41	2,35	2,21
Afrika	3,53	3,38	3,18	3,19	3,17
Sør- og Mellom-Amerika	1,97	2,08	2,20	2,22	2,25
Nord-Amerika, Oseania	1,73	2,07	2,41	1,95	2,04

¹ Eget, mors eller fars fødeland (dersom det er utenlandsk) for utenlandsfødte eller personer med to utenlandsfødte foreldre, ellers Norge. Utenlandsk landbakgrunn gjelder innvandrere.

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.27. Innvandrerkvinner 16-49 år, etter alder, antall barn og landbakgrunn.1.1.2009

	16-49 år		16-24 år		25-34 år		35-49 år	
	Antall kvinner	Antall barn i gjennomsnitt	Antall kvinner	Antall barn i gjennomsnitt	Antall kvinner	Antall barn i gjennomsnitt	Antall kvinner	Antall barn i gjennomsnitt
Hele landet	1 351 441	1,24	268 851	0,10	306 035	1,00	510 976	2,00
Pakistan	5 707	2,19	898	0,33	2 206	1,70	2 603	3,25
Somalia	5 823	2,13	1 558	0,34	2 345	1,96	1 920	3,81
Marokko	1 619	1,95	207	0,36	643	1,57	769	2,69
Afghanistan	2 132	1,86	779	0,22	743	1,94	610	3,85
Tyrkia	3 478	1,81	571	0,42	1 386	1,61	1 521	2,51
Irak	5 922	1,80	1 768	0,27	2 091	1,77	2 063	3,14
Sri Lanka	3 255	1,71	385	0,18	1 038	1,41	1 832	2,20
Vietnam	5 084	1,53	584	0,19	2 012	1,10	2 488	2,19
Chile	1 902	1,44	301	0,23	621	1,01	980	2,09
Island	1 054	1,43	225	0,07	303	1,10	526	2,20
Danmark	3 465	1,41	339	0,08	881	0,88	2 245	1,82
Nederland	1 369	1,40	155	0,08	379	0,98	835	1,83
Storbritannia	1 762	1,35	149	0,11	476	0,80	1 137	1,75
India	2 109	1,32	198	0,14	979	0,95	932	1,96
USA	1 811	1,22	216	0,09	544	0,68	1 051	1,72
Bosnia-Hercegovina	4 297	1,18	1 107	0,11	1 314	1,03	1 876	1,91
Eritrea	1 198	1,18	164	0,22	476	0,87	558	1,72
Iran	4 431	1,17	922	0,11	1 456	0,79	2 053	1,92
Finland	1 945	1,11	175	0,07	657	0,80	1 113	1,45
Etiopia	1 437	1,10	350	0,22	610	0,95	477	1,94
Russland	6 119	1,03	1 215	0,21	2 174	1,04	2 730	1,38
Sverige	9 351	0,95	1 882	0,07	3 582	0,60	3 887	1,70
Tyskland	5 383	0,94	696	0,06	1 950	0,65	2 737	1,36
Thailand	7 397	0,93	781	0,23	3 039	0,87	3 577	1,13
Brasil	1 527	0,89	239	0,37	729	0,74	559	1,30
Filippinene	7 244	0,87	826	0,11	3 532	0,53	2 886	1,51
Polen	9 674	0,85	1 473	0,25	4 887	0,76	3 314	1,25
Kina	2 475	0,74	433	0,02	938	0,42	1 104	1,31
Romania	1 457	0,68	215	0,19	707	0,54	535	1,06
Ukraina	1 404	0,63	244	0,06	675	0,54	485	1,04
Litauen	2 442	0,62	485	0,23	1 304	0,66	653	0,84

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.28. Personer 17-24 år, etter sivilstand og alder. 1. januar 2009

	Alle aldre		17 år		18 år		19 år		20 år	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Hele befolkningen	2 395 053	2 404 199	33 246	31 355	33 175	31 579	32 401	30 794	31 565	30 176
Ugift	1 286 480	1 117 224	33 246	31 349	33 170	31 528	32 371	30 542	31 457	29 568
Gift	867 175	849 097	-	6	5	50	29	246	104	583
Innvandrere	216 748	205 847	1 993	1 784	2 008	1 951	2 187	2 177	2 414	2 555
Ugift	88 040	65 892	1 993	1 780	2 006	1 926	2 170	2 040	2 373	2 225
Gift	105 420	105 781	-	4	2	24	16	135	39	319
Norskfødte med innvandrerforeldre	43 868	41 736	1 037	1 025	985	939	886	852	799	742
Ugift	41 689	38 950	1 037	1 025	985	935	885	836	792	705
Gift	1 818	2 257	-	-	-	4	1	16	7	35
	21 år		22 år		23 år		24 år			
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner		
Hele befolkningen	30 003	29 104	29 946	28 348	29 505	28 267	29 375	28 447		
Ugift	29 725	27 940	29 432	26 565	28 481	25 429	27 746	24 604		
Gift	271	1 109	495	1 673	966	2 648	1 523	3 498		
Innvandrere	2 856	2 976	3 289	3 376	3 731	3 948	4 132	4 437		
Ugift	2 756	2 320	3 079	2 429	3 268	2 546	3 407	2 689		
Gift	97	629	203	902	438	1 310	667	1 589		
Norskfødte med innvandrerforeldre	580	630	528	514	508	425	476	419		
Ugift	570	570	510	429	460	337	421	306		
Gift	10	58	18	81	44	80	49	93		

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Tabell 2.29. Sivilstand etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn (utvalgte land). 17-24 år.1.1.2009. Prosent

	Personer i alt	Sivilstand						Prosentandel som er gift	
		Gift		Ugift		Annen sivilstand ¹		Menn	Kvinner
		Absolutte tall	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn		
Hele befolkningen 17-24 år	487 286	3 393	9 813	245 628	227 525	195	732	1	4
Innvandrere 17-24 år	45 814	1 462	4 912	21 052	17 955	96	337	6	21
Av dette tidliginnvandrede ²	6 936	91	311	3 425	3 072	5	32	3	9
Norskfødte med innvandrerforeldre 17-24 år	11 345	129	367	5 660	5 143	10	36	2	7
\$Herav innvandrere fra:									
Danmark	609	4	15	294	294	:	:	1	5
Sverige	3 301	11	40	1 452	1 790	:	:	1	2
Polen	3 449	204	429	1 857	950	:	:	10	31
Litauen	1 128	62	100	594	366	:	:	9	21
Russland	2 042	36	164	875	937	6	24	4	15
Bosnia-Hercegovina	1 980	43	144	916	862	:	:	4	14
Kosovo	1 828	87	280	834	608	:	:	9	31
Marokko	332	12	95	120	97	:	:	9	48
Somalia	3 001	101	179	1 494	1 183	9	35	6	13
Afghanistan	1 853	90	220	1 075	462	:	:	8	32
Filippinene	1 027	9	152	224	632	-	10	4	19
India	361	15	83	155	104	:	:	9	44
Irak	3 514	122	407	1 800	1 153	11	21	6	26
Iran	1 798	21	140	912	706	4	15	2	16
Kina	767	13	32	339	380	-	3	4	8
Pakistan	1 567	130	374	585	461	5	12	18	44
Sri Lanka	800	30	111	394	249	7	9	7	30
Thailand	1 088	6	234	384	446	3	15	2	34
Tyrkia	1 083	150	313	385	214	5	16	28	58
Vietnam	1 025	21	141	450	399	-	14	4	25
Chile	571	12	30	263	260	3	3	4	10
\$Norskfødte med innvandrerforeldre 17-24 år									
Marokko	540	2	26	272	235	:	:	1	10
Tyrkia	1 007	22	96	483	396	:	:	4	19
Sri Lanka	404	0	3	201	200	-	-	0	1
Pakistan	3 365	87	168	1 648	1 445	5	12	5	10
Vietnam	1 428	2	7	735	680	-	4	0	1

¹ Annen sivilstand omfatter separerte, skilte, enker/enkemenn, registrerte partnere, separerte partnere, skilte partnere og gjenlevende partnere.

² Innvandrere som har kommet til Norge før fylte 6 år.

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB

Tabell 2.30. Personer 18-24 år i privathusholdninger. Andel som lever/ikke lever i par, etter alder, innvandringskategori og landbakgrunn. 1. januar 2009. Prosent

	I alt	I par			Ikke i par
		I alt	Gift	Samboende	
Personer i alt	422 685	12,1	2,7	9,5	87,9
Innvandrere					
Norden	4 400	18,1	1,8	16,3	81,9
Øst-Europa	12 073	21,3	12,6	8,7	78,7
Vest-Europa	2 458	15,1	3,4	11,7	84,9
Asia med Tyrkia	15 342	22,7	18,6	4,1	77,3
Afrika	5 801	15,6	9,6	6,0	84,4
Sør- og Mellom-Amerika	1 396	29,6	21,3	8,3	70,4
Nord-Amerika og Oseania	567	21,5	12,6	8,8	78,4
Utvalgte grupper					
Polen	3 268	25,2	14,8	10,4	74,8
Bosnia-Hercegovina	1 727	15,5	9,3	6,2	84,5
Kosovo	1 604	23,7	18,7	5,0	76,3
Marokko	303	32,9	31,9	1,0	67,1
Somalia	2 710	12,3	6,3	5,9	87,7
Tyrkia	1 029	42,2	40,0	2,2	57,8
Pakistan	1 461	32,4	31,3	1,1	67,6
Vietnam	967	21,4	16,0	5,5	78,6
Norskfødte med innvandrerforeldre					
Norden	330	7,0	1,8	5,2	93,0
Øst-Europa	631	6,6	3,2	3,5	93,5
Vest-Europa	320	7,3	1,3	6,0	92,7
Asia med Tyrkia	6 522	6,3	4,8	1,5	93,7
Afrika	939	3,8	2,5	1,3	96,2
Sør- og Mellom-Amerika	490	5,7	1,5	4,2	94,3
Nord-Amerika og Oseania	46	2,0	2,0	0,0	98,0

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB.

Referanser

Daugstad, Gunnlaug (2009): *Søker krake make? Ekteskap og pardannelse blant unge med bakgrunn fra Tyrkia, Pakistan og Vietnam*. Rapporter 2009/33, Statistisk sentralbyrå.

Daugstad, Gunnlaug (2008): *Innvandring og innvandrere 2008*, Statistiske analyser 103, Statistisk sentralbyrå.

Daugstad, Gunnlaug (2008): *Ekteskap over landegrensene. Ekteskapsmønster og transnasjonale familieetableringer i perioden 1990-2007*, Rapporter 2008/41, Statistisk sentralbyrå.

Daugstad, Gunnlaug (2006): *Grenseløs kjærlighet? Familieinnvandring og ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge*, Rapporter 2006/39, Statistisk sentralbyrå.

Dzamarija, Minja Tea (2008): *Hva skal innvandreren hete?* Samfunnsspeilet 4/2008, Statistisk sentralbyrå.

Dzamarija, Minja Tea og Trygve Kalve (2004): *Barn og unge med innvandrerbakgrunn*, Notater 2004/31, Statistisk sentralbyrå.

Henriksen, Kristin, red. (2009): *Unge som innvandret før skolealder- hvor like er de norskfødte med innvandrerforeldre?* Notater 2009/35, Statistisk sentralbyrå.

Henriksen, Kristin, (2007): *Fakta om 18 innvandrergrupper i Norge*, Rapporter 2007/29, Statistisk sentralbyrå.

Høydahl, Even (2008): *Vestlig og ikke-vestlig- ord som ble store og gikk ut på dato*, Samfunnsspeilet 4/2008, Statistisk sentralbyrå.

Vassenden, Elisabetta red. (2000): *Barn og unge med innvandrerbakgrunn, akutell statistikk*. Serien Barn og unge mars 2000, Statistisk sentralbyrå.

Vassenden, Kåre red. (1997): *Innvandrere i Norge, hvem er de, hva gjør de og hvordan lever de?* Statistiske analyser 20, Statistisk sentralbyrå.

Østby, Lars (2004): *Innvandrere i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem?* Del I Demografi, Notater 2004/65, Statistisk sentralbyrå.

Aalandslid, Vebjørn (2009): *Innvandrerens demografi og levekår i Groruddalen og Søndre Nordstrand*, Rapporter 2009/22, Statistisk sentralbyrå.

<http://www.ssb.no/innvandring/>

<http://www.ssb.no/innvbef/>

<http://www.ssb.no/innvgrunn/>

<http://www.ssb.no/flyktninger/>

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=TSDDE220

http://www.ssb.no/barnogunge/del3/barn_og_unge_del3.pdf

3. Utdanning

Dette kapitlet inneholder statistikk som belyser skolegangen til barn og unge med innvanderforeldre spesielt, og til sammenlikning også litt informasjon om alle barn og unge sin befatning med utdanningssystemet. Hovedtrekkene er:

- I 2008 gikk 22 200 barn med minoritetsspråklig bakgrunn i barnehage i Norge. Dette er barn med andre morsmål enn skandinaviske, samisk og engelsk. Andelen har økt fra nær 5 prosent i 1998 til nesten 9 prosent i 2008.
- Den høyeste andelen barnehagebarn med minoritetsspråkligbakgrunn var i Oslo, med 22 prosent av alle barnehagebarn i hovedstaden.
- Av 614 000 elever som gikk i grunnskolen høsten 2008, fikk 7 prosent særskilt norskopplæring, og drøyt 4 prosent fikk morsmålsopplæring og/eller tospråklig opplæring.
- Morsmålsopplæringen i grunnskolen ble oftest gitt i somalisk, urdu og arabisk.
- Innvandrelever oppnådde svakere resultater på nasjonale prøver i femte og åttende trinn enn elever uten innvanderforeldre og norskfødte med innvanderforeldre. Karakterstatistikken for grunnskolen følger samme mønster.
- 80 prosent av innvandrelevne og 96 prosent av de norskfødte med innvanderforeldre fortsatte i videregående utdanning samme år som de fullførte grunnskolen.
- 91 prosent av alle 16-18-åringer i Norge var i videregående opplæring høsten 2008. For innvandrere var andelen 70 prosent, og for norskfødte med innvanderforeldre 89 prosent.
- Høsten 2008 var nesten 12 000 innvandrere og 6 000 norskfødte med innvanderforeldre i gang med videregående opplæring.
- Fullføringsgraden i videregående opplæring er lavere og avbruddsprosenten er høyere for innvandrelever enn den er for norskfødte med innvanderforeldre og for alle elever.
- Fullføringsgraden i videregående opplæring er høyere blant jenter enn gutter uansett innvandringsbakgrunn. Den er også høyere for elever som velger allmennfaglige studieretninger.
- Gjennomsnittskarakterene i videregående opplæring i 2008 var lavest blant innvandrelevne.
- 34 prosent av innvandrelevne og 51 prosent av de norskfødte elevene med innvanderforeldre, som våren 2008 fullførte en utdanning med studiekompetanse var i høyere utdanning samme høst. Tilsvarende tall for alle elevene var 27 prosent. Overgangen er langt større blant jenter enn blant gutter.
- Innvanderstudentene foretrekker naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag. Veldig få velger lærerutdanninger. Norskfødte med innvanderforeldre foretrekker helse- og sosialfag.

9 prosent av barnehagebarna hadde minoritetsspråklig bakgrunn

Barnehagestatistikken er ikke individbasert. Derfor kan det ikke lages barnehagestatistikk for innvanderbarn og norskfødte barn med innvanderforeldre. Det finnes imidlertid tall for hvor mange barnehagebarn som hadde *minoritetsspråklig bakgrunn*, det vil si at de hadde et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk.

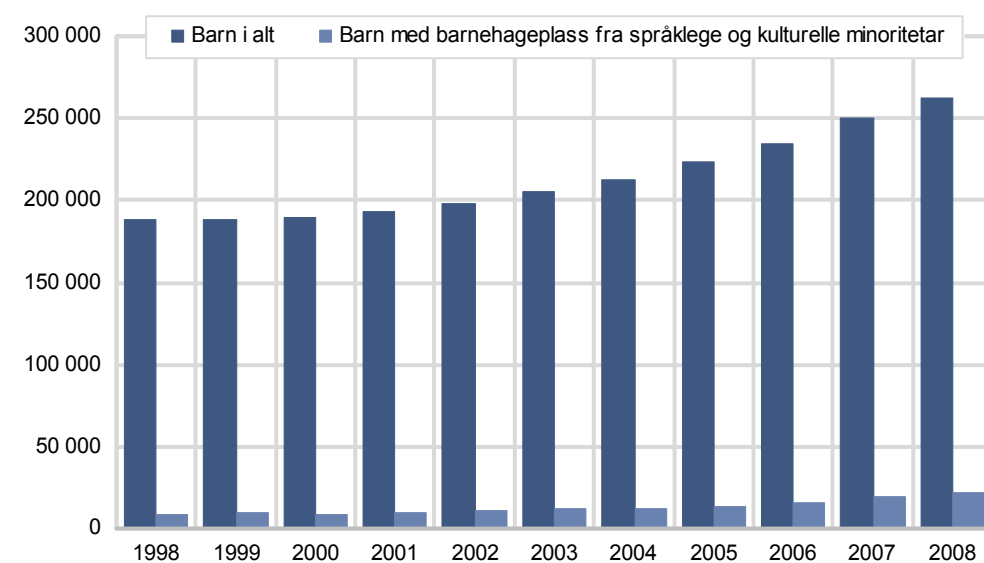
Barnehagestatistikk baserer seg på elektroniske skjemaer som hver barnehage fyller ut. Ved utfylling av skjemaene kan det oppstå en underrapportering av barn med minoritetsspråklig bakgrunn. Noen barn kan for eksempel snakke så godt norsk at de ikke blir registrert som minoritetsspråklige. Dette gir en viss usikkerhet knyttet til andelen barn i barnehage med slik bakgrunn.

Ved utgangen av 2008 gikk det i alt 262 000 barn i barnehage i Norge. Nær 22 200 av disse hadde minoritetsspråklig bakgrunn. Andelen barn med slik bakgrunn av

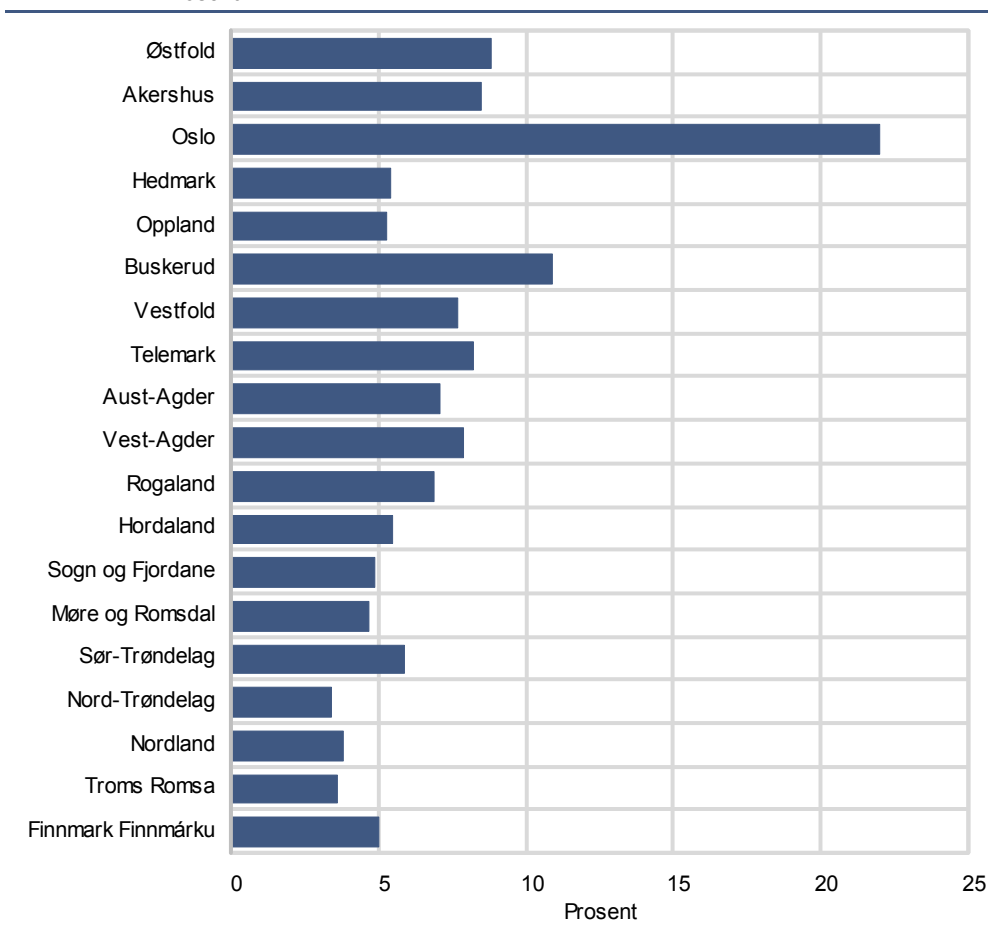
alle barn i barnehage har økt fra i underkant av 5 prosent i 1998 til knapt 9 prosent i 2008 (tabell 3.1). Med utgangspunkt i antall innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre fra land med annet morsmål enn svensk, dansk og engelsk i alderen 0-5 år, var andelen barn fra disse landene som gikk i barnehage 57 prosent. For alle barn (0-5 år) var andelen på landsbasis 73 prosent. Deltakelsen i barnehage blant minoritetsspråklige barn har i perioden økt i takt med barnehagedekningen generelt (figur 3.1).

Barnehagen anses som en viktig integrerings- og språklæringsarena, og den er derfor et viktig satsingsområde i regjeringens handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrere. Kommunene mottar tilskudd til språkstimuleringstiltak til minoritetsspråklige barn i førskolealder (1-5 år). I enkelte bydeler i Oslo med høye andeler innvandrere er det innført gratis kjernetid i barnehage på 20 timer per uke. Resultatene viser at slike tilbud er et effektivt virkemiddel for å få flere minoritetsspråklige barn inn i barnehagene (Aalandslid 2009/22).

Figur 3.1. Minoritetsspråklige barn i barnehage. 2000-2008



I Oslos barnehager hadde 22 prosent av barna andre språk enn de skandinaviske og engelske som morsmål. Deretter følger Buskerud med 11 prosent (tabell 3.2). Den høye andelen barnehagebarn med minoritetsspråklig bakgrunn i Oslo trekker landsgjennomsnittet (9 prosent) kraftig opp. Laveste andel finner vi i Nord-Trøndelag og Troms med henholdsvis 3,4 og 3,6 prosent.

Figur 3.2. Andel minoritetsspråklige av alle barnehagebarn, etter fylke. 15. desember 2008. Prosent

7 prosent av elevene i grunnskolen fikk særskilt norskopplæring

Grunnskolestatistikken er, i likhet med barnehagestatistikken, ikke individbasert. Dette betyr at vi ikke med sikkerhet vet hvor mange barn og unge i grunnskolen som er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. Vi går likevel ut fra at så godt som samtlige i skolepliktig alder går på skole, og lager statistikk ut fra denne forutsetningen.

Ved inngangen til 2009 var det 29 300 innvandrerbarn og 31 600 norskfødte barn med innvandrerforeldre i aldersgruppen 6-15 år. Dette tilsvarer 10 prosent av barn i denne aldersgruppen. Høsten 2008 var det 614 000 elever i grunnskolen. 7 prosent av dem fikk særskilt norskopplæring (tabell 3.3). Ser vi tilbake til skoleåret 1997/98, var det da drøyt 4 prosent av elevene som fikk slik opplæring. Omtrent en tredjedel av elevene som deltar i særskilt norskopplæring er bosatt i Oslo. Av Oslos 54 300 grunnskoleelever fikk 24 prosent særskilt norskopplæring i 2008.

Elever både i grunnskolen og videregående opplæring med annet morsmål enn norsk og samisk har etter Opplæringslovens § 2-8 (grunnskolen) og § 3-12 (videregående opplæring) rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelig kompetanse til å følge opplæring etter den ordinære læreplanen i norsk. Om nødvendig har slike elever også rett til morsmålsopplæring, tospråklig opplæring eller begge deler.

Morsmålsopplæring er opplæring i morsmålet til elever fra språklige minoriteter.

Tospråklig opplæring er opplæring der morsmålet til eleven blir brukt i opplæring.

Særskilt norskopplæring er tilleggsopplæring i norsk eller opplæring i faget norsk for elever fra språklige minoriteter.

Det er relativt store fylkesvise forskjeller både i antallet som får særskilt norskopplæring og antall som får morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring. Dette henger sammen med bosettingsmønsteret til innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Ingen andre fylker har så stor andel som Oslo. I Buskerud og Østfold lå andelen som fikk særskilt norskopplæring på 8 prosent i 2008. Akershus er fylket med flest grunnskoleelever, men bare 5 prosent av elevene fikk særskilt norskopplæring. Lavest andel av elevene som fikk særskilt norskopplæring var i Troms, med 2 prosent.

Flest med somalisk som morsmål

Det er langt færre elever som har undervisning i morsmål og/eller tospråklig fagopplæring enn det er som har særskilt norskopplæring. Høsten 2008 hadde omtrent 4 prosent av alle elevene slik undervisning.

Det var flest elever med tospråklig opplæring og morsmålsopplæring på somalisk, omtrent 2 600 barn. Urdu var det nest største undervisningsspråket, med 2 400 elever. Andre store språk i grunnskolen er arabisk, polsk, kurdisk, vietnamesisk og albansk (tabell 3.4). Somalierne og pakistanerne var de to største gruppene barn med innvandrerforeldre i grunnskolealder (9-15 år) per 1. januar 2009.

Innvandrere oppnår svakere resultater på nasjonalprøver enn øvrige elever

Nasjonale prøver gjennomføres på 5. og 8. trinn i grunnskolen. Prøvene er obligatoriske. Statistikken baseres med andre ord på individbaserte data, og omfatter resultatene fra nasjonale prøver i engelsk, lesing og regning.

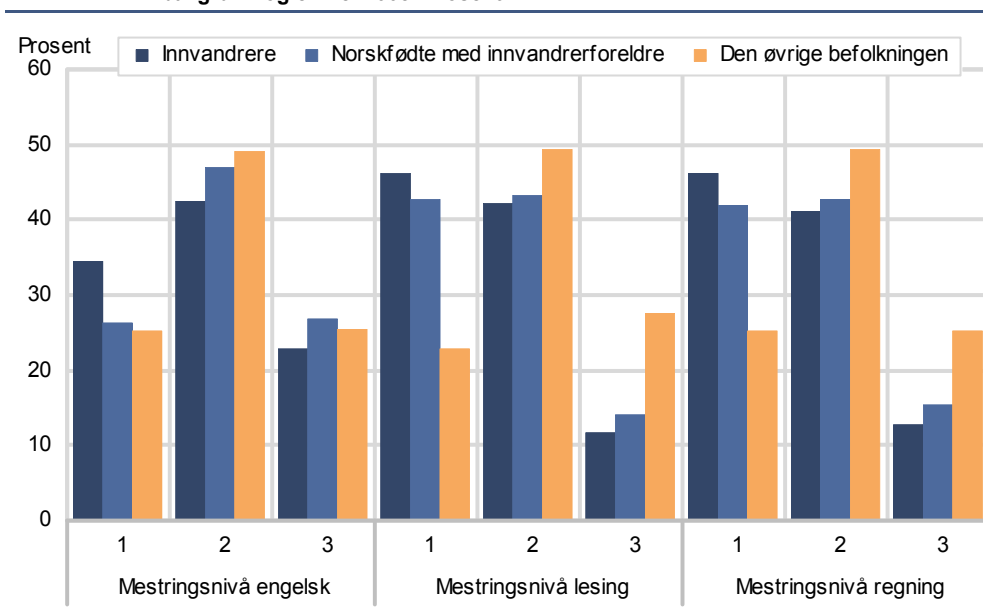
I de nasjonale prøvene som gjennomføres på femte og åttende trinn i grunnskolen finner vi klare forskjeller mellom elever som er innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og øvrige elever.

Resultatene fra nasjonale prøver for femte trinn som ble gjennomført i 2008 viser at innvandrerbarn skårer lavere på alle de nasjonale prøvene enn norskfødte barn med innvandrerforeldre og øvrige elever. Sammenligner vi kun de to sistnevnte gruppene, finner vi at norskfødte med innvandrerforeldre oppnår svakere resultater enn de øvrige elevene i lesing og regning, mens det er liten forskjell i engelsk (figur 3.3). En undersøkelse foretatt av Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger, som kartlegger voksne innvandreres lese- og regneferdigheter, viser at mange innvandrere med bakgrunn fra Øst-Europa utenom EU, Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Oseania utenom Australia og New Zealand har store problemer med lesing og regning (Blom og Henriksen, 2008/5). Selv om resultatene er bedre blant norskfødte med innvandrerforeldre, er avstanden til den øvrige befolkningen betydelig også i denne gruppen. SSBs levekårsundersøkelsen fra 2005/2006 bekrefter også disse funnene (Blom og Henriksen, 2008/5). Dette er i samsvar med resultatene fra nasjonale prøver. En del elever med innvandrerforeldre har foreldre som behersker norsk dårlig, noe som er mindre vanlig i den øvrige befolkningen. Foreldre med dårlige norskkunnskaper og lav utdanningsbakgrunn har antagelig problemer med å hjelpe til med lekser.

Store forskjeller i mestring på femte trinn ...

12 prosent av innvandrerbarn og 14 prosent av norskfødte barn med innvandrerforeldre på femte trinn lå på høyest mestringsnivå (les mer om mestringsnivåer i kap.1.2) i lesing i 2008, mens tilsvarende andel for de øvrige elevene var 28 prosent. Samme mønster finner vi også i regning hvor 13 prosent av innvandrerbarn og 15 prosent av norskfødte barn med innvandrerforeldre hadde høyest mestringsnivå, mot 25 prosent av de øvrige elevene. I engelsk var det derimot små forskjeller mellom gruppene. 27 prosent av de norskfødte elevene med innvandrerforeldre skåret på det høyeste mestringsnivået. Tilsvarende andel for innvandrerbarn og de øvrige elevene var på henholdsvis 23 og 26 prosent (tabell 3.5).

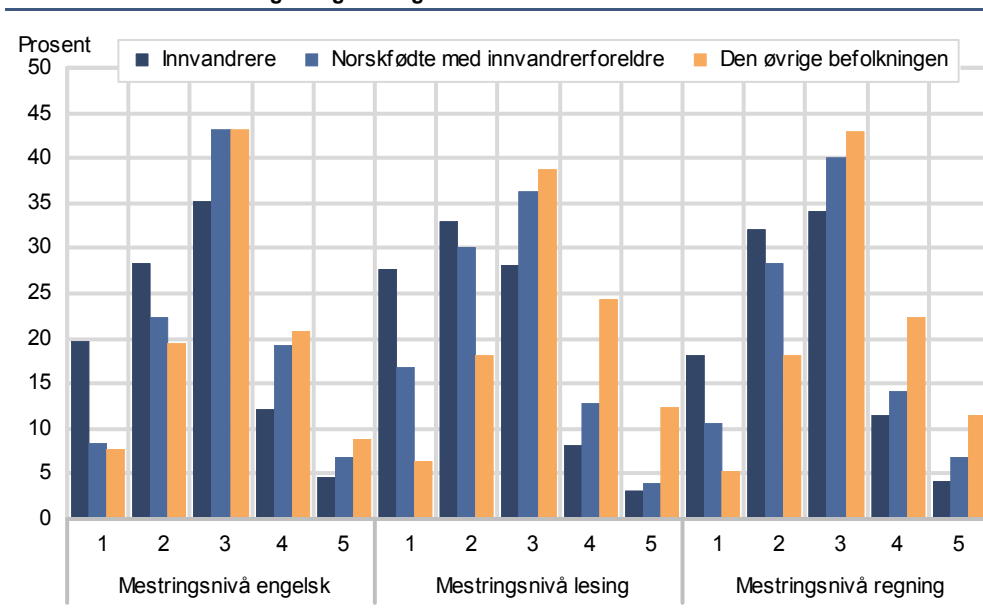
Figur 3.3. Elever fordelt på mestringsnivå på nasjonale prøver 5. trinn, etter innvandringsbakgrunn og emne. 2008. Prosent



... og på åttende trinn

Elever uten innvandrereforeldre presterte også bedre på 8.trinn enn norskfødte elever med innvandrereforeldre, og innvandrerelever (figur 3.3a). Her er det fem mestringsnivåer. Andelen av elevene som havnet på de to laveste mestringsnivåene i engelsk, lesing og regning var høyest blant innvandrerbarn. Hele 61 prosent av innvandrerbarna befant seg på de to laveste mestringsnivåene i lesing, mot 47 prosent blant norskfødte elever med innvandrereforeldre og 25 prosent av de øvrige elevene (tabell 3.7). Prestasjonene til norskfødte elever med innvandrereforeldre var bedre i alle emner sammenliknet med innvandrerbarn, både på femte og åttende trinn. I engelsk var det større forskjeller mellom gruppene for åttende enn for femte. Spesielt innvandrerne, men også de norskfødte med innvandrereforeldre sakker mer akterut i forhold til elevene i den øvrige befolkningen.

Figur 3.3a. Elever fordelt på mestringsnivå i nasjonale prøver 8. trinn, etter innvandringsbakgrunn og emne. 2008. Prosent



Foreldrenes utdanningsnivå har mye å si

Sammenhengen mellom elevenes prestasjoner på nasjonale prøver og foreldrenes utdanningsnivå er tydelig. Om lag halvparten av innvandrerlevene på femte trinn i grunnskolen, som ikke har foreldre med høyere utdanning, havnet på det laveste mestringsnivået i lesing og regning i 2008. Blant innvandrerlevere med høyt utdannede foreldre var tilsvarende andel langt lavere på de to prøvene. 30 og 32 prosent av innvandrerlevene i denne gruppen skåret på det laveste mestringsnivået i henholdsvis lesing og regning (tabell 3.6). Forskjellen mellom innvandrerlevere og øvrige elever blir mindre når vi kontrollerer for foreldrenes utdanningsnivå.

Jentene bedre i lesing, guttene i regning

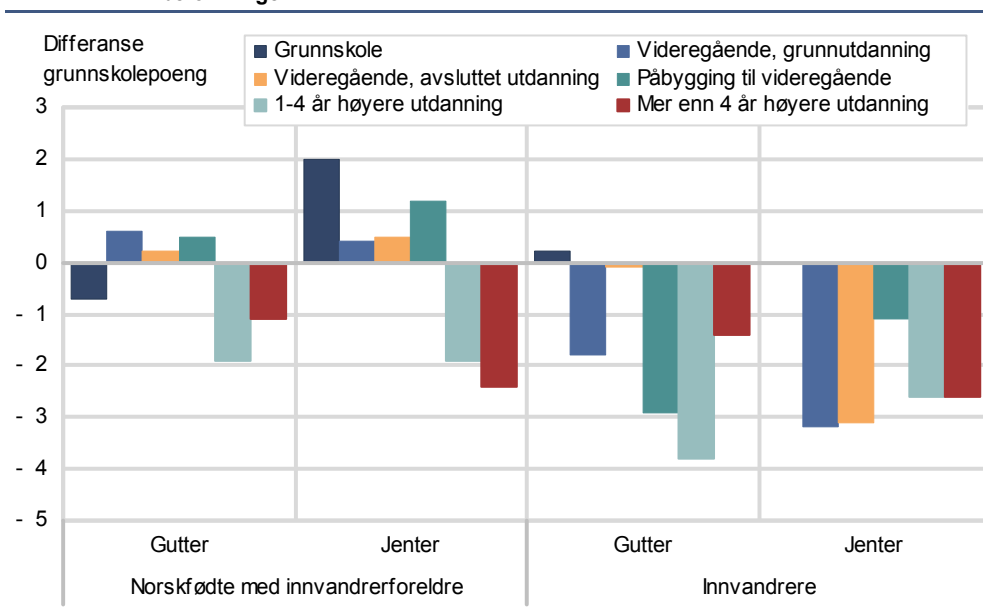
Jentene oppnådde i snitt bedre resultater enn guttene i de nasjonale prøvene i lesing, både på femte og åttende trinn. Dette gjelder alle tre elevgruppene i analysen. I regning finner vi derimot et motsatt mønster. På femte trinn skåret 41 prosent av innvandrerjentene og 52 prosent av innvandrerjentene på det laveste mestringsnivået i regning. Andelen på det høyeste mestringsnivået var 17 prosent for innvandrerjentene og 9 prosent for innvandrerjentene (tabell 3.5). Samme kjønnsmonster i forhold til prestasjonene i regning finner vi også blant norskfødte med innvandrerforeldre og blant de øvrige elevene. I begge disse gruppene presterte guttene bedre i regning enn jentene, både på femte og åttende trinn.

Skoleresultater

Karakterstatistikken for grunnskolen viser samme mønster som de nasjonale prøvene. Tabellen 3.9 presenterer gjennomsnittlige grunnskolepoeng (les mer om grunnskolepoeng i kap.1.2) for grupper etter kjønn, foreldrenes høyeste utdanning og innvandringskategori. Det er betydelige forskjeller i resultater mellom gutter og jenter både for de to innvandringskategoriene og de øvrige elevene. Elever som har høyt utdannede foreldre oppnår gjennomgående bedre skoleresultater enn elever som har foreldre med kortere utdanning, uansett innvandringskategori.

Elever uten innvandrerforeldre presterer i gjennomsnitt 2 grunnskolepoeng bedre enn norskfødte med innvandrerforeldre, og litt i underkant av 5 grunnskolepoeng bedre enn innvandrerlevere (se tabell 3.8). Det virker rimelig at gruppen av elever som selv har innvandret, noen av dem i skolepliktig alder, har et lavere gjennomsnitt enn gruppen av elever som har vokst opp i Norge med innvandrerforeldre.

Blant elevene med foreldre som hadde kun grunnskole kommer faktisk de fra "den øvrige befolkningen" dårligere ut enn både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (figur 3.3b). Med høyere utdanning enn grunnskole ligger imidlertid innvandrerne lavere enn den øvrige befolkningen over det hele. Av de som har foreldre med videregående utdanning som høyeste utdanning, presterer derimot norskfødte med innvandrerforeldre gjennomgående bedre enn de fra den øvrige befolkningen. Forskjellen er størst blant jentene, men det er også forskjell samme vei mellom guttene. Om foreldrene har høyere utdanning derimot, er det de fra den øvrige befolkningen som har best karakterer, både blant guttene og jentene.

Figur 3.3b. Grunnskolepoeng, etter foreldrenes utdanningsnivå. Forskjell fra den øvrige befolkningen

Mange innvandrere fra Afrika går ikke fra grunnskole til videregående skole

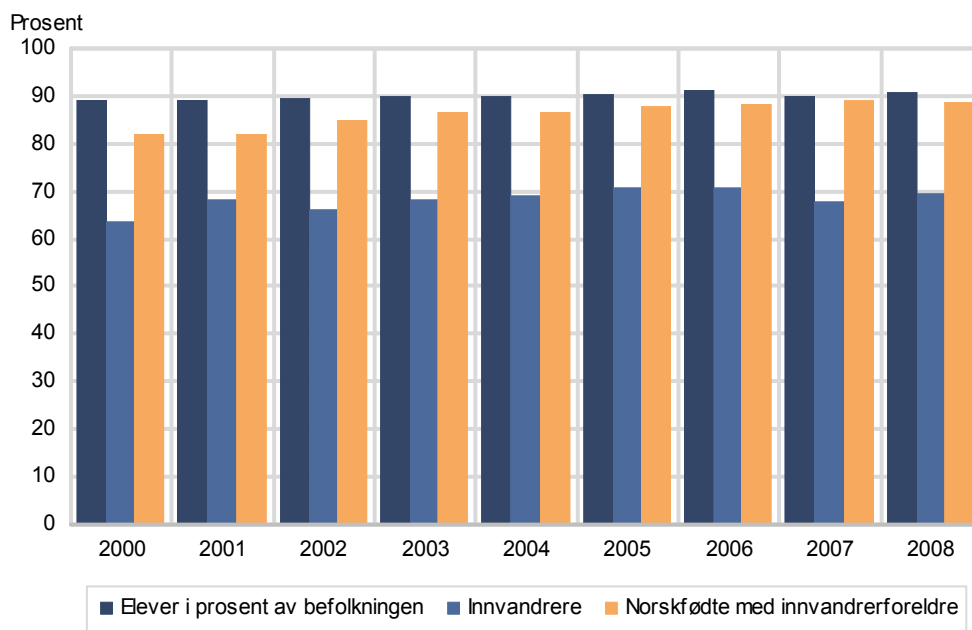
I følge tall for 2008 gikk 97 prosent av alle elever direkte til videregående opplæring neste skoleår etter avsluttet grunnskole. Overgangsprosenten blant norskfødte med innvandrerforeldre var 96 prosent, mens den var lavere for innvandrere, 80 prosent (tabell 3.9). Det var spesielt blant innvandrerbarn fra Afrika at overgangsprosenten var lavere enn for andre elever, 66 prosent.

Vi vet ikke årsaken til at andelen av innvandrerbarn som går direkte over i videregående opplæring er lavere enn blant elever uten innvandrerforeldre og norskfødte elever med innvandrerforeldre. Det har helt sikkert betydning at blant flere av nasjonalitetene er det mange nyankomne som ikke har hatt tilstrekkelig tid i Norge til å opparbeide nødvendige språkferdigheter. Mange av dem med svake resultater fra grunnskolen kan også være lite motivert for å ta videregående utdanning.

Mange har vært opptatt av om det i særlig grad er jenter som ikke fortsetter i videregående, og at dette i så fall kan komme av at en del jenter gifter seg tidlig og derfor ikke tar videregående opplæring. I 2008 var det en liten kjønnsforskjell blant innvandrere i videregående opplæring, men den var i jentenes favør. 81 prosent av innvandrerjentene og 79 prosent av guttene var å finne i videregående opplæring høsten etter at de gikk ut av 10. klasse i grunnskolen (tabell 3.9).

Andelen innvandrere som tar videregående opplæring øker

Av alle landets årskull fra 16 til 18 år, var 91 prosent i videregående opplæring høsten 2008. Forskjellene mellom gutter og jenter var små (tabell 3.10). Mens denne andelen i befolkningen som helhet har vært stabil siden 2000, har det de siste årene blitt stadig flere av 16-18-årige innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre som er i videregående opplæring. I 2008 var nesten 70 prosent av innvandrerne i alderen 16-18 år i gang med videregående opplæring, mot 64 prosent i 2000. Blant de norskfødte med innvandrerforeldre i samme aldersgruppe var 89 prosent i gang med videregående opplæring høsten 2008, mot 82 prosent i 2000 (figur 3.4).

Figur 3.4. Innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og hele befolkningen i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år. 2000-2008

Andelen av 16-18-åringer som er i videregående skole er høyere blant de norskfødte med innvandrerforeldre enn blant innvandrerne uansett landbakgrunn (tabell 3.11). Som tidligere nevnt har mange innvandrere kort botid i Norge og dermed, ulike forutsetninger med hensyn til språk- og utdanningsbakgrunn. Mange tar videregående opplæring når de er eldre. Hele 37 prosent av innvandrere som var i videregående opplæring per 1. oktober 2008 var 19 år eller eldre, mens tilsvarende andel for norskfødte med innvandrerforeldre og de øvrige elevene var på henholdsvis 8 og 9 prosent (tabell 3.12).

Andelen blant norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 16-18 år som var i videregående opplæring høsten 2008 var gjennomgående høy i de fleste gruppene (tabell 3.12). Blant innvandrere er bildet mer variert. I noen grupper er deltakelsen i videregående opplæring omtrent lik snittet i befolkningen, som blant bosniere og iranere. I andre grupper er den betydelig lavere, som blant innvandrere fra Somalia, Polen og Afghanistan (tabell 3.11). Bildet av innvandrere i videregående opplæring er imidlertid langt fra entydig. Botid betyr mye for hvorvidt personen er i utdanning som vi ser for gruppen innvandrere med bakgrunn fra Polen. Her er det mange med kort tid i Norge, og derfor er deltakelsen i videregående opplæring betydelig lavere enn for andre grupper. Det er også andre bakgrunnsfaktorer som er viktige å nevne. Som grunnlaget fra grunnskolen, og foreldrenes utdanningsnivå, inntekt og arbeidsmarkedstilknytning.

Andelen innvandrerjenter i videregående opplæring var i noen grupper betydelig større enn andelen innvandregutter. 80 prosent av innvandrerjenter mellom 16 og 18 år fra Sri Lanka var i videregående opplæring i 2008 mot 65 prosent av guttene.

Flest norskfødte elever med innvandrerforeldre fra Pakistan

Høsten 2008 var det nesten 18 000 elever med innvandrerforeldre i videregående opplæring. 12 000 har innvandret selv, mens 6 000 var norskfødte med innvandrerforeldre. Til sammen utgjorde disse elevene 10 prosent av alle elevene i videregående opplæring.

Blant innvandrere i videregående opplæring var elever med bakgrunn fra Irak, Somalia, Russland og Afghanistan de største gruppene. Blant de norskfødte med innvandrerforeldre var det flest som hadde foreldre fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia (tabell 3.12).

Tre av ti innvandrererelever avbryter videregående

Frafall i videregående opplæring har fått mye oppmerksomhet fra flere hold, og er viet mye oppmerksomhet i regjeringen, departementene, IMDI og media. Det er en uttalt politikk å legge til rette slik at flest mulig klarer å oppnå formell kompetanse gjennom videregående opplæring (St.meld.nr. 44, 2008-2009: *Utdanningslinja*). De som faller utenfor utdanningssystemet står i fare til å bli marginalisert i arbeidslivet. Mangel på formell kompetanse utelukker ikke adgangen til arbeidsmarkedet fullstendig, men begrenser valgmulighetene slik at alternativene er kun usikre og mindre attraktive jobber.

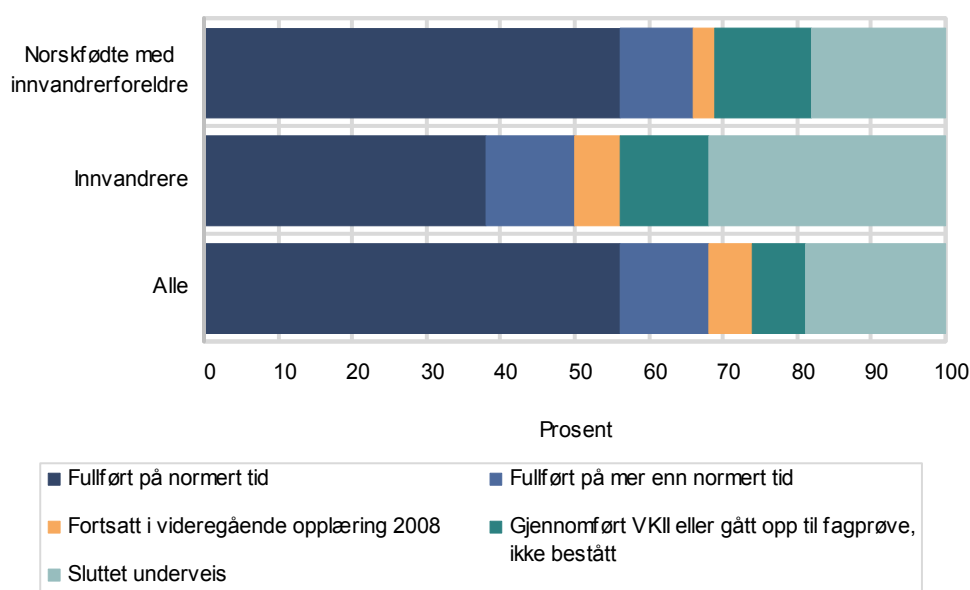
Betydningen av fullføring av videregående opplæring og oppnådd studie- eller yrkeskompetanse er et viktig grunnlag for en god og varig tilknytning til arbeidslivet (St.meld.nr 6, 2002-2003: Tiltaksplan mot fattigdom).

Analyser av gjennomstrømming i videregående opplæring viser at flere faller fra underveis blant innvandrererelever enn blant andre elever, og at jentene i større grad fullfører videregående opplæring enn guttene. Selv om utviklingen har bedret seg gjennom de siste ti årene, slutter elever med innvandrerforeldre fortsatt i større grad underveis i den videregående opplæringen enn de øvrige elevene.

38 prosent av innvandrererelevne som startet i grunnkurs i 2003, fullførte en studie- eller yrkeskompetanse på normert tid, og ytterligere 12 prosent oppnådde en slik kompetanse innen fem år. Av de som ikke oppnådde noen kompetanse var 6 prosent fortsatt i videregående opplæring. 12 prosent hadde gjennomført VKII eller gått opp til fagprøve, men ikke bestått, mens 32 prosent hadde sluttet underveis (tabell 3.13). Til sammenlikning fullførte 56 prosent av alle elevene i 2003-kullet på normert tid, ytterligere 12 prosent innen fem år og 19 prosent hadde avbrutt utdanningen etter fem år.

Blant norskfødte elever med innvandrerforeldre var fullføringsgraden betydelig høyere enn blant innvandrere. 56 prosent av de norskfødte elevene med innvandrerforeldre som startet i grunnkurs i 2003 fullførte videregående opplæring med en studiekompetanse eller yrkeskompetanse etter normert tid og 66 prosent målt fem år etter. 18 prosent sluttet underveis. 3 prosent var fortsatt i videregående opplæring per 1.oktober 2008 mens 13 prosent gjennomførte hele utdanningsløpet, men oppnådde ikke noen formell kompetanse. Det er på høyde med andelene for alle elever sett under ett.

Figur 3.5. Elever som startet grunnkurs for første gang høsten 2003, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år. Prosent



Innvandreguttene avbrøt i lang større grad videregående opplæring enn jentene. Blant innvandreguttene i 2003-kullet hadde 40 prosent avbrutt opplæringen etter fem år, mens 23 prosent av innvandrerjentene gjorde det samme.

Bedre fullføringsgrad på allmennfaglig studieretning

Generelt er fullføringsgraden mye høyere blant elevene som går på studieforberevende studieretninger sammenliknet med de som går på yrkesfaglige studieretninger. Blant alle elevene i studieforberevende studieretninger i 2003-kullet var det 87 prosent av jentene og 77 prosent av guttene som fullførte på normert tid (tabell 3.14). Fullføringsgraden var 61 prosent for jentene og 51 prosent for og guttene som tok yrkesfaglige studieretninger (tabell 3.15).

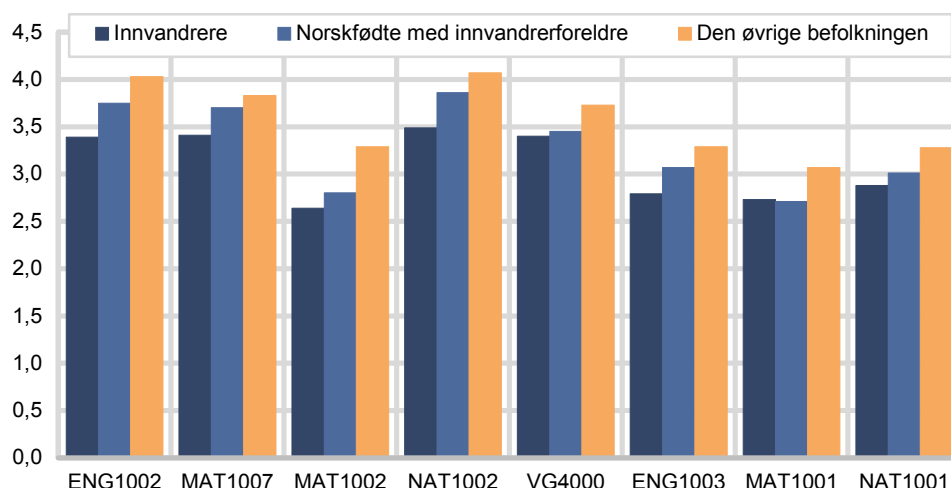
Også blant innvandrelevne var fullføringsgraden mye høyere blant de som valgt studieforberevende studieretninger. 68 prosent av innvandrerjentene og 54 prosent av innvandreguttene som tok studieforberevende studieretninger fullførte innen fem år, mot 51 prosent av jentene og 30 prosent av guttene på yrkesfaglige studieretninger. Denne forskjellen mellom jenter og gutter er langt større på de yrkesfaglige studieretningene enn de allmennfaglige.

Blant norskfødte med innvandrerforeldre som startet på studieforberevende studieretninger høsten 2003, hadde 83 prosent av jentene og 70 prosent av guttene fullført innen fem år. Det er nært gjennomsnittet for alle jenter og gutter i videregående opplæring.

Flere faktorer bidrar til å forklare frafallet blant innvandrelever. Blant annet går mange av innvandrelevne på utdanningsprogram med høyt frafall (yrkesfaglige studieretninger). Videre har innvandrelever gjennomsnittlig svakere karakterer enn de øvrige elevene både i grunnskolen og, som vi skal se i neste avsnittet, også i videregående opplæring. Sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring øker jo bedre karakterer elevene oppnår tidlige i opplæringsløpet (Støren, 2007).

Gjennomsnittskarakterene er lavest blant innvandrelevne

Tabell 3.16. viser gjennomsnittlige standpunkter for utvalgte basisfag, både i studieforberevende utdanningsprogrammer/allmennfag (ENG1002,MAT1002,MAT1007,NAT1002,VG4000) og på yrkesfag (ENG1003,MAT1001,NAT1001). Tabellen viser at i alle fagene er det en markert forskjell i gjennomsnittskarakter etter innvandringskategori (mer om fagkoder i kap.1.2). Elever uten innvandrerforeldre har de beste resultatene, innvandrelever har de laveste gjennomsnittskarakterene, og norskfødte med innvandrerforeldre har et resultat omtrent midt i mellom de to andre gruppene (figur 3.6). Forskjellen mellom elever uten innvandrerforeldre og innvandrelever varierer fra nær 0,7 karakterpoeng i MAT1002 til om lag 0,3 karakterpoeng i VG4000.

Figur 3.6. Gjennomsnittlige standpunktkarakter, etter innvandringskategori, fag og kjønn. 2008

I alle fagene er det også forskjeller mellom kjønnene, som varierer noe mellom fagene. For alle fagene er det forskjeller i gjennomsnittskarakter i jentenes favør, og kjønnsforskjellene er i de fleste fag noe større blant innvandrerlever enn andre.

Hver tredje innvandrerlev starter i høyere utdanning rett etter fullført videregående

Andelen av innvandrere som begynner i videregående opplæring er altså lavere enn blant de norskfødte, og andelen som faller fra er høyere. Men blant de innvandrerne som gjennomfører videregående opplæring er andelen som fortsetter direkte med høyere utdanning forholdsvis høy. Det er med andre ord større polarisering i denne gruppen enn i befolkningen under ett. Innvandrere faller i større grad fra videregående opplæring, men de som gjennomfører går i større grad videre til høyere utdanning.

Andelen som fortsetter direkte med høyere utdanning er aller høyest blant norskfødte med innvandrerforeldre, men også innvandrerlever fortsetter i større grad enn andre elever **direkte** over til høyere utdanning (tabell 3.17). Av elever med innvandrerforeldre som fullførte videregående opplæring (videregående kurs II og fagprøver) våren 2008, begynte 34 prosent av innvandrerlevene og 51 prosent av de norskfødte med innvandrerforeldre i høyere utdanning i Norge eller utlandet samme høst. For alle elevene samlet som fullførte samme år, var overgangsprosenten 27 (tabell 3.17).

Om vi ser på alle elevene samlet som fullførte videregående opplæring våren 2008, gikk 35 prosent av jentene og 19 prosent av guttene direkte til høyere utdanning samme høst. Blant innvandrerlevene var 39 prosent av jentene og 29 prosent av guttene i gang med høyere utdanning samme høst. Av de norskfødte med innvandrerforeldre startet hele 57 av jentene og 45 prosent av guttene med høyere utdanning høsten 2008. Kjønnsforskjellene blant innvandrere er med andre ord mindre enn blant øvrige.

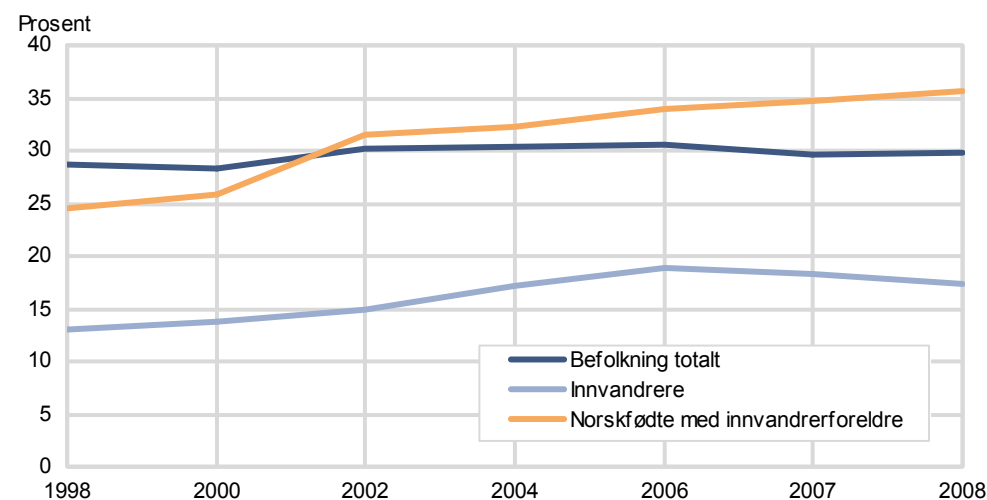
Norskfødte kvinner med innvandrerforeldre best representert i høyere utdanning

30 prosent av landets 19-24 åringer var i høyere utdanning i 2008. Blant norskfødte med innvandrerforeldre var det 36 prosent som studerte, altså 6 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet. Blant innvandrere var bare 17 prosent i gang med studier høsten 2008.

Figur 3.7. viser at det har vært en kraftig økning i andelen norskfødte med innvandrerforeldre som tar høyere utdanning. Andelen i høyere utdanning i

aldersgruppen 19-24 år er nå klart større enn blant norskfødte med begge foreldre født i Norge. Denne gruppens andel i høyere utdanning var 31 prosent.

Figur 3.7. Andeler av befolkningen 19-24 år som er i gang med høyere utdanning, etter innvandringskategori. 1998-2008



Det har vært flere kvinnelige enn mannlige studenter i hele perioden 1998-2008. Dette gjelder både i befolkningen totalt og blant innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. Tall for hele befolkningen viser at 36 prosent av kvinnene og 23 prosent av mennene i alderen 19-24 år var i høyere utdanning høsten 2008. Kjønnsforskjellen er minst blant innvandrere, og i 2008 var 15 prosent av innvandrer mennene og 19 prosent av innvandrer kvinnene registrerte studenter. Norskfødte kvinner med innvanderforeldre var i 2008 best representert i høyere utdanning, med 41 prosent. Blant mennene i samme gruppen var 31 prosent i høyere utdanning.

Personer med kinesisk bakgrunn studerer mest

Målt i andel av årskull 19-24 år i 2008, hadde personer med kinesisk bakgrunn den klart høyeste deltakelsen i høyere utdanning, både blant innvandrerne (60 prosent) og norskfødte med innvanderforeldre (63 prosent). Blant innvandrerne følger unge innvandrere fra Bosnia-Hercegovina (38 prosent), Russland (31 prosent) og Sri Lanka (31 prosent) med høyest deltakelse. I demografikapitlet har vi sett at blant innvandrerne fra Bosnia-Hercegovina og Sri Lanka er det om lag halvparten som har innvandret i førskolealder.

Blant norskfødte med innvanderforeldre er deltakelsen høy blant personer med foreldre fra Sri Lanka (62 prosent), Polen (54 prosent) og India (53 prosent).

Det er blant innvandrere 19-24 år fra Polen, Sverige og Somalia vi finner laveste andeler som var registrert studenter høsten 2008 (tabell 3.19). Andelene må tolkes med forsiktighet, ettersom statistikken her ikke skiller mellom ulike grunner til innvandring. Det innebærer at personer som kommer til Norge fra utlandet for å studere, i statistikken plasseres i gruppen innvandrere sammen med personer som har opphold i landet av andre grunner, for eksempel arbeid og flukt. Unge fra Sverige og Polen kommer til Norge for å arbeide, ikke studere, det gjør de heller hjemme. Land som Kina og Russland, samt en del afrikanske land, kommer "bedre" ut i denne statistikken fordi mange fra disse landene reiser til Norge nettopp for å studere. I 2008 ga UDI 417 nye utdanningstillatelser og 350 fornyelser til kinesiske studenter i alle aldre, mens det var 400 innvandrere fra Kina i alderen 19-24 år som tok høyere utdanning per 1. oktober 2008 (UDI, 2008). Tilsvarende tall for Russland var 320 nye tillatelser og 270 fornyelser. 500 russerne i alderen 19-24 år studerte ved norske høyskoler og universiteter per 1. oktober 2008.

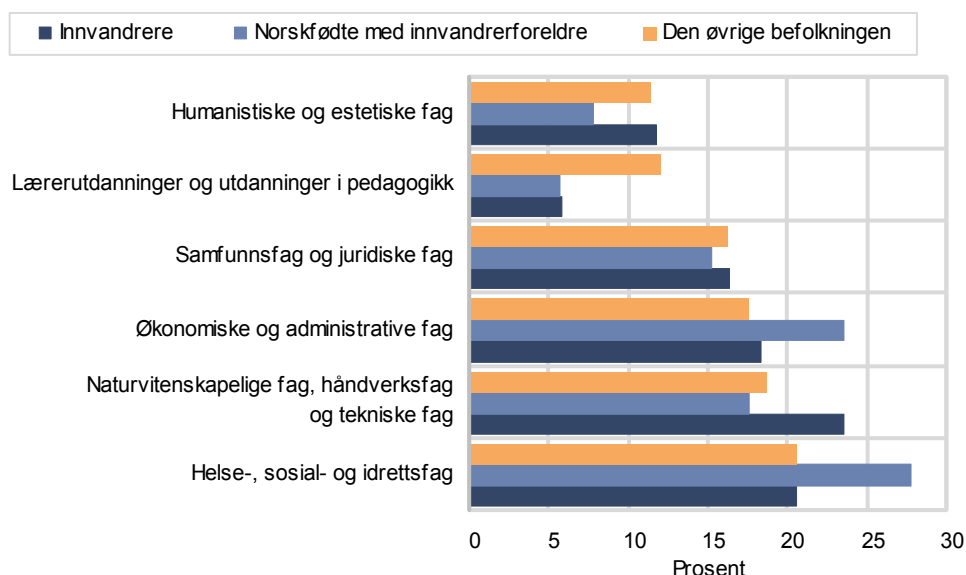
Få velger lærerutdanninger

Det er noen forskjeller i valg av fagretninger mellom studenter 19-24 år med innvandrereforeldre og de øvrige studentene. Få studenter med innvandrereforeldre tar lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk, sammenlignet med resten av studentene.

Andelen studenter *uten* innvandrereforeldre som tok denne type utdanning lå i 2008 på 12 prosent, mot 6 prosent blant studentene *med* innvandrereforeldrene. Denne tendensen var klar både blant kvinner og menn med innvandrereforeldre (tabell 3.20).

Flest innvandrerstudenter var det å finne innenfor naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag. 24 prosent av alle registrerte innvandrerstudenter i alderen 19-24 år valgte denne type utdanningen (figur 3.8). Andelen av de norskfødte med innvandrereforeldre og av resten av befolkningen innenfor dette fagfeltet lå på henholdsvis 18 og 19 prosent, mange av disse studentene er menn. Innvandrerkvinner foretrekker, som andre kvinner, i langt større grad helse- og sosialfag.

Figur 3.8. Studenter 19-24 år, etter innvandringskategori og fagfelt. Prosent. 2008



Forskjellene vi finner kan blant annet ha å gjøre med at fagene stiller ulike krav til lese- og skriveferdighetene. En undersøkelse blant innvandrere i Oslo viser at en fjerdedel av byens innvandrere opplever begrensninger i studievalg grunnet manglende norskkunnskaper (VOX, 2007).

Tabeller:

Tabell 3.1. Barn i barnehager fra språklige og kulturelle minoriteter¹. 1998-2008. Absolutte tall og prosent

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Barn i alt	187 869	187 671	189 837	192 649	198 262	205 172	213 097	223 501	234 948	249 815	261 886
Språklige minoriteter i alt	8 877	9 124	8 992	9 784	10 953	12 069	12 572	13 958	15 721	18 885	22 167
I prosent	4,7	4,9	4,7	5,1	5,5	5,9	5,9	6,2	6,7	7,6	8,5
Andel ²	35,1	37,3	39,4	41,3	41,0	43,8	46,1	50,9	54,5

¹ Barn med annet morsmål enn norsk, samisk, svensk og dansk

² Andel barn fra språklige minoriteter i prosent av innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre 0-5 år.

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.2. Barn i barnehager, etter fylke. 15. desember 2008. Absolutte tall og prosent

	Barn i barnehager	Barn med barnehageplass fra språklige og kulturelle minoriteter	Andel barn fra språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i prosent av alle innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre 0-5 år	Andel barn fra språklige og kulturelle minoriteter med barnehageplass i prosent av alle barn med barnehageplass
Hele landet	261 886	22 167	54,4	8,5
Østfold	13 136	1 154	47,2	8,8
Akershus	32 341	2 746	56,0	8,5
Oslo	31 148	6 847	51,2	22,0
Hedmark	8 838	481	59,0	5,4
Oppland	8 670	461	54,2	5,3
Buskerud	13 622	1 488	58,4	10,9
Vestfold	11 705	905	57,3	7,7
Telemark	8 119	663	60,7	8,2
Aust-Agder	5 551	396	58,9	7,1
Vest-Agder	9 278	735	57,7	7,9
Rogaland	25 346	1 742	49,3	6,9
Hordaland	26 533	1 461	50,9	5,5
Sogn og Fjordane	6 013	293	66,1	4,9
Møre og Romsdal	13 499	629	61,2	4,7
Sør-Trøndelag	16 362	971	65,0	5,9
Nord-Trøndelag	7 242	246	78,3	3,4
Nordland	11 995	450	66,2	3,8
Troms Romsa	8 596	310	53,8	3,6
Finmark Finnmarku	3 765	187	66,8	5,0

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.3. Elever i grunnskoler med morsmålsopplæring og særskilt norskopplæring. Skoleårene 1992/93-2008/09

Skoleår ¹	Elever i alt	Elever med morsmålsopplæring og/eller tospråklig opplæring	Elevar med særskilt norskopplæring
1992/93	463 309	10 045	.
1993/94	466 605	9 933	.
1994/95	470 779	10 204	.
1995/96	477 236	11 276	.
1996/97	487 398	12 770	.
1997/98	558 247	15 810	24 599
1998/99	569 044	17 008	25 311
1999/00	580 261	17 306	28 242
2000/01	590 471	18 176	31 113
2001/02	599 468	18 611	32 855
2002/03	610 297	18 734	33 833
2003/04	617 577	19 695	35 374
2004/05	618 250	19 713	35 632
2005/06	619 640	20 717	37 342
2006/07	619 038	22 166	39 963
2007/08	616 388	22 084	39 856
2008/09	614 033	22 156	40 845

¹ I tallene for elever fra språklige minoriteter er det medregnet elever som er registrert sentralt på kommunen.

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.4. Elever i grunnskoler som får morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring, etter morsmål. 1. oktober 2008

Morsmål	Tallet på elever
I alt	22 156
Somalisk	2 570
Urdu	2 440
Arabisk	1 913
Polsk	1 702
Kurdisk	1 423
Vietnamesisk	1 272
Albansk	1 095
Tyrkisk	1 031
Tamil	806
Thai	639
Bosnisk	518
Russisk	506
Engelsk	480
Tysk	472
Spansk	439
Annet	4 850

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.5. Elever fordelt på mestringsnivå, nasjonale prøver 5.trinn, etter kjønn og innvandringsbakgrunn. 2008. Prosent

	Mestringsnivå engelsk			Mestringsnivå lesing			Mestringsnivå regning		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
2008									
Begge kjønn									
Innvandrere	34,6	42,4	22,9	46,3	42,1	11,6	46,2	41,2	12,7
Norskfødte med innvandrerforeldre	26,4	47,0	26,7	42,7	43,2	14,1	41,9	42,7	15,4
Den øvrige befolkningen	25,2	49,1	25,6	22,8	49,5	27,7	25,3	49,4	25,3
Gutter									
Innvandrere	33,0	43,0	24,0	48,1	40,6	11,2	40,7	42,4	16,8
Norskfødte med innvandrerforeldre	26,9	46,5	26,6	45,1	40,5	14,4	37,2	42,7	20,1
Den øvrige befolkningen	26,0	47,8	26,2	26,0	48,1	25,9	23,0	45,8	31,2
Jenter									
Innvandrere	36,3	41,9	21,9	44,6	43,5	12,0	51,5	39,9	8,6
Norskfødte med innvandrerforeldre	25,8	47,5	26,7	40,3	46,0	13,7	46,9	42,7	10,5
Den øvrige befolkningen	24,4	50,5	25,1	19,6	50,8	29,6	27,7	53,0	19,3

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.6. Elever fordelt på mestringsnivå, nasjonale prøver 5. trinn, etter innvandringskategori og foreldres utdanningsnivå. 2008

Fag	Innvandringskategori	Foreldrenes utdanningsnivå	Mestringsnivå			
			Mestringsnivå 1	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 3	
Engelsk	Innvandrere	Alle	34,6	42,4	22,9	
		Ikke universitets- og høgskolenivå	36,6	42,2	21,1	
		Universitets- og høgskoleutdanning	21,8	41,5	36,6	
	Norskfødte med innvandrerforeldre	Uoppgitt	35,1	42,6	22,2	
		Alle	26,4	47,0	26,7	
		Ikke universitets- og høgskolenivå	30,1	48,1	21,8	
	Den øvrige befolkning	Universitets- og høgskoleutdanning	16,8	44,3	38,9	
		Uoppgitt	34,5	48,7	16,8	
		Alle	25,2	49,1	25,6	
	Lesing	Innvandrere	Ikke universitets- og høgskolenivå	32,4	48,4	19,2
			Universitets- og høgskoleutdanning	18,3	50,0	31,7
			Uoppgitt	19,8	26,7	53,5
Norskfødte med innvandrerforeldre		Alle	46,3	42,1	11,6	
		Ikke universitets- og høgskolenivå	49,9	42,0	8,0	
		Universitets- og høgskoleutdanning	30,3	47,9	21,8	
Den øvrige befolkning		Uoppgitt	46,4	41,3	12,3	
		Alle	42,7	43,2	14,1	
		Ikke universitets- og høgskolenivå	48,5	42,0	9,5	
Den øvrige befolkning		Universitets- og høgskoleutdanning	27,4	47,9	24,7	
		Uoppgitt	59,7	29,4	10,9	
		Alle	22,8	49,5	27,7	
Regning	Innvandrere	Ikke universitets- og høgskolenivå	31,3	50,4	18,2	
		Universitets- og høgskoleutdanning	14,6	48,6	36,8	
		Uoppgitt	26,7	42,2	31,1	
	Norskfødte med innvandrerforeldre	Alle	46,2	41,2	12,7	
		Ikke universitets- og høgskolenivå	52,3	38,9	8,8	
		Universitets- og høgskoleutdanning	31,7	47,6	20,7	
	Den øvrige befolkning	Uoppgitt	44,8	41,6	13,7	
		Alle	41,9	42,7	15,4	
		Ikke universitets- og høgskolenivå	46,6	42,1	11,4	
	Den øvrige befolkning	Universitets- og høgskoleutdanning	28,6	46,4	25,0	
		Uoppgitt	62,2	27,7	10,1	
		Alle	25,3	49,4	25,3	
Den øvrige befolkning	Ikke universitets- og høgskolenivå	34,1	49,2	16,6		
	Universitets- og høgskoleutdanning	16,8	49,5	33,7		
	Uoppgitt	27,6	43,9	28,6		

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.7. Elever fordelt på mestringsnivå, nasjonale prøver 8.trinn, etter kjønn og innvandringsbakgrunn. 2008. Prosent

	Mestringsnivå engelsk					Mestringsnivå lesing					Mestringsnivå regning				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
2008															
Begge kjønn															
Innvandrere	19,8	28,3	35,2	12,1	4,6	27,6	33,0	28,2	8,1	3,0	18,1	32,0	34,0	11,6	4,2
Norskfødte med innvandrerforeldre	8,5	22,3	43,1	19,3	6,9	16,9	30,0	36,2	12,8	4,0	10,6	28,4	40,0	14,2	6,8
Den øvrige befolkningen	7,7	19,5	43,2	20,8	8,8	6,5	18,1	38,8	24,4	12,3	5,2	18,2	42,9	22,3	11,4
Gutter															
Innvandrere	20,8	28,7	34,9	11,5	4,1	32,5	32,6	25,1	7,1	2,7	15,7	30,8	35,0	13,6	4,9
Norskfødte med innvandrerforeldre	9,0	23,4	42,7	18,1	6,8	18,7	31,5	35,2	11,7	2,9	8,4	27,0	40,5	15,9	8,1
Den øvrige befolkningen	9,1	19,8	41,9	20,0	9,1	8,6	20,4	38,5	22,4	10,2	4,4	16,5	41,2	23,5	14,4
Jenter															
Innvandrere	18,6	27,9	35,6	12,7	5,2	22,5	33,5	31,5	9,2	3,3	20,8	33,4	32,8	9,5	3,4
Norskfødte med innvandrerforeldre	7,9	21,1	43,5	20,6	7,0	15,2	28,4	37,3	14,0	5,2	12,9	29,9	39,5	12,4	5,4
Den øvrige befolkningen	6,2	19,3	44,4	21,7	8,5	4,3	15,7	39,1	26,4	14,4	6,0	20,0	44,7	21,0	8,4

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.8. Gjennomsnittlige grunnskolepoeng¹, etter innvandringskategori, foreldres høyeste utdanning og kjønn. 2008

Kjønn og foreldres høyeste utdanning	Antall	Alle	Norskfødte med innvandrerforeldre		Den øvrige befolkningen
			Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	
Alle					
Alle	60 784	39,7	35,2	38,0	40,0
Grunnskole	6 336	33,9	33,9	35,8	33,7
Videregående, grunnutdanning	4 522	36,7	34,3	37,2	36,7
Videregående, avsluttende utdanning	19 829	38,0	36,6	38,4	38,0
Påbygging til videregående	2 999	39,8	37,5	40,8	39,8
<=4 år høyere utdanning	19 183	42,5	39,6	40,8	42,5
>4 år høyere utdanning	6 456	45,6	43,8	43,5	45,7
Ukjent/ingen utdanning	1 459	34,0	33,9	34,8	34,9
Gutter					
Alle	31 303	37,9	33,5	36,3	38,1
Grunnskole	3 153	32,1	32,0	34,1	31,8
Videregående, grunnutdanning	2 347	34,9	33,0	35,4	34,8
Videregående, avsluttende utdanning	10 276	36,1	36,0	36,3	36,1
Påbygging til videregående	1 606	37,8	34,9	38,3	37,8
<=4 år høyere utdanning	9 881	40,7	36,9	38,8	40,7
>4 år høyere utdanning	3 297	44,2	42,9	42,2	44,3
Ukjent/ingen utdanning	743	32,3	32,1	32,9	33,6
Jenter					
Alle	29 481	41,6	36,9	39,9	41,9
Grunnskole	3 183	35,8	35,6	37,6	35,6
Videregående, grunnutdanning	2 175	38,8	35,6	39,2	38,8
Videregående, avsluttende utdanning	9 553	40,2	37,1	40,7	40,2
Påbygging til videregående	1 393	42,1	41,0	43,3	42,1
<=4 år høyere utdanning	9 302	44,4	41,8	42,5	44,4
>4 år høyere utdanning	3 159	47,1	44,6	44,8	47,2
Ukjent/ingen utdanning	716	35,8	35,7	36,6	36,4

¹ Vi rapporterer ikke resultater for celler for færre enn ti observasjoner

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.9. Andel som er i videregående opplæring høsten etter at de avsluttet grunnskole. 2008

	Hele befolkningen				
	Antall som avsluttet grunnskole		Andel i videregående opplæring		
	Antall	Andel	Antall	Andel	Andel
I alt		63 940			96,6
Menn		33 043			96,4
Kvinner		30 897			96,7
	Innvandrere		Norskfødte med innvandrerforeldre		
	Antall som avsluttet grunnskole	Andel i videregående opplæring	Antall som avsluttet grunnskole	Andel i videregående opplæring	Andel
	Antall	Andel	Antall	Andel	Andel
Innvandrere/norskfødte med innvandrerforeldre i alt	3 913	80,2	2 153		96,0
Norden	181	90,1	66		95,5
EU-land i Europa utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania	366	87,2	76		96,1
Europa utenom EU og Norden	728	93,1	168		97,6
Asia m/Tyrkia	1 685	79,0	1 444		95,6
Afrika	856	66,4	304		96,7
Sør- og Mellom-Amerika	97	80,4	95		96,8
Menn					
Innvandrere/norskfødte med innvandrerforeldre i alt	1 985	79,1	1 111		96,2
Norden	83	91,6	31		90,3
EU-land i Europa utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania	186	88,2	35		100,0
Europa utenom EU og Norden	390	92,1	89		100,0
Asia m/Tyrkia	852	77,2	751		95,7
Afrika	424	64,4	151		96,0
Sør- og Mellom-Amerika	50	82,0	54		98,1
Kvinner					
Innvandrere/norskfødte med innvandrerforeldre i alt	1 928	81,2	1 042		95,8
Norden	98	88,8	35		100,0
EU-land i Europa utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania	180	86,1	41		92,7
Europa utenom EU og Norden	338	94,4	79		94,9
Asia m/Tyrkia	833	80,8	693		95,5
Afrika	432	68,3	153		97,4
Sør- og Mellom-Amerika	47	78,7	41		95,1

¹ Omfatter elever under opplæringsloven.

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.10. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i videregående opplæring¹ i prosent av registrert årskull 16-18 år, etter kjønn. 2000-2008

	Elever i prosent av befolkningen			Innvandrere			Norskfødte med innvandrerforeldre		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
2000	89,0	88,3	89,8	63,7	61,6	66,1	82,1	81,9	82,3
2001	89,1	88,4	89,9	68,0	66,4	69,7	82,2	83,2	81,1
2002	89,6	88,9	90,2	66,2	64,3	68,2	84,8	85,2	84,3
2003	89,9	89,2	90,6	68,4	66,8	70,2	86,5	85,7	87,3
2004	89,8	89,2	90,5	69,1	67,9	70,5	86,7	85,8	87,6
2005	90,2	89,7	90,7	70,6	69,6	71,8	87,9	87,7	88,1
2006	91,2	90,8	91,6	70,9	70,4	71,4	88,4	88,0	88,7
2007	89,8	89,4	90,2	67,7	67,5	67,9	89,0	89,2	88,7
2008	90,8	90,6	91,1	69,5	68,0	71,1	88,8	88,4	89,3

¹ Elever og lærlinger under opplæringsloven

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.11. Andel i videregående opplæring¹ i prosent av registrert årskull 16-18 år. 2008

	Andel elever av befolkningsgruppen						Antall 16-18 år					
	Innvandrere			Norskfødte med innvandrerforeldre			Innvandrere			Norskfødte med innvandrerforeldre		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Innvandrere/ norskfødte med innvandrerforeldre i alt	69,4	67,9	71,0	88,8	88,4	89,3	10 985	5 659	5 326	6 223	3 177	3 046
Norden	74,4	76,4	72,6	87,4	88,2	86,5	645	309	336	191	102	89
EU-land i Europa utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania	61,7	60,8	62,6	87,2	86,8	87,5	1 425	727	698	304	152	152
Europa utenom EU og Norden .	83,8	83,1	84,5	89,6	90,3	88,9	2 339	1 201	1 138	385	196	189
Asia m/Tyrkia	68,3	65,5	71,6	89,6	88,5	90,7	4 461	2 373	2 088	4 250	2 177	2 073
Afrika	59,1	57,3	60,9	87,1	88,7	85,6	1 814	894	920	770	381	389
Sør- og Mellom-Amerika	62,8	65,8	59,6	84,5	85,8	83,1	301	155	146	323	169	154
Enkeltland												
Polen	58,9	58,5	59,3	92,5	88,9	95,1	479	258	221	106	45	61
Tyrkia	60,4	58,9	62,2	82,7	80,1	85,4	164	90	74	537	277	260
Bosnia-Hercegovina	90,1	90,7	89,5	90,0	90,9	88,9	669	335	334	20	11	9
Kosovo	84,1	82,6	85,8	88,1	89,2	86,9	629	334	295	177	93	84
Marokko	69,4	68,6	70,3	92,8	92,4	93,3	72	35	37	279	144	135
Somalia	51,0	49,9	52,1	73,3	75,6	70,9	914	461	453	165	86	79
Afghanistan	59,5	55,4	65,9	85,2	83,3	86,7	629	383	246	27	12	15
Sri Lanka	71,3	65,3	80,0	95,4	95,4	95,4	171	101	70	391	195	196
India	68,6	62,5	74,1	95,8	93,4	98,0	51	24	27	284	137	147
Irak	75,1	73,9	76,7	88,9	85,0	92,0	1 249	705	544	45	20	25
Iran	85,4	82,7	88,3	90,9	92,8	88,9	438	225	213	274	139	135
Pakistan	77,1	73,2	80,7	87,6	86,5	88,7	314	153	161	1 377	711	666
Vietnam	76,3	71,3	80,9	93,0	90,9	95,3	169	80	89	855	449	406
Chile	64,7	69,0	59,1	84,2	84,9	83,3	51	29	22	265	139	126

¹ Elever og lærlinger under opplæringsloven

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB

Tabell 3.12. Elever i videregående opplæring, etter alder, innvandringskategori og landbakgrunn. 1. oktober 2008

Innvandringskategori og landbakgrunn	I alt	Alder				
		16 år og under	17 år	18 år	19 år	20 år og over
Hele landet	186 611	60 384	59 127	46 177	7 678	13 245
Født i Norge med to norskfødte foreldre ..	168 423	55 869	54 377	42 210	6 284	9 683
Innvandrere	11 975	2 397	2 746	2 370	1 095	3 367
Norskfødte med innvandrerforeldre	5 861	2 041	1 873	1 499	280	168
Innvandrere	11 975	2 397	2 746	2 370	1 095	3 367
Europa i alt	4 231	1 107	1 243	951	291	639
Sverige	242	73	66	57	11	35
Polen	348	90	100	92	29	37
Tyskland	245	61	71	52	25	36
Bosnia-Hercegovina	660	178	233	176	25	48
Russland	764	150	195	166	68	185
Kosovo	604	181	200	130	46	47
Afrika i alt	2 364	321	361	388	241	1 053
Burundi	122	22	15	19	5	61
Etiopia	207	29	29	36	20	93
Kongo	201	23	23	34	23	98
Liberia	192	12	14	20	14	132
Somalia	935	135	171	159	115	355
Asia i alt	4 962	895	1 061	950	522	1 534
Afghanistan	740	110	147	116	97	270
Sri Lanka	204	26	39	56	16	67
Filippinene	224	44	41	28	21	90
Irak	1 406	308	336	276	152	334
Iran	650	98	135	134	59	224
Kina	142	26	24	31	19	42
Pakistan	324	70	81	88	25	60
Thailand	420	81	97	80	46	116
Vietnam	211	38	47	43	17	66
Nord- og Mellom-Amerika i alt	144	32	39	32	10	31
USA	48	13	14	12	1	8
Sør-Amerika i alt	268	40	41	47	30	110
Chile	97	10	6	17	12	52
Oseania i alt	6	2	1	2	1	-
Norskfødte med innvandrerforeldre	5 861	2 041	1 873	1 499	280	168
Europa i alt	1 602	529	507	426	70	70
Danmark	73	29	22	14	3	5
Polen	106	25	37	36	4	4
Sverige	47	13	18	15	-	1
Tyrkia	462	156	142	123	25	16
Afrika i alt	721	288	206	173	30	24
Marokko	287	117	82	59	12	17
Somalia	124	58	34	28	4	-
Asia i alt	3 570	1 205	1 185	921	169	90
India	281	96	94	78	9	4
Pakistan	1 349	397	432	360	101	59
Vietnam	807	288	290	197	22	10
Sri Lanka	382	151	118	100	10	3
Nord- og Mellom-Amerika i alt	33	10	10	12	-	1
Sør-Amerika i alt	285	85	96	64	30	10
Oseania i alt	2	1	-	1	-	-

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.13. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, som startet i grunnkurs for første gang høsten 2003, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og landbakgrunn. Prosent

Kjønn og landbakgrunn	I alt	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse ¹		Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse		Sluttet underveis
		Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring 2008	Gjennomført VKII eller gått opp til fagprøve, ikke bestått	
Alle	56 271	56	12	6	8	19
Innvandrere i alt	3 245	38	12	6	12	32
EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	350	52	9	4	8	27
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS	2 895	36	12	7	12	33
Menn	1 746	30	11	7	12	40
EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	174	42	11	3	9	34
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS	1 572	28	11	8	12	40
Kvinner	1 499	47	12	5	12	23
EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	176	63	6	4	7	20
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS	1 323	45	13	5	12	24
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt	1 155	56	10	3	13	18
EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	128	64	12	3	5	16
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS	1 027	55	10	3	14	19
Menn	555	48	11	4	14	22
EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	59	59	14	5	3	19
Asia, Afrika, Latin Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS	496	47	11	4	16	22
Kvinner	600	62	10	2	11	15
EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	69	68	10	1	6	14
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS	531	62	10	2	11	15

¹ Fullført opplæring betyr at eleven/lærlingen har bestått alle årstrinn i videregående opplæring som fører til vitnemål eller fag-/svennebev. Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.14. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre som startet i grunnkurs allmennfag for første gang høsten 2003, etter fullført videregående opplæring i løpet av fem år, etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. Prosent

	I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring	Gjennomført VKII, gått opp til fagprøve, ikke bestått	Sluttet underveis						
Hele befolkningen												
I alt	26 025	75	7	2	8	8						
Menn	11 989	70	7	3	10	10						
Kvinner	14 036	80	7	2	6	6						
	Innvandrere						Norskfødte med innvanderforeldre					
	Antall			Andel			Antall			Andel		
	I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring	Gjennomført VKII, gått opp til fagprøve, ikke bestått	Sluttet underveis	I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring	Gjennomført VKII, gått opp til fagprøve, ikke bestått	Sluttet underveis
Innvandrere/norskfødte med innvanderforeldre												
i alt	1641	48	13	5	14	21	691	68	9	1	11	10
Norden	72	68	4	1	14	13	22	86	-	-	5	9
EU-land i Europa utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania	117	65	12	2	9	12	55	80	9	2	4	5
Europa utenom EU og Norden	336	60	9	2	16	13	17	65	6	6	18	6
Asia m/Tyrkia	794	45	15	5	13	22	507	68	10	1	11	10
Afrika	274	35	12	9	14	31	59	61	7	5	8	19
Sør- og Mellom-Amerika .	48	29	8	15	17	31	31	45	13	-	29	13
Menn												
Innvandrere/norskfødte med innvanderforeldre												
i alt	849	42	12	6	15	25	325	61	9	2	14	14
Norden	26	62	8	4	15	12	7	71	-	-	-	29
EU-land i Europa utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania	58	62	14	2	12	10	23	87	9	4	-	-
Europa utenom EU og Norden	169	54	8	2	19	16	6	50	-	17	33	-
Asia m/Tyrkia	420	39	15	6	14	27	250	62	10	1	14	13
Afrika	155	28	8	12	16	36	26	46	4	8	15	27
Sør- og Mellom-Amerika .	21	19	14	10	14	43	13	31	23	-	31	15
Kvinner												
Innvandrere/norskfødte med innvanderforeldre												
i alt	792	55	13	4	12	16	366	73	10	1	9	8
Norden	46	72	2	-	13	13	15	93	-	-	7	-
EU-land i Europa utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania	59	68	10	2	7	14	32	75	9	-	6	9
Europa utenom EU og Norden	167	65	10	2	13	10	11	73	9	-	9	9
Asia m/Tyrkia	374	51	16	4	13	16	257	74	11	0	9	7
Afrika	119	44	17	5	11	24	33	73	9	3	3	12
Sør- og Mellom-Amerika .	27	37	4	19	19	22	18	56	6	-	28	11

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.15. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre som startet i grunnkurs yrkesfag for første gang høsten 2003, etter fullført videregående opplæring i løpet av fem år, etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. Prosent

	I alt	Fullført på normert tid		Fullført på mer enn normert tid		Fortsatt i videregående opplæring	Gjennomført VKII, gått opp til fagprøve, ikke bestått	Sluttet underveis					
		Antall	Andel	Antall	Andel								
Hele befolkningen													
I alt	30 246	39	16	9	8	28							
Menn	16 756	32	19	10	7	32							
Kvinner	13 490	49	12	7	9	23							
		Innvandrere					Norskfødte med innvandrerforeldre						
		Antall		Andel			Antall		Andel				
		I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring	Gjennomført VKII, gått opp til fagprøve, ikke bestått	Sluttet underveis	I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring	Gjennomført VKII, gått opp til fagprøve, ikke bestått	Sluttet underveis
Innvandrere/norskfødte med innvandrerforeldre													
i alt	1604	28	11	8	10	43	464	38	12	6	14	30	
Norden	77	34	12	6	3	47	28	29	21	7	4	39	
EU-land i Europa utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania	82	38	5	7	6	44	21	48	14	5	10	24	
Europa utenom EU og Norden	330	29	12	8	11	40	21	48	5	5	-	43	
Asia m/Tyrkia	743	26	12	8	10	45	311	39	12	5	15	30	
Afrika	282	27	11	7	11	44	54	41	13	4	22	20	
Sør- og Mellom-Amerika .	90	23	16	8	16	38	29	21	7	14	21	38	
Menn													
Innvandrere/norskfødte med innvandrerforeldre													
i alt	897	19	11	8	9	53	230	31	14	7	15	33	
Norden	38	16	18	3	-	63	17	18	24	12	6	41	
EU-land i Europa utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania	51	29	6	6	8	51	12	58	17	-	8	17	
Europa utenom EU og Norden	179	19	12	9	11	49	9	44	11	-	-	44	
Asia m/Tyrkia	435	17	10	9	9	54	154	29	13	8	16	34	
Afrika	147	16	10	9	8	57	25	40	16	4	20	20	
Sør- og Mellom-Amerika .	47	26	19	6	15	34	13	15	6	15	15	46	
Kvinner													
Innvandrere/norskfødte med innvandrerforeldre													
i alt	707	39	12	7	11	31	234	45	10	4	14	27	
Norden	39	51	5	8	5	31	11	45	18	-	-	36	
EU-land i Europa utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania	31	52	3	10	3	32	9	33	11	11	11	33	
Europa utenom EU og Norden	151	40	11	8	11	30	12	50	-	8	-	42	
Asia m/Tyrkia	308	38	14	5	12	31	157	48	10	3	13	25	
Afrika	135	39	12	6	13	30	29	41	10	3	24	21	
Sør- og Mellom-Amerika .	43	21	12	9	16	42	16	25	6	13	25	31	

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.16. Gjennomsnittlige standpunktkarakter, etter innvandringskategori, fag og kjønn. 2008

	Alle	Innvandrerere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Den øvrige befolkningen
Alle				
ENG1002	3,99	3,39	3,75	4,03
MAT1007	3,81	3,41	3,70	3,83
MAT1002	3,24	2,64	2,80	3,29
NAT1002	4,03	3,49	3,86	4,07
VG4000	3,72	3,4	3,45	3,73
ENG1003	3,25	2,79	3,07	3,29
MAT1001	3,04	2,73	2,71	3,07
NAT1001	3,25	2,88	3,01	3,28
Gutter				
ENG1002	3,91	3,23	3,62	3,97
MAT1007	3,74	3,29	3,59	3,77
MAT1002	3,13	2,46	2,67	3,20
NAT1002	3,95	3,33	3,73	4,00
VG4000	3,54	3,22	3,32	3,55
ENG1003	3,18	2,75	2,91	3,21
MAT1001	3,00	2,64	2,63	3,03
NAT1001	3,15	2,70	2,61	3,18
Jenter				
ENG1002	4,05	3,54	3,88	4,09
MAT1007	3,88	3,54	3,81	3,90
MAT1002	3,30	2,79	2,91	3,34
NAT1002	4,10	3,64	3,98	4,13
VG4000	3,85	3,53	3,56	3,86
ENG1003	3,36	2,85	3,27	3,39
MAT1001	3,09	2,85	2,83	3,11
NAT1001	3,38	3,10	3,30	3,41

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.17. Andel som er i videregående/høyere utdanning høsten etter at de avsluttet videregående opplæring. 2008

	Hele befolkningen				
	Antall			Andel	
	Antall som avsluttet videregående opplæring	Videregående skoler/lærling/folkehøyskole/fagskoler/annen videregående skole	Høgskoler/universiteter/høyere utdanning i utlandet	Videregående skoler/lærling/folkehøyskole/fagskoler/annen videregående skole	Høgskoler/universiteter/høyere utdanning i utlandet
I alt	56 253	7 326	15 148	13,0	27,0
Menn	28 317	3 141	5 353	11,0	19,0
Kvinner	27 936	4 185	9 795	15,0	35,0
	Innvandrere				
	Antall			Andel	
	Antall som avsluttet videregående opplæring	Videregående skoler/lærling/folkehøyskole/fagskoler/annen videregående skole	Høgskoler/universiteter/høyere utdanning i utlandet	Videregående skoler/lærling/folkehøyskole/fagskoler/annen videregående skole	Høgskoler/universiteter/høyere utdanning i utlandet
I alt	2804	201	958	7,2	34,2
Norden	197	26	35	13,2	17,6
EU-land ¹	261	25	72	9,6	27,6
Resten av					
Europa ²	636	35	249	5,5	39,2
Asia m/Tyrkia	1170	78	413	6,7	35,3
Afrika	437	33	168	7,6	38,4
Sør- og Mellom-Amerika	103	4	21	3,9	20,4
MENN	1410	87	412	6,2	29,2
Norden	99	8	16	8,1	16,2
EU-land ¹	133	17	37	12,8	27,8
Resten av					
Europa ²	298	14	65	4,7	28,5
Asia m/Tyrkia	595	34	178	5,7	29,9
Afrika	240	13	85	5,4	35,4
Sør- og Mellom-Amerika	45	1	11	2,2	24,4
KVINNER	1394	114	546	6,2	39,2
Norden	98	18	19	18,4	19,4
EU-land ¹	128	8	35	6,3	27,3
Resten av					
Europa ²	338	21	164	6,2	48,5
Asia m/Tyrkia	575	44	235	7,7	40,9
Afrika	197	20	83	10,2	42,1
Sør- og Mellom-Amerika	58	3	10	5,2	17,2
	Norskfødte med innvandrerforeldre				
	Antall			Andel	
	Antall som avsluttet videregående opplæring	Videregående skoler/lærling/folkehøyskole/fagskoler/annen videregående skole	Høgskoler/universiteter/høyere utdanning i utlandet	Videregående skoler/lærling/folkehøyskole/fagskoler/annen videregående skole	Høgskoler/universiteter/høyere utdanning i utlandet
I alt	1045	78	534	7,5	51,1
Norden	52	8	9	15,4	17,3
EU-land ¹	91	9	38	9,9	41,8
Resten av Europa ²	33	-	16	-	48,5
Asia m/Tyrkia	717	47	412	6,6	57,5
Afrika	101	8	42	7,9	41,6
Sør- og Mellom-Amerika	51	6	17	11,8	33,3
MENN	495	33	221	6,7	44,6
Norden	29	2	5	6,9	17,2
EU-land ¹	44	2	17	4,5	38,6
Resten av Europa ²	11	-	5	-	45,5
Asia m/Tyrkia	337	21	175	6,2	51,9
Afrika	46	5	11	10,9	23,9
Sør- og Mellom-Amerika	28	3	8	10,7	28,6
KVINNER	550	45	313	6,2	56,9
Norden	23	6	4	26,1	17,4
EU-land ¹	47	7	21	14,9	44,7
Resten av Europa ²	22	-	11	-	50,0
Asia m/Tyrkia	380	26	237	6,8	62,4
Afrika	55	3	31	5,5	56,4
Sør- og Mellom-Amerika	23	3	9	13,0	39,1

¹ EU-land utenom Norden, samt Nord-Amerika og Oseania.² land utenom EU og Norden.

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.18. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i høyere utdanning¹ i prosent av registrert årskull 19-24 år, etter kjønn. 1998-2008

	Befolkningen totalt			Innvandrere			Norskfødte med innvandrereforeldre		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
1998	28,7	23,6	33,9	13,1	12,8	13,4	24,6	22,0	27,3
1999	29,7	24,4	35,1	14,4	13,9	14,9	27,6	24,3	31,1
2000	28,3	23,0	33,0	13,7	12,2	14,9	25,9	22,6	29,4
2001	27,7	22,1	33,4	14,4	13,0	15,5	25,1	21,4	28,9
2002	30,1	24,5	36,0	14,9	13,7	15,9	31,5	27,9	35,4
2003	30,3	24,7	36,2	16,7	15,4	17,9	32,7	28,8	36,8
2004	30,3	24,7	36,1	17,2	15,4	18,6	32,2	28,7	36,1
2005	30,9	25,3	36,8	18,4	16,3	20,3	33,3	29,2	37,8
2006	30,6	24,6	36,8	18,8	16,5	20,9	33,9	29,1	38,8
2007	29,7	23,6	36,1	18,3	15,9	20,7	34,7	30,0	39,6
2008	29,7	23,4	36,4	17,3	14,9	19,7	35,6	30,8	40,7

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.19 Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i høyere utdanning¹, etter landbakgrunn og kjønn per 1. oktober 2008. 19-24 år. Absolutte tall og prosent

Landbakgrunn	Innvandrere			Norskfødte med innvandrereforeldre		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	6 295	2 666	3 629	2 620	1 163	1 457
Bosnia-Hercegovina	571	248	323	8	4	4
Russland	487	164	323	3	2	1
Iran	413	195	218	45	18	27
Kina	396	182	214	49	20	29
Irak	336	153	183	6	2	4
Pakistan	251	122	129	843	373	470
Sverige	237	62	175	23	6	17
Vietnam	226	106	120	418	191	227
Tyskland	214	90	124	17	10	7
Sri Lanka	206	85	121	105	48	57
Somalia	199	95	104	15	5	10
Kosovo	191	69	122	8	3	5
Polen	166	63	103	103	53	50
Afghanistan	132	76	56	0	0	0
Tyrkia	121	65	56	144	63	81
Chile	83	33	50	44	20	24
Filippinene	55	23	32	65	29	36
India	53	25	28	236	112	124
Marokko	24	9	15	93	41	52
<i>I prosent av registret årskull 19-24 år</i>						
Bosnia-Hercegovina	38,1	34,1	41,9	32,0	40,0	26,7
Russland	31,4	24,3	36,9
Iran	28,1	25,3	31,3	34,6	25,4	45,8
Kina	59,7	59,9	59,6	62,8	58,8	65,9
Irak	12,9	10,8	15,5
Pakistan	19,1	20,4	18,0	34,6	29,9	39,4
Sverige	8,4	5,0	11,2	40,4	21,4	58,6
Vietnam	25,6	26,0	25,2	47,7	42,5	53,2
Tyskland	22,7	18,9	26,7	37,0	34,5	41,2
Sri Lanka	31,0	23,7	39,5	61,8	57,1	66,3
Somalia	8,5	7,4	9,8
Kosovo	13,7	10,0	17,4
Polen	5,9	3,6	9,6	53,6	50,0	58,1
Afghanistan	9,6	8,8	11,0
Tyrkia	12,6	13,9	11,4	22,2	19,3	25,1
Chile	15,5	12,7	18,1	14,2	12,0	16,9
Filippinene	6,6	12,6	5,0	34,0	31,2	36,7
India	18,0	16,8	19,2	53,3	46,9	60,8
Marokko	8,7	8,3	9,0	24,5	20,9	28,4

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Tabell 3.20. Studenter 19-24 år, etter innvandringskategori, kjønn og fagfelt. 1.oktober 2008. Absolutte tall og prosent

Kjønn og fagfelt	I alt	Inn- vandrerere	Norskfødte med innvandrer- foreldre	Den øvrige befolk- ningen	I alt	Inn- vandrerere	Norskfødte med innvandrer- foreldre	Den øvrige befolk- ningen
I alt	105 924	6 295	2 620	97 007	100	100	100	100
Allmenne fag	1 226	85	37	1 104	1,2	1,4	1,4	1,1
Humanistiske og estetiske fag ..	12 068	740	206	11 121	11,4	11,8	7,9	11,5
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	12 165	370	150	11 645	11,5	5,9	5,7	12,0
Samfunnsfag og juridiske fag ..	17 153	1 031	399	15 722	16,2	16,4	15,2	16,2
Økonomiske og administrative fag	18 816	1 155	618	17 043	17,8	18,3	23,6	17,6
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag ..	20 103	1 483	461	18 159	19,0	23,6	17,6	18,7
Helse-, sosial- og idrettsfag	21 985	1 296	726	19 963	20,8	20,6	27,7	20,6
Primærnæringsfag	500	30	2	468	0,5	0,5	0,1	0,5
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	1 572	59	18	1 495	1,5	0,9	0,7	1,5
Uoppgitt fagfelt	336	46	3	287	0,3	0,7	0,1	0,3
Menn	42 580	2 666	1 163	38 750	40,2	42,4	44,4	39,9
Allmenne fag	937	70	33	834	0,9	1,1	1,3	0,9
Humanistiske og estetiske fag ..	4 372	261	74	4 036	4,1	4,1	2,8	4,2
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	2 535	93	26	2 416	2,4	1,5	1,0	2,5
Samfunnsfag og juridiske fag ..	5 989	327	140	5 522	5,7	5,2	5,3	5,7
Økonomiske og administrative fag	8 991	521	324	8 146	8,5	8,3	12,4	8,4
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag ..	13 564	960	313	12 291	12,8	15,3	11,9	12,7
Helse-, sosial- og idrettsfag	4 773	360	236	4 177	4,5	5,7	9,0	4,3
Primærnæringsfag	221	17	0	204	0,2	0,3	0,0	0,2
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	1 063	38	16	1 009	1,0	0,6	0,6	1,0
Uoppgitt fagfelt	135	19	1	115	0,1	0,3	0,0	0,1
Kvinner	63 344	3 629	1 457	58 257	59,8	57,6	55,6	60,1
Allmenne fag	289	15	4	270	0,3	0,2	0,2	0,3
Humanistiske og estetiske fag ..	7 696	479	132	7 085	7,3	7,6	5,0	7,3
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	9 630	277	124	9 229	9,1	4,4	4,7	9,5
Samfunnsfag og juridiske fag ..	11 164	704	259	10 200	10,5	11,2	9,9	10,5
Økonomiske og administrative fag	9 825	634	294	8 897	9,3	10,1	11,2	9,2
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag ..	6 539	523	148	5 868	6,2	8,3	5,6	6,0
Helse-, sosial- og idrettsfag	17 212	936	490	15 786	16,2	14,9	18,7	16,3
Primærnæringsfag	279	13	2	264	0,3	0,2	0,1	0,3
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	509	21	2	486	0,5	0,3	0,1	0,5
Uoppgitt fagfelt	201	27	2	172	0,2	0,4	0,1	0,2

Kilde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Referanser:

Blom, Svein og Kristin Henriksen (2008): *Levekår blant innvandrere 2005/2006*, Rapporter 2008/5, Statistisk sentralbyrå.

Daugstad, Gunnlaug (2008): *Innvandring og innvandrere 2008*, Statistiske analyser 103, Statistisk sentralbyrå.

Dzamarija, Minja Tea og Trygve Kalve (2004): *Barn og unge med innvanderbakgrunn*, Notater 2004/31, Statistisk sentralbyrå.

Henriksen, Kristin (2006): *Studievalg i innvanderbefolkningen. Bak apotekdisken, ikke foran tavla*, Samfunnspeilet 4, 2006, Statistisk sentralbyrå.

Normann, Tor Morten mfl. (2007): *Ungdoms levekår*, Statistiske analyser 93, Statistisk sentralbyrå.

Steffensen, Kjartan og Salah E. Ziade (2009): *Skoleresultater 2008. En kartlegging av karakterer fra grunnskoler og videregående skoler i Norge*. Rapporter 2009/23, Statistisk sentralbyrå.

St.meld.nr.6 (2002-2003): *Tiltaksplan mot fattigdom*, Sosialdepartementet.

St.meld. nr. 44 (2008-2009): *Utdanningslinja*, Kunnskapsdepartementet.

Støren, Liv Anne mfl. (2007): *Og hvem stod igjen...?* NIFU STEP, Rapport 14/2007, NIFU STEP.

Utlendingsdirektoratet (2008): *Tall og fakta 2008*, UDI.

VOX (2007): *Like og forskjellige. Om grunnleggende ferdigheter blant voksne ikke-vestlige innvandrere i Oslo*. 2007, VOX, nasjonalt senter for læring i arbeidslivet

Aalandslid, Vebjørn (2008): *Innvanderes demografi og levekår i Groruddalen og Søndre Nordstrand*, Rapporter 2009/22, Statistisk sentralbyrå.

4. Inntekt

Kapitlet gir en beskrivelse av inntektssituasjonen til barn og unge voksne med innvandrerbakgrunn. Noen av hovedtrekkene er:

- I 2007 hadde barnefamilier med innvandrerbakgrunn fra Øst-Europa et inntektsnivå som utgjorde 73 prosent av inntekten til tilsvarende norske familier, mens barn med bakgrunn fra Asia, Afrika og Latin-Amerika hadde 65 prosent av inntekten til norske barn.
- Innvandrerbarn med landbakgrunn fra Norden, øvrige Vest-Europa og Nord-Amerika, har et inntektsnivå som ikke skiller seg så mye fra inntektsnivået til norske barn.
- Blant unge voksne ligger inntektsnivået høyest blant innvandrere fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika med i underkant av 70 prosent av inntekten til norske unge i alderen 18-24 år. Innslaget av studenter gir et relativt lavt inntektsnivå (medianinntekt) for en del unge med bakgrunn fra Norden, Vest-Europa for øvrig og Nord-Amerika.
- Barn med somalisk, irakisk eller afghansk bakgrunn skiller seg ut ved å ha det laveste inntektsnivået blant barn med innvandrerbakgrunn i Norge. Ulike familiestønader og sosiale stønader har en stor inntektsmessig betydning for disse barnefamiliene.
- Lavinntekt blant barn og unge er i dag i økende grad et innvandrerfenomen. Nær halvparten av alle barn i familier med kronisk lave inntekter har i dag innvandrerbakgrunn. Kombinasjonen av blant annet svak yrkestilknytning blant de voksne og høy forsørgelsesbyrde på grunn av store familier har ført til at mange innvandrerfamilier har hatt en dårligere inntektsutvikling enn befolkningen generelt.
- Det er betydelige variasjoner i lavinntekt blant barn og unge med innvandrerforeldre, blant annet knyttet til foreldrenes landbakgrunn. I en særstilling står barn med somalisk og irakisk bakgrunn, hvor rundt halvparten av barna bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt, men også andre store innvandrergrupper som pakistanere og tyrkere har en høy andel økonomisk utsatte barn. Blant andre store innvandringsland som Bosnia-Hercegovina, India og Sri Lanka ligger lavinntektsandelen til barnefamiliene langt lavere.
- Selv om andelen økonomisk utsatte barn og unge voksne faller med familiens botid i Norge, finner vi innvandrergrupper med svært høy fattigdomsrisiko selv etter mange års botid i landet.
- For en god del familier med innvandrerbakgrunn blir avhengigheten av ulike overføringer mindre med økende botid, men selv etter mange års botid er det mange barn og unge voksne som tilhører familier med lav økonomisk selvhjelpenhet. Mer enn seks av ti somaliske og irakiske barn er velferdsstatsavhengige selv om hovedinntektstakeren i familien har bodd i Norge i ti år eller lengre. Blant unge voksne med samme landbakgrunn er rundt fire av ti velferdsstatsavhengige etter så lang botid.

Innledning

Dette kapitlet gir en beskrivelse av inntektssituasjonen til barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn, men er ikke ment å belyse bredt de økonomiske levekårene til denne gruppen i befolkningen. Vi vil se nærmere på inntektsnivået til husholdninger med barn og unge voksne fordelt etter landbakgrunn, og hvordan husholdningsinntekten til ulike innvandrerfamilier er sammensatt med hensyn på yrkesinntekt, pensjoner, familiestønader, sosiale stønader mv. Figurer og tabeller

gir hovedsakelig tall for det siste tilgjengelige året i statistikken – 2007. Det vil bli trukket paralleller mellom barnefamilier med innvandrereforeldre og barnefamilier i den øvrige befolkningen. Kapitlet retter et spesielt fokus på barn og unge som lever i familier nederst i inntektsfordelingen. Her vil et heldekkende befolkningspanel for perioden 2004-2007 bli benyttet for å beskrive nærmere barn og unge som tilhører familier med såkalt vedvarende lavinntekt. Avslutningsvis ser vi også på graden av ”velferdsstatsavhengighet” blant en del barn og unge med innvandrerbakgrunn, og i hvilken grad denne avhengigheten avtar med økende botid i Norge. I figurer og tabeller skiller vi på to aldersgrupper, 0-17 år og 18-24 år, som vi i teksten refererer til som henholdsvis barn og unge (eller unge voksne). I de fleste tilfeller ser vi på innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre under ett.

Siden de aller fleste barn blir forsørget av sine foreldre eller andre voksne i husholdningen gir det liten mening i å studere de individuelle inntektene til barn. For å kunne gi en dekkende beskrivelse av barn og unges økonomiske velferd må vi vite hvilke personer de bor sammen med, og den samlede inntekten til disse personene - husholdningsinntekten.

Inntektsstatistikk for husholdninger

Fra og med inntektsåret 2004 dekker Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk alle privathusholdninger bosatt i landet ved utgangen av året. Statistikken omfatter alle registrerte kontante inntekter som husholdningene mottar. Siden statistikken er en totaltelling kan det blant annet gis inntektsstatistikk fordelt etter sentrale innvandrer kjennemerker som landbakgrunn og botid.

Det mest sentrale inntektsbegrepet som benyttes i beskrivelsen av økonomiske levekår, er inntekt etter skatt. Dette begrepet fremkommer slik:

Inntekt etter skatt =

Yrkesinntekt (lønnsinntekt + netto næringsinntekt)

+ brutto kapitalinntekt (renteinntekter og avkastning på verdipapir)

+ sum overføringer (pensjoner, barnetrygd, kontantstøtte, sosialhjelp, bostøtte mv.)

– utlignet skatt og negative overføringer (underholdsbidrag og pensjonspremier i arbeidsforhold).

Selv om dette inntektsbegrepet omfatter de fleste kontante inntektene husholdningene mottar, må en være oppmerksom på at dette begrepet ikke omfatter viktige inntekter som også kan ha stor betydning for individenes velferdsnivå. Dette gjelder for eksempel verdien av offentlige tjenester, verdien av hjemmeproduksjon og såkalte «svarte» inntekter. I tillegg inngår heller ikke inntekt av egen bolig i dette begrepet. Av samme prinsipp er heller ikke renteutgifter trukket fra.

Det er barn 0-17 år og unge 18-24 år som er analyseenheten i dette kapitlet.

Store variasjoner i inntektsnivå¹

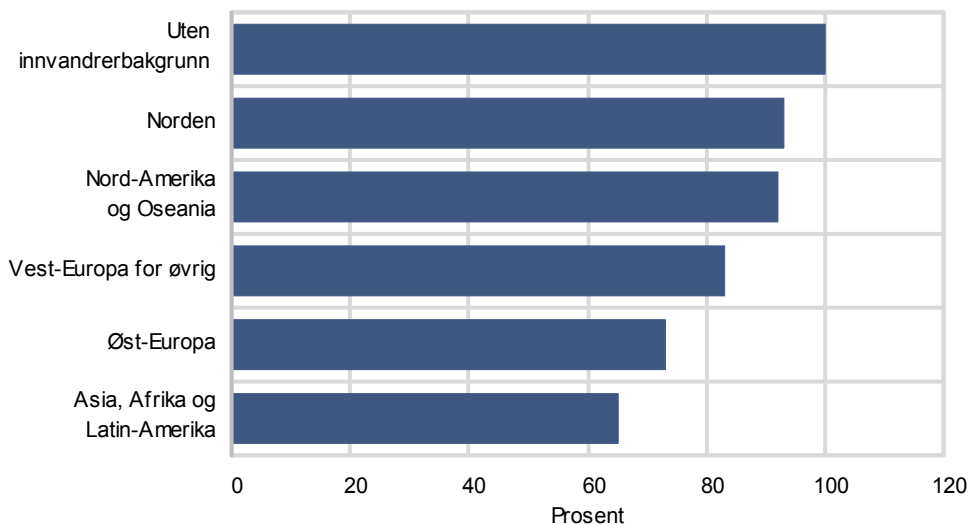
Det er store forskjeller i inntektsnivå, hvilke typer inntekter en lever av og inntektsfordeling blant barn og unge med innvandrerbakgrunn² i Norge. Innvandrerbarn (0-17 år) med landbakgrunn fra Norden, Nord-Amerika og

¹ Noe av teksten i dette avsnittet er hentet fra ”Inntekt” av Kirkeberg M. I. i Daugstad (2008).

² Omfatter både de som har innvandret til Norge og de som er født i landet med utenlandsfødte foreldre.

Oseania, har et inntektsnivå som ikke skiller seg så mye fra inntektsnivået til norske barn (figur 1). Median inntekt etter skatt per forbruksenhet blant barn fra disse regionene utgjorde drøyt 90 prosent av norske barns inntektsnivå i 2007. Blant barn fra Vest-Europa utenom Norden var tilsvarende andel 83 prosent.

Figur 4.1. Barn 0-17 år med innvandrerbakgrunn¹. Inntekt etter skatt per forbruksenhet². Median. Andel av inntekten til barn 0-17 år uten innvandrerbakgrunn. Landbakgrunn. 2007. Prosent



¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

² EU-skala. Studenthusholdninger utelatt.

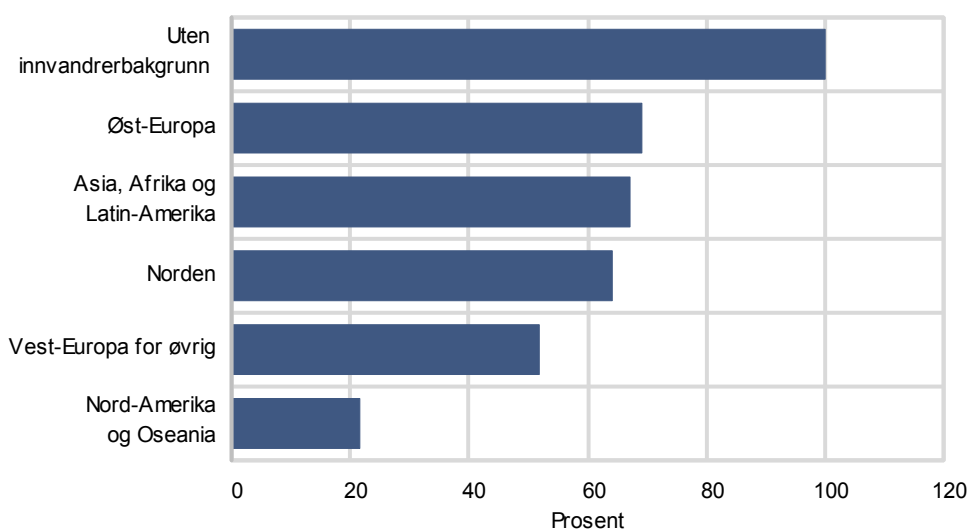
Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre som har bakgrunn fra Øst-Europa (omfatter også EU-landene i Øst-Europa), Asia, Afrika, Latin-Amerika, har i gjennomsnitt et langt lavere inntektsnivå. Dette skyldes hovedsakelig at disse barnefamiliene ofte har store vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet og mangler opparbeidede trygderettigheter. I tillegg er familiene gjennomsnittlig større. Dette skal vi se nærmere på senere i kapitlet. I 2007 hadde barnefamilier med innvandrerbakgrunn fra Øst-Europa en medianinntekt som utgjorde 73 prosent av inntektsnivået til tilsvarende norske familier, mens barn med bakgrunn fra Asia, Afrika og Latin-Amerika hadde 65 prosent av inntekten til norske barn.

Blant unge voksne (18-24 år) med innvandrerbakgrunn er bildet et annet. Inntektsnivået ligger her høyest blant innvandrere fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika med i underkant av 70 prosent av inntekten til norske unge i alderen 18-24 år (figur 2). Unge fra våre nordiske naboland har en tilsvarende inntektsandel på 64 prosent. Lavest inntektsnivå finner vi blant unge med bakgrunn fra Nord-Amerika og Oseania som bare har om lag en femdel av medianinntekten til norske unge. Men det er viktig å være klar over at innslaget av studenter påvirker medianinntekten spesielt for mange unge med bakgrunn fra Norden, Vest-Europa og Nord-Amerika. I tabeller og figurer er studenthusholdninger forsøkt utelatt. I inntektsstatistikken blir studenthusholdninger definert som husholdninger hvor hovedinntektstakeren ikke er yrkestilknyttet og hvor husholdningen ikke har mottatt studielån fra Statens Lånekasse for utdanning. Denne definisjonen fanger ikke opp en del studenter fra disse regionene som ofte blir liggende med svært lav eller ingen registrert inntekt i statistikken³.

³ I tabell 2 fremgår det for eksempel at over halvparten av unge 18-24 år med bakgrunn fra USA er enslige med ingen registrert (median)inntekt. Disse personene er hovedsakelig studenter.

Figur 4.2. Unge 18-24 år med innvandrerbakgrunn¹. Inntekt etter skatt per forbruksenhet². Median. Andel av inntekten til unge 18-24 år uten innvandrerbakgrunn. Landbakgrunn. 2007. Prosent



¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

² EU-skala. Studenthusholdninger utelatt.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Barn og unge med innvandrerbakgrunn fra Norden og øvrige Vest-Europa er relativt homogene med hensyn på inntektsnivå og hvilke type inntekter som er viktigst. Disse tilhører husholdninger som har innvandret til Norge hovedsakelig på grunn av arbeid eller utdanning, og som møter ingen eller få problemer når det gjelder å bli integrert i det norske samfunnet. Blant barn og unge med bakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika finner vi langt større inntektsmessige forskjeller mellom ulike innvandringsland. For disse landene varierer årsakene til innvandring fra arbeid og utdanning til flukt og familiegjennforening og familiedannelse. Dette gjenspeiler seg også i hvilke typer inntekter som betyr mest for husholdningene til disse barna og unge voksne. Det om husholdningen står innenfor eller utenfor arbeidsmarkedet – yrkesinntekt eller mangel på sådan – er uansett en av de viktigste forklaringsfaktorene til ulikheter i inntektsnivå.

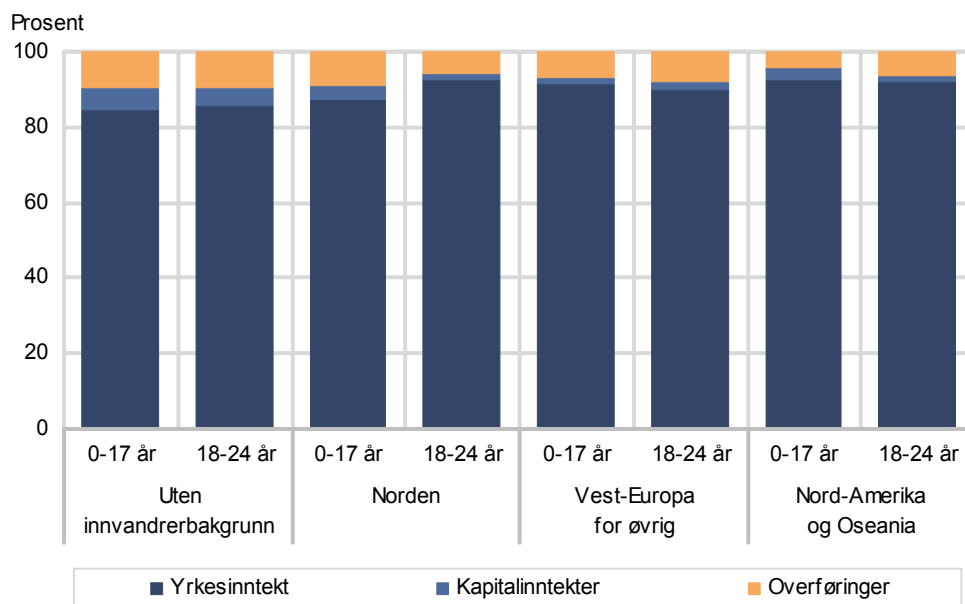
Sterk yrkestilknytning og høyt inntektsnivå blant mange barnefamilier fra Norden ...

Barnefamilier har generelt en meget sterk yrkestilknytning i Norge. I norske familier med barn i alderen 0-17 år utgjorde yrkesinntekten gjennomsnittlig nesten 85 prosent av familiens samlede inntekt i 2007 (figur 3). Blant nordiske barnefamilier her i landet var tilsvarende andel enda høyere - drøyt 87 prosent. Barn med nordisk bakgrunn har da også et inntektsnivå på linje med norske barn. Blant svenske og danske barn utgjorde for eksempel inntektsnivået henholdsvis 95 og 99 prosent av inntektsnivået til norske barn (se tabell 1 bak i kapitlet).

Unge i alderen 18-24 år med nordisk bakgrunn har en meget høy yrkestilknytning. Her utgjør yrkesinntekten i gjennomsnitt drøyt 92 prosent av husholdningens samlede inntekt sammenlignet med drøyt 85 prosent blant norske jevnaldrende. Men inntektsnivået til unge fra Norden ligger langt lavere enn inntekten til norske unge. Blant svensker og dansker i alderen 18-24 år utgjorde inntekten henholdsvis 59 og 68 prosent av medianinntekten etter skatt til norske unge (se tabell 2 bak i kapitlet). Det er flere årsaker til disse store inntektsforskjellene. Norske husholdninger med personer i alderen 18-24 år har i gjennomsnitt flere husholdningsmedlemmer - 3 personer sammenlignet med 1,8 personer blant tilsvarende nordiske innvandrerhushold. Det er med andre ord flere som kan bidra med inntekter til husholdningen. Blant unge innvandrere fra våre nordiske naboland finner vi også en del studenter som studentdefinisjonen i

inntektsstatistikken, som tidligere nevnt, ikke fanger opp. I den desidert største gruppen av unge fra Norden, svenskene, finner vi også mange som jobber i typiske lavtlønnsyrker innenfor hotell- og restaurantbransjen og i varehandelen.

Figur 4.3. Barn 0-17 år og unge 18-24 år med innvandrerbakgrunn¹. Landbakgrunn fra Norden, Vest-Europa for øvrig, Nord-Amerika og Oseania. Ulike inntekters andel av husholdningens samlede inntekt. 2007. Prosent



¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Studenthusholdninger utelatt.
Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Inntektssammensetningen varierer med husholdningstype. For enslige forsørgere betyr yrkesinntekt mindre, mens ulike typer inntektsoverføringer betyr mer, sammenlignet med parfamilier. Blant barn og unge uten innvandrerbakgrunn tilhørende en eneforsørgerhusholdning utgjorde yrkesinntekten 71 prosent av samlet inntekt sammenlignet med 87 prosent i parfamiliene (tabell 3). Blant barn og unge med nordisk bakgrunn tilhørende disse to husholdningstypene har yrkesinntekt en større økonomisk betydning for husholdningsøkonomien med andeler på henholdsvis 75 og 89 prosent (tabell 4). Inntektsnivået varierer en del sammenlignet med tilsvarende norske husholdninger. For eksempel hadde svenske barn 0-17 år med en eneforsørger 87 prosent av inntekten til norske barn med én forsørger, mens svenske barn i parfamilier hadde samme inntektsnivå som norske barn med to forsørgere.

... og fra øvrige Vest-Europa samt Nord-Amerika

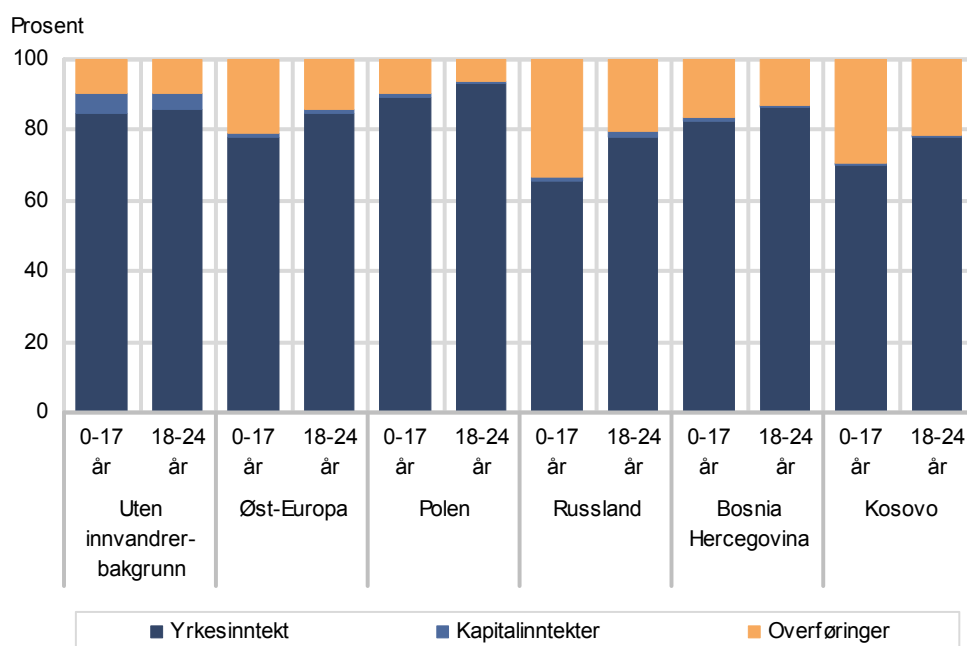
Sterk yrkestilknytning og relativt høye inntektsnivåer kjennetegner også husholdningene til barn og unge voksne med innvandrerbakgrunn fra Vest-Europa (utenom Norden) og Nord-Amerika. Både blant barn og unge med bakgrunn fra disse områdene står yrkesinntekter gjennomsnittlig for mer enn 90 prosent av husholdningens samlede inntekter (tabell 5 og 6). Men også blant disse så er det variasjoner med hensyn til hvilket land de kommer fra. Blant barn med nederlandsk bakgrunn lå inntektsnivået på drøyt 70 prosent av norske barns. Blant tyske barn var denne andelen 82 prosent, mens barn med britisk bakgrunn hadde et inntektsnivå i 2007 som lå 5 prosent høyere enn medianinntekten etter skatt til husholdninger med norske barn. Blant unge 18-24 år fra disse landene ligger inntektsnivået en god del lavere enn blant unge med norsk bakgrunn. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 18-24 år med landbakgrunn fra Tyskland hadde bare drøyt halvparten av inntekten til norske unge, mens nederlendere og briter hadde tilsvarende andeler på rundt 80 prosent.

Store forskjeller blant barn og unge fra Øst-Europa ...

Yrkesinntekt er viktigste inntektskilde for svært mange husholdninger med barn og unge som har bakgrunn fra Øst-Europa (inkludert EU-landene i øst). For Øst-Europa totalt utgjorde yrkesinntekten 78 prosent av samlet husholdsinntekt før skatt i husholdninger med barn, mens inntekt fra eget arbeid utgjorde 85 prosent i husholdningene til unge 18-24 år (tabell 7). Men som det fremgår av figur 4 er det relativt store forskjeller mellom ulike innvandringsland i Øst-Europa. Figuren viser tall for fire av de største innvandringslandene: Polen, Russland, Bosnia Hercegovina og Kosovo.

Majoriteten av polakkene i Norge har kommet som arbeidsinnvandrere og familie til disse. Inntekt fra arbeid er da også den dominerende kilden til livsopphold for denne gruppen innvandrere, og utgjør om lag 90 prosent av husholdningsinntekten både blant barn og unge. Men inntektsnivået til polakkene ligger lavt målt i forhold til nordmenns. Polske barnefamilier hadde et inntektsnivå på 65 prosent av inntekten til norske barnefamilier, mens polske unge 18-24 år kun hadde 53 prosent av husholdningsinntekten til sine norske jevnaldrende. Men det er viktig å være klar over at svært mange polakker har kommet de siste årene, og har dermed kort botid i Norge. Innvandrere fra Polen var den største innvandringsgruppen i 2007 som er det året vi omtaler her. I alt 13 900 polakker kom til Norge det året, og mange har derfor opparbeidet seg (yrkes)inntekt bare i deler av året.

Figur 4.4. Barn 0-17 år og unge 18-24 år med innvandrerbakgrunn¹. Landbakgrunn fra Øst-Europa og fire utvalgte land. Ulike inntekters andel av husholdningens samlede inntekt. 2007. Prosent



¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Studenthusholdninger utelatt.
Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Barn og unge med russisk bakgrunn har kommet til Norge av mange ulike årsaker som arbeid, utdanning, en god del familieetableringer med menn uten innvandrerbakgrunn samt en del tsjetsjenske flyktninger. Det kan derfor være vanskelig å gi et "riktig" bilde av inntektene til russiske barn og unge uten å skille på innvandringsgrunn, men det faller utenfor dette kapitlets omfang. Som vist i figur 4 er avhengigheten av ulike inntektsoverføringer stor blant russiske barn. Om lag en tredel av husholdningsinntekten kommer fra ulike overføringer fra det offentlige, mens yrkesinntekt står for om lag to tredeler. Overføringene spenner over et vidt spekter der familiestønader som barnetrygd og kontantstøtte inngår, så vel som sosiale stønader som økonomisk sosialhjelp og bostøtte samt introduksjonsstønad for nyankomne flyktninger. Sistnevnte stønad har

gjennomsnittlig størst inntektsmessig betydning blant overføringene til barnefamilier med russisk bakgrunn. Blant russiske barn og unge med én forsørger utgjør ulike overføringer hele 55 prosent av husholdningens samlede inntekt sammenlignet med 28 prosent blant par med barn. Blant unge russere utgjør yrkesinntekt 78 prosent av husholdningsinntekten før skatt, mens overføringene har en andel på 20 prosent. Inntektsnivået til russiske husholdninger med barn og unge ligger godt under inntektsnivået til tilsvarende norske familier (om lag 35 prosent lavere).

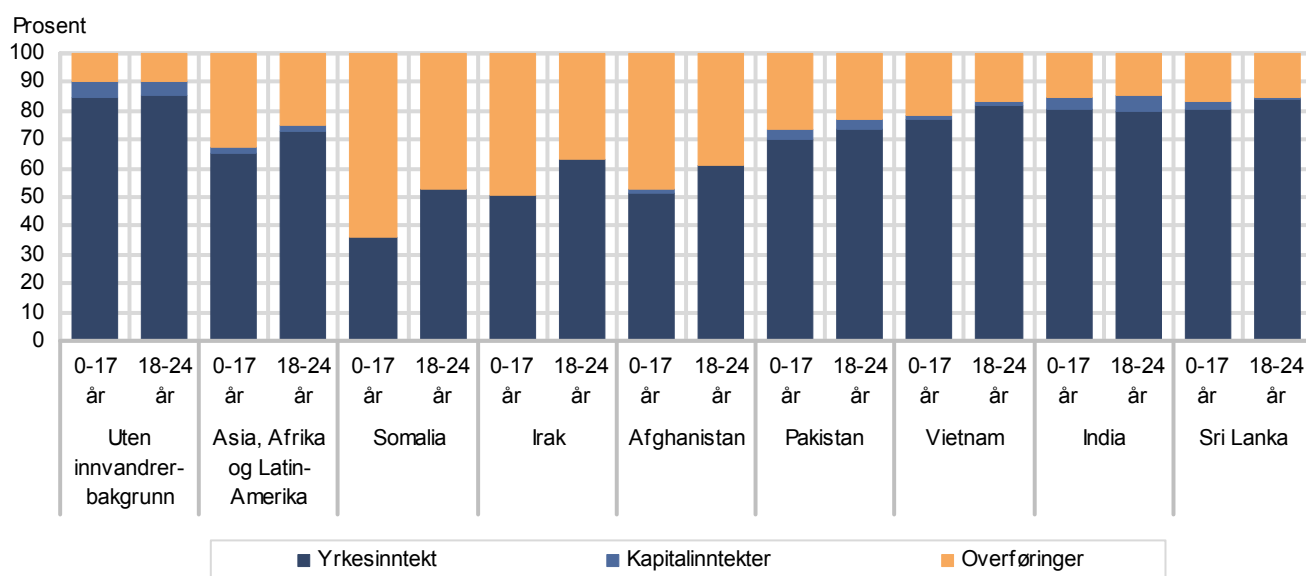
Blant barn og unge med flyktningbakgrunn fra Bosnia Hercegovina og Kosovo er det til dels store forskjeller i hvilke typer inntekter som har størst betydning for husholdningens økonomi. Blant bosniske barnefamilier har yrkesinntekten en nesten like stor andel som blant norske barnefamilier, mens blant barnefamilier fra Kosovo har inntekt fra eget arbeid en del mindre inntektsmessig betydning. Lengre botid og mindre husholdninger blant bosnierne forklarer noe av forskjellene. Blant unge er det mindre forskjeller, men også her har yrkesinntekt større betydning hos bosniske hushold. Inntektsnivået blant husholdningene til barn og unge voksne med bosnisk bakgrunn utgjorde henholdsvis 85 og 89 prosent av tilsvarende norske husholdningers inntekt i 2007. Blant barn og unge fra Kosovo var disse andelenene henholdsvis 69 og 77 prosent.

... men enda større forskjeller blant barn og unge fra Asia, Afrika (og Latin-Amerika)

Figur 5 viser hvordan inntektene er sammensatt for husholdningene til barn og unge fra syv ulike innvandringsland i Asia og Afrika. Figuren viser store forskjeller med hensyn på hvilke type inntekter som har gjennomsnittlig størst betydning for husholdningens økonomi. Husholdninger fra Somalia, Irak og Afghanistan skiller seg ut med en stor avhengighet av ulike typer inntektsoverføringer fra det offentlige, mens i husholdninger fra India, Sri Lanka og Vietnam er yrkesinntekt klart viktigste kilde til livsopphold. I en ”mellomposisjon” finner vi husholdninger med barn og unge med bakgrunn fra Pakistan.

Barn med somalisk, irakisk eller afghansk bakgrunn har det laveste inntektsnivået blant barn med innvandrerbakgrunn i Norge. Somaliske barnefamilier har 52 prosent av inntektsnivået til tilsvarende norske barnefamilier, mens denne andelen er litt høyere (56-57 prosent) hos irakiske og afghanske barnefamilier. Ulike typer overføringer har større inntektsmessig betydning for somaliske barn (64 prosent av samlet inntekt) enn inntekt fra arbeid (36 prosent). Sosiale stønader alene utgjorde i gjennomsnitt en femdel av husholdningsinntekten til somaliske barn i 2007 (tabell 8). Blant irakiske og afghanske barn har yrkesinntekt og ulike overføringer om lag like stor økonomisk betydning for familieøkonomien. Sosiale stønader som bostøtte og sosialhjelp utgjør 15 prosent av samlet husholdningsinntekt blant disse barna. I tillegg til at forsørgerne ofte har dårlig tilknytning til arbeidsmarkedet tilhører barn fra Somalia, Irak og Afghanistan store husholdninger. Somaliske og afghanske barnefamilier består i gjennomsnitt av henholdsvis 5,7 og 5,6 personer, sammenlignet med 4,1 personer i norske barnefamilier. Familiestønader som barnetrygd og kontantstøtte får dermed en stor inntektsmessig betydning for disse familiene – blant somaliske barnefamilier utgjør disse stønadene så mye som 16 prosent av familiens samlede inntekter før skatt. I afghanske barnefamilier har også introduksjonsstønadene en relativt stor økonomisk betydning. I underkant av 10 prosent av disse familienes inntekter stammer fra denne stønaden rettet spesielt inn mot flyktninger.

Figur 4.5. Barn 0-17 år og unge 18-24 år med innvandrerbakgrunn¹. Landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og syv utvalgte land. Ulike inntekters andel av husholdningens samlede inntekt. 2007. Prosent



¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre. Studenthusholdninger utelatt.
Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Når vi ser på unge 18-24 år med bakgrunn fra Somalia, Irak og Afghanistan endres bildet noe i figur 5. Yrkesinntekt er gjennomsnittlig viktigste inntektskilde for disse unge med innvandrerbakgrunn. Både familiestønader og sosiale stønader får mindre inntektsmessig betydning. Men inntektsnivået ligger langt lavere enn blant norske unge. Unge somaliere har for eksempel halvparten av inntektsnivået til unge uten innvandrerbakgrunn. Ulik husholdningstilhørighet forklarer en del. Nesten halvparten av unge somaliere er aleneboende sammenlignet med én av fem blant unge nordmenn. En høy andel somaliere tilhører også en husholdning med en enslig forsørger. Blant alle barn og unge med somalisk bakgrunn tilhørte hver tredje person en slik husholdning. Her er yrkestilknytningen svært lav, og ulike overføringer står for hele 85 prosent av husholdningsinntekten. Hos irakiske og afghanske barn og unge med én forsørger har overføringer en andel på om lag 75 prosent. Til sammenligning utgjør overføringer i gjennomsnitt 25 prosent av inntekten til norske eneforsørgere. Somaliske, irakiske og afghanske eneforsørgere har gjennomgående langt større husholdninger enn norske eneforsørgere.

I husholdninger med barn og unge med innvandrerbakgrunn fra Sri Lanka, India og Vietnam, viser figur 5 at yrkesinntekten generelt har en nesten like stor betydning for husholdningsøkonomien som blant tilsvarende norske husholdninger. Inntektsnivået blant barn og unge med bakgrunn fra disse tre landene ligger på 80-90 prosent av inntektsnivået til norske barn. Men også her er yrkestilknytningen blant eneforsørgerne langt lavere enn blant norske eneforsørgere. Barn og unge i husholdninger med en vietnamesisk enslig forsørger mottok 52 prosent av husholdningsinntekten i form av inntektsoverføringer i 2007. Hos barn og unge med landbakgrunn fra India og Sri Lanka var tilsvarende andel 39 og 48 prosent – også det langt høyere enn hos barn og unge uten innvandrerbakgrunn (25 prosent). Større husholdninger forklarer at familiestønadene ligger høyere enn hos norske eneforsørgere, men i tillegg utgjør både pensjoner fra folketrygden, hovedsakelig overgangsstønad, og sosiale stønader langt mer for husholdningens økonomi. Bostøtte og økonomisk sosialhjelp utgjør 9-10 prosent av husholdningsinntektene til eneforsørgere fra Vietnam og Sri Lanka, mens denne kun har en helt marginal betydning hos norske eneforsørgere – drøyt 1 prosent av samlet husholdningsinntekt. Blant barn og unge tilhørende parhusholdninger fra Vietnam og Sri Lanka har sosiale stønader nesten ingen inntektsmessig betydning.

Det er viktig å være klar over at inntektsnivå og inntektssammensetning er målt kun for 2007, og uten å ta hensyn til ulik botid for ulike grupper av barn og unge med innvandrerbakgrunn. For en god del vil inntektsbildet endre seg med økende botid i Norge ved at yrkesinntektene øker og avhengigheten av ulike offentlige inntektsoverføringer avtar. På slutten av kapitlet skal vi se litt nærmere på i hvilken grad avhengigheten av velferdsstaten minsker med økt botid for noen utvalgte land.

Inntekt etter skatt per forbruksenhet

For å kunne sammenlikne den økonomiske velferden til husholdninger av ulik størrelse og sammensetning, er det vanlig å "justere" husholdningens inntekt etter skatt ved hjelp av såkalte ekvivalensskalaer eller forbruksvekter. En ekvivalensskala gir uttrykk for hvor stor inntekt en husholdning på for eksempel fire personer må ha for å ha samme økonomiske velferd som en person som bor alene. Når en beregner husholdningens ekvivalentinntekt tar en det for gitt at inntekten blir fordelt likt på alle husholdningsmedlemmer. Men det er ikke sikkert at dette er en korrekt antakelse. En undersøkelse blant norske barnefamilier med lav inntekt viste for eksempel at foreldrene i stor grad prioriterte barnas behov framfor egne, i et forsøk på å skjerme barna (Thorød 2006). I det datagrunnlaget vi har til rådighet har vi imidlertid ingen mulighet til å studere den interne fordelingen av inntektene blant husholdningsmedlemmene. I dette kapitlet er den såkalte EU-skalaen benyttet. Denne skalaen gir første voksne forbruksvekt lik 1, neste voksne vekt lik 0,5, mens hvert barn får vekt lik 0,3. En husholdning med for eksempel to voksne og to barn får da sum forbruksvekter lik 2,1. Det betyr at en slik husholdning må ha en inntekt som er 2,1 ganger så høy som en enslig for å oppnå samme økonomiske velferdsnivå.

Medianinntekten er den midterste inntekten i en fordeling etter at en har sortert inntektene etter størrelse. Det vil altså være like mange personer med inntekt over medianen som under.

Mange barn og unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert nederst i inntektsfordelingen

Så langt har vi sett på medianinntekten etter skatt (per forbruksenhet) til barn og unge med ulik innvandrerbakgrunn, og hvordan deres inntektsnivå er i forhold til deres norske jevnaldrende. Medianinntekten (se egen boks) gir ofte et bedre bilde av det generelle inntektsnivået i en gruppe siden gjennomsnittsinntekten kan bli sterkt påvirket av noen få med svært høye (eller svært lave) inntekter, men begge inntektsmålene sier lite eller ingenting om hvordan inntektene faktisk er fordelt.

I tabell 9 er alle barn 0-17 år og unge 18-24 år delt inn i fire like store grupper, også kalt kvartiler, etter at de først har blitt sortert etter størrelsen på husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala). Kvartilgruppe 1 vil være den firedelen av barna og den firedelen av de unge som har de laveste husholdningsinntektene, mens kvartilgruppe 4 er den firedelen innen hver av de to gruppene med høyest inntekt. Fortsatt er innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre slått sammen. Dersom inntektsfordelingen hadde vært helt lik blant alle barn og unge med innvandrerbakgrunn hadde alle innvandringsland hatt en firedel i hver gruppe. Dette er, ikke overraskende, langt ifra tilfellet.

Alle innvandringslandene vist i tabell 9 har en overrepresentasjon i den laveste kvartilen både blant barn og unge, mens svært få land er overrepresentert i kvartilen med høyest inntekt. Blant barn med nordisk bakgrunn ligger 30-40 prosent i laveste innteksgruppe sammenlignet med 19 prosent blant barn uten innvandrerbakgrunn. Danske og svenske barn er derimot, sammen med britiske og amerikanske barn, de eneste som har en høyere andel i fjerde kvartil enn det norske barn har. Blant unge 18-24 år er samtlige innvandringsland i tabell 9 underrepresentert i toppen av inntektsfordelingen sammenlignet med norske unge.

De landene som peker seg ut med en svært høy andel barn i laveste inntektsgruppe er Somalia, Afghanistan og Irak. Mer enn ni av ti somaliske barn har en husholdningsinntekt per forbruksenhet som plasserer dem i første kvartil, mens ingen barn med somalisk bakgrunn er å finne i høyeste inntektsgruppe. Bildet er stort sett det samme for unge somaliere.

Blant pakistanske barn tilhører syv av ti laveste inntektsgruppe, mens seks av ti unge voksne pakistanere har så lav inntekt. Bare 4 og 7 prosent av henholdsvis pakistanske barn og unge voksne har en så høy inntekt at de plasserer seg i gruppen med høyest inntekt. Indiske barn og unge har derimot en inntektsfordeling som ligger klart nærmere den en finner blant norske barn og unge. Én av tre indiske barn ligger i laveste inntektsgruppe, mens nesten én av fem tilhører høyeste inntektsgruppe.

Lavinntekt blant barn og unge med innvandrerbakgrunn⁴

Som vi så i foregående avsnitt øker andelen barn og unge med innvandrerbakgrunn jo lenger ned i inntektsfordelingen vi kommer. I det følgende skal vi se nærmere på barn og unge med lavinntekt. Når lavinntekt skal måles er det vanlig å benytte seg av en såkalt relativ tilnærming. Det innebærer at en lavinntektsgrense settes i forhold til det som er inntekten til en typisk middelklassehusholdning i Norge. De barna og unge som tilhører en husholdning som har en inntekt som ligger betydelig lavere enn middelklassehusholdningen, blir definert som å være i risikogruppen for å bli fattige.

Det er store forskjeller på om en husholdning har forbigående lave inntekter i ett år eller om husholdningen befinner seg under lavinntektsgrensen gjennom flere år. En mer kortvarig inntektsforverring kan for eksempel skyldes arbeidsledighet, samlivsbrudd, underskudd i næringsvirksomhet, tap ved salg av aksjer mv. Det å ha kronisk lave inntekter må oppfattes som mye mer av et velferdsproblem – særlig for barn – enn bare en kortvarig periode med lavinntekt. For det første har barn ikke samme muligheter som voksne i arbeidsfør alder til selv å påvirke sine levekår, men er avhengige av å bli forsørget av familien de tilhører. I de fleste vestlige land er ikke lenger barnefattigdom forbundet med materiell nød, men heller med faren for utestengning fra ulike sosiale arenaer. Barn som vokser opp i familier med kronisk lave inntekter, kan stå i fare for ikke å kunne delta i samme type aktiviteter eller kjøpe de samme forbruksgodene som sine venner. I verste fall kan dette føre til sosial utestengning. I tillegg kan en oppvekst i fattigdom virke reproduserende, det vil si at den går i arv fra én generasjon til den neste. Dette vil i neste omgang ha en samfunnsøkonomisk konsekvens. Med vedvarende lavinntekt blant barn og unge risikerer både individ og samfunn at utdanningspotensial og framtidig arbeidskraft går tapt. Barn og unge i økonomisk vanskeligstilte innvandrerfamilier kan oppleve større vanskeligheter med å bli integrert i samfunnet. I regjeringens handlingsplan mot fattigdom pekes det på at alle barn skal sikres samme rett og mulighet til utvikling uavhengig av blant annet etnisk tilhørighet (Arbeids- og inkluderingsdepartementet 2006).

Det kan være flere måter å definere det å ha vedvarende lavinntekt på. En kan for eksempel ta utgangspunkt i antall ganger en befinner seg under de årlige lavinntektsgrensene. En slik definisjon benyttes i dag for å vise hvor mange som har en risiko for å havne i vedvarende fattigdom i EU. Ifølge denne definisjonen har alle som var i lavinntektsgruppen siste året og i minst to av de tre foregående årene, vedvarende lavinntekt. Lavinntekt tilsvarer en husholdningsinntekt, justert for antall personer i husholdningen, som ligger lavere enn 60 prosent av det som er medianinntekten i samfunnet. Det er denne EU-definisjonen av vedvarende lavinntekt som er benyttet i tabell 10.

⁴ Mye av teksten om lavinntekt blant barn med innvandrerbakgrunn er hentet fra Epland, J. og Kirkeberg, M.I.: "Barn i lavinntektsfamilier – omfang og utvikling" i Fløtten (2009).

Tabell 10 viser at blant de 38 600 barna med vedvarende lavinntekt i 2007 og i minst to av tre foregående år, hadde nær halvparten (17 400 barn), innvandrerbakgrunn. De aller fleste av disse barna (16 900 barn) har bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa. I disse innvandergruppene er lavinntektsandelen blant barn nesten 27 prosent. Blant norske barn tilhørte drøyt 21 000 (2,6 prosent) husholdninger med vedvarende lavinntekt. Sannsynligheten for å tilhøre en husholdning med vedvarende lavinntekt er dermed mer enn ti ganger så høy for et barn med innvandreforeldre fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa sammenlignet med et barn med norsk bakgrunn.

Blant unge 18-24 år med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa tilhører nesten 24 prosent en husholdning med vedvarende lavinntekt, sammenlignet med drøyt 4 prosent blant norske unge voksne.

Barn og unge med somalisk, irakisk og afghansk bakgrunn mest økonomisk utsatt ...

Noen land skiller seg ut ved å ha en meget høy andel økonomisk utsatte barn og unge. Dårligst ut kommer igjen somaliske barn som både har den høyeste relative andelen med lavinntekt, og de utgjør også flest i antall. Blant barn med somalisk bakgrunn tilhører over halvparten, drøyt 3 000 barn, husholdninger med vedvarende lavinntekt. Også blant somaliske unge voksne ligger lavinntektsandelen over 50 prosent.

Blant de asiatiske innvandringslandene er det Irak som peker seg ut ved å ha mange økonomisk utsatte barn og unge voksne. Irakere i aldersgruppen 0-24 år har den høyeste fattigdomsrisikoen etter barn og unge med somalisk bakgrunn. Litt under halvparten av de irakiske barna, om lag 2 800 barn, tilhører husholdninger med vedvarende lavinntekt, mens blant irakiske unge voksne har drøyt én av tre vedvarende lavinntekt. Blant afghanske barn og unge finner vi også en svært høy fattigdomsrisiko, men disse utgjør mindre grupper i Norge enn barn og unge med irakisk og somalisk bakgrunn. Drøyt 800 barn og 300 unge med afghansk bakgrunn tilhørte gruppen med permanent lavinntekt i 2007.

Somaliske, irakiske og afghanske barn og unge i Norge har stort sett kommet som flyktninger eller familiegjennforeninger med flyktninger, eller er født i landet av foreldre som er flyktninger. Dette er, som tidligere vist, familier som ofte er kjennetegnet av å ha en svak tilknytning til arbeidsmarkedet og hyppig mottakere av sosialhjelp. Drøyt 45 prosent av somaliske barn tilhørte en husholdning som ikke hadde noen yrkestilknyttede⁵ i alle fire årene 2004-2007, samtidig som nesten 40 prosent hadde mottatt sosialhjelp i alle fire årene. Mer enn 80 prosent av husholdningene til somaliske barn hadde mottatt sosialhjelp minst en gang i løpet av disse årene. Lav yrkestilknytning og hyppig sosialhjelpsbruk kjennetegner også husholdninger med barn av irakisk og afghansk herkomst. 36 prosent av irakiske barn tilhørte en husholdning som ikke hadde noen yrkestilknyttede i perioden 2004-2007, og 42 prosent av irakiske barn var i husholdninger som fikk sosialhjelp i alle de fire årene.

Desto mer barnerike familiene er jo større er sannsynligheten for å havne i lavinntektsgruppen. Alle innvandergrupper i Norge med høy fattigdomsrisiko er kjennetegnet av å ha mange barn i husholdningen. Det er store barnefamilier som skal forsørges på relativt lave inntekter. I familiene til de innvandrerbarna som følges i perioden 2004-2007, er gjennomsnittlig antall barn 2,7. Somaliske barnefamilier skiller seg ut ved å ha klart flere barn enn andre barnefamilier med innvandrerbakgrunn. Blant somaliske lavinntektsfamilier var gjennomsnittet 4,6 barn, mens somaliske barnefamilier uten vedvarende lavinntekt hadde 3,5 barn i gjennomsnitt. Blant irakiske barnefamilier finner vi det samme bildet. Irakiske

⁵ For å regnes som yrkestilknyttet må inntekt av eget arbeid minst tilsvare minstepensjonen fra folketrygden.

husholdninger med vedvarende lavinntekt hadde 3,6 barn i gjennomsnitt, mens tilsvarende husholdninger uten lavinntekt hadde 2,7 barn. I afghanske barnefamilier var tilsvarende antall barn henholdsvis 3,9 og 3 barn.

Risikoen for å oppleve fattigdom er langt større for barn som lever med en enslig forsørger sammenlignet med barn som vokser opp i parfamilier. Igjen skiller somaliske barn seg en del fra andre innvandrerbarn ved langt oftere å ha en eneforsørger. Blant de drøyt 5 700 barna med somalisk innvandrerbakgrunn som er fulgt over årene 2004-2007 har 40 prosent én forsørger, mens 54 prosent tilhører en husholdning med to voksne⁶. Blant barn med irakisk bakgrunn har kun 14 prosent en eneforsørger, mens 82 prosent tilhører en parfamilie. Somaliske og irakiske barn med eneforsørger er allikevel ikke overrepresentert i lavinntektsgruppen. Utvidet barnetrygd, kontantstøtte og ulike ytelser rettet mot eneforsørgere bidrar til å løfte flere av disse barna over lavinntektsgrensen, i tillegg til at husholdningene er mindre. Somaliske eneforsørgere har i gjennomsnitt 3,6 barn sammenlignet med 4,5 barn blant somaliske parfamilier. Blant irakiske barnefamilier har eneforsørgerne i gjennomsnitt 2,8 barn, mens irakiske par i gjennomsnitt har 3,2 barn.

... men også høy fattigdomsrisiko blant mange barn og unge med pakistansk eller tyrkisk bakgrunn

Flyktningfamilier stiller med et vanskeligere utgangspunkt enn familier som har kommet til Norge som arbeidsinnvandrere (og senere som familiegjennforening eller familieetablering). Men også blant disse innvandrergruppene finner man ofte en høy fattigdomsrisiko blant barn og unge voksne. Drøyt 2 500 pakistanske barn, eller hvert tredje barn i denne innvandrergruppen, tilhørte en husholdning med vedvarende lavinntekt. Dette til tross for at yrkestilknytningen er langt bedre, og mottak av sosialhjelp langt mindre vanlig, sammenlignet med somaliske og irakiske barnefamilier. Om lag 13 prosent av pakistanske barn med høy fattigdomsrisiko tilhører en husholdning uten noen yrkestilknyttede, mens 7 prosent hadde mottatt sosialhjelp i alle årene 2004-2007. Blant pakistanere i alderen 18-24 år tilhører hver fjerde person en husholdning med lavinntekt i 2007, og i minst to av tre foregående år. Fattigdomsrisikoen blant unge pakistanere er dermed seks ganger høyere enn blant unge med norsk bakgrunn.

Tyrkere er en annen gruppe arbeidsinnvandrere, som i likhet med pakistanerne, kom til Norge fra slutten av 1960-tallet og frem til innvandringsstoppen i 1975, og som senere har vært preget av familieinnvandring (Daugstad 2008). I denne gruppen finner vi også en høy fattigdomsrisiko. Blant barn med tyrkisk herkomst var andelen med vedvarende lavinntekt 30 prosent, mens tilsvarende lavinntektsandel blant tyrkere i alderen 18-24 år var 23 prosent. Pakistanere og tyrkere har en høy andel barerike familier. Blant disse mer etablerte innvandrergruppene finner vi også en overrepresentasjon av enslige forsørgere blant økonomisk utsatte barn.

Relativt lav fattigdomsrisiko blant barn og unge med bakgrunn fra India og Sri Lanka ...

Innvandrerbarn med bakgrunn fra Sri Lanka eller India har en forholdsvis liten sannsynlighet for å tilhøre en familie med vedvarende lavinntekt (en lavinntektsandel rundt 9 prosent). Disse barnefamiliene har i gjennomsnitt om lag like mange barn som norske barnefamilier. Indiske barnefamilier har for eksempel i gjennomsnitt 2,2 barn. Andelen barn med ingen yrkestilknyttede husholdsmedlemmer ligger på linje med barn fra Norden og norske barn (under 5 prosent). Mottak av sosialhjelp er også relativt lite utbredt blant barnefamilier med

⁶ Resten av barna tilhører andre husholdningstyper som enslige og flerfamiliehusholdninger. Det er viktig å understreke at disse tallene viser husholdningstypen i 2007, og tar ikke hensyn til endringer i husholdningssammensetningen som kan ha skjedd i de tre foregående årene vi måler den vedvarende lavinntekten over.

bakgrunn fra India og Sri Lanka. Om lag én av ti unge voksne med bakgrunn fra disse to landene tilhører en husholdning med vedvarende lavinntekt, men målt i absolutt antall utgjør dette få personer.

... og også blant mange barn og unge voksne med bakgrunn fra Bosnia Hercegovina

Blant landene fra det tidligere Øst-Europa er det mange barn med bakgrunn fra Bosnia Hercegovina i Norge. Lavinntektsandelen blant disse barna ligger på om lag 7 prosent. Unge voksne med bosnisk bakgrunn har en lavinntektsandel på 10 prosent. Bosniske barnefamilier er preget av en høy yrkesdeltaking, og har en gjennomsnittlig størrelse på linje med norske barnefamilier.

Polakkene har på få år blitt den største innvandrerguppen i Norge etter at EU ble utvidet i 2004. Først og fremst gjelder dette polske menn som kommer som arbeidsinnvandrere, men etter hvert også familiegjennforeninger (Daugstad 2008). Av de drøyt 800 polske barna som har bodd i Norge i hele perioden 2004-2007, tilhører drøyt 11 prosent husholdninger med vedvarende lavinntekt. Blant barn med russisk bakgrunn er bildet derimot et annet. Her ligger lavinntektsandelen så høyt som 27 prosent. Blant russere i alderen 18-24 år er lavinntektsandelen på 19 prosent.

Økt botid gir lavere fattigdomsrisiko, men ikke for alle

Økt botid fører for mange innvandrerefamilier til bedre integrering både på arbeidsmarkedet og ellers i samfunnet. Flere studier (Østby 2001, Blom 2004, Galloway og Mogstad 2006 og Daugstad 2008) viser at oppholdstid i landet har stor betydning for muligheten for økonomisk selvberging. Inntektene til mange innvandrerefamilier dreies fra ulike offentlige overføringer som introduksjonsstønad og sosialhjelp til at inntekt fra eget arbeid blir viktigere. Selve innvandringstidspunktet kan også tenkes å påvirke de fremtidige mulighetene for inntektsgivende arbeid – om innvandreren blir bosatt i Norge under en lavkonjunktur med et stramt arbeidsmarked, eller under en høykonjunktur med stor etterspørsel etter arbeidskraft. Forskning viser likevel at ”valg” av bosettingsår ikke er avgjørende for flyktnings suksess på arbeidsmarkedet, men at botiden er den tidsfaktoren som i størst grad påvirker mulighetene for sysselsetting. Hvilken innvandringskohort husholdningen tilhører har en betydning, men ved å ta hensyn til de ulike kohortenes sammensetning med hensyn på alder, kjønn, landbakgrunn med videre, viser analyser at kohorttilhørigheten har mindre betydning enn botidens lengde (Blom 2004). Men heller ikke botid forklarer alt. Som et eksempel kunne bosniske flyktninger som kom på midten av 1990-tallet tilby en arbeidskraft som er mer etterspurt i det norske arbeidsmarkedet enn arbeidskraften til flyktninger fra Somalia og Irak som kom til Norge i samme periode.

Selv om andelen økonomisk utsatte barn faller med familiens botid i Norge, finner vi innvandrergupper med svært høy fattigdomsrisiko selv etter mange års botid i landet. Dette gjelder spesielt innvandrere med bakgrunn fra Somalia og Irak (tabell 11). Nær halvparten av barna med somalisk bakgrunn er økonomisk utsatt selv etter at hovedinntektstakeren⁷ i husholdningen de tilhører har bodd i Norge i mer enn ti år. Blant de somaliske barna hvor hovedinntektstakeren bare har bodd her i den fireårs-perioden vi måler inntekten over (2004-2007), var andelen med vedvarende lavinntekt 53 prosent. Tilsvarende høye lavinntektsandeler etter botid finner vi blant unge voksne somaliere.

Blant irakiske barn faller andelen med vedvarende lavinntekt bare fra 49 til 46 prosent når botiden øker fra fire til ti år eller lengre hos den personen i husholdningen som har høyest inntekt. Hos unge voksne irakere faller lavinntektsandelen fra 42 til 35 prosent.

⁷ Den personen i husholdningen med høyest registrert inntekt fra arbeid, pensjon/trygd og ulike stønader.

Blant barn med afghansk bakgrunn faller andelen med vedvarende lavinntekt mye med økende botid - fra 66 prosent til 32 prosent når botiden øker fra fire til ti år og mer. Men få barn tilhører familier med så kort eller så lang botid. Mer enn tre av fire afghanske barn tilhører en familie hvor hovedinntektstakeren i familien har bodd i Norge fra fem til ni år. Her er lavinntektsandelen 45 prosent.

Hos barn med russisk bakgrunn faller fattigdomsrisikoen fra 50 til åtte prosent når botiden hos hovedinntektstaker øker fra fire til ti år eller mer. Mye av forklaringen til dette er at barn (og unge) med russisk bakgrunn og kort botid i Norge, i stor grad består av tsjetsjenske flyktninger, mens barn i familier med lengst botid i stor grad er familieetableringer mellom russiske kvinner og norske menn.

I andre store innvandrergupper som pakistanere og tyrkere finner vi få med kort botid. Det er likevel verdt å merke seg at blant de om lag 10 000 barna med tyrkisk eller pakistansk herkomst, og hvor hovedinntektstakeren hadde bodd i Norge i ti år eller mer, tilhørte nærmere en tredel av barna en husholdning med høy fattigdomsrisiko. Hos unge voksne tyrkere og pakistanere med så lang botid hadde om lag én av fire vedvarende lavinntekt.

Botiden er også med på å forklare hvorfor barn som har innvandret til Norge har større sannsynlighet for å tilhøre en lavinntektshusholdning enn barn som er født i Norge av foreldre med innvandrerbakgrunn. Blant alle barna med innvandrerbakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika som vi følger over fireårs-perioden 2004-2007, er andelen med vedvarende lavinntekt drøyt 35 prosent blant barna som har innvandret til Norge sammenlignet med drøyt 23 prosent blant de barna som er født i Norge. Blant barn med bakgrunn fra Norden, Vest-Europa for øvrig, Nord-Amerika og Oseania var lavinntektsandelen nesten 12 prosent blant de som hadde innvandret til Norge, og 7 prosent blant de som er født her i landet. Studerer vi de innvandringslandene med høyest risiko for barnefattigdom fremtrer det samme bildet. Blant somaliske barn som hadde førstegangsinnevandret til Norge hadde 64 prosent vedvarende lavinntekt sammenlignet med 46 prosent blant somaliske barn født her i landet. Blant irakiske barn var tilsvarende andeler henholdsvis 50 og 43 prosent.

Mange barn og unge er velferdsstatsavhengige

Som vi har sett er husholdningsøkonomien til mange barn og unge med innvandrerbakgrunn avhengig av ulike typer overføringer fra det offentlige. Spesielt gjelder dette barnefamilier nederst i inntektsfordelingen med lav arbeidsinntekt og mange barn. En annen måte å belyse dette på er andelen barn (og unge) som tilhører familier hvor ulike velferdsordninger er den viktigste inntektskilden til familien. Vi har valgt å kalle disse barna og unge voksne for "velferdsstatsavhengige" (tabell 12). Med velferdsstatsavhengig menes at ulike typer offentlige overføringer utgjør minst halvparten av husholdningens samlede inntekter (før skatt).⁸

Blant alle barna som er fulgt over årene 2004-2007 tilhører drøyt 10 prosent en familie som har ulike velferdsordninger som viktigste inntektskilde. Som vist i tabell 10 er drøyt 38 600 av disse barna å regne som økonomisk utsatte ved at familien de tilhører har lavinntekt i 2007, og lavinntekt i minst to av de tre foregående årene. Blant disse barna er andelen velferdsstatsavhengige hele 52 prosent, men det går et klart skille mellom de barna som har en enslig forsørger, og de barna som tilhører en parfamilie. Blant barna med eneforsørger har mer enn 65

⁸ Begrepet "velferdsstatsavhengig" introduseres i Bråthen m.fl. (2007). De overføringer som inngår i beregningen er dagpenger ved arbeidsledighet, barnetrygd, kontantstøtte, bostøtte, stønad til barnetilsyn, engangsstønad ved fødsel, fødselspenger, grunnstønad, hjelpstønad, introduksjonsstønad for nyankomne flyktninger, stipend fra Statens Lånekasse, sykepenger, sosialhjelp og ulike ytelser fra folketrygden (uførepensjon, overgangsstønad, rehabiliterings- og attføringspenger mv.).

prosent ulike overføringer fra det offentlige som viktigste inntektskilde, mens dette gjelder for 46 prosent av barna med to voksne i husholdningen.

Som vi har sett tidligere har spesielt somaliske og irakiske barn en høy fattigdomsrisiko. Disse gruppene peker seg ut med en høy andel hvor ulike offentlige overføringer dominerer familieøkonomien. 69 prosent av barn med somalisk bakgrunn og 61 prosent av barn med irakisk bakgrunn tilhører velferdsstatsavhengige familier. Blant barn med bakgrunn fra Afghanistan og Marokko er tilsvarende andel 49 prosent. Blant norske barn tilhører 10 prosent en familie hvor ulike velferdsordninger står for mer enn halvparten av familiens inntekter.

Andelen velferdsstatsavhengige ligger lavere blant unge voksne delvis på grunn av at en del familierettede trygder og stønader har mindre betydning på grunn av færre barn i husholdningen. Men til tross for dette finner vi også her en høy avhengighet av inntektsoverføringer blant somaliere, irakere, afghanere og marokkanere.

For en god del familier med innvandrerbakgrunn blir avhengigheten av ulike overføringer mindre med økende botid i landet, men selv etter mange års botid er det mange barn og unge voksne som tilhører familier med lav økonomisk selvhjulpenhet. Mer enn seks av ti somaliske og irakiske barn er velferdsstatsavhengige selv om hovedinntektstakeren i familien har bodd i Norge i ti år eller lengre. Blant unge voksne med samme landbakgrunn er rundt fire av ti velferdsstatsavhengige etter så lang botid.

Tabeller:

Tabell 4.1. Inntekt etter skatt per forbruksenhet. Median. Barn 0-17 år. Barn uten innvandrerbakgrunn og barn med innvandrerbakgrunn¹. Utvalgte enkeltland og husholdningstyper. 2007

	Barn 0-17 år tilhørende husholdningstypen:					
	Alle barn 0-17 år		Enslig forsørger		Par med barn	
	Antall personer	Andel av inntekten til de uten innvandrerbakgrunn	Antall personer	Andel av inntekten til de uten innvandrerbakgrunn	Antall personer	Andel av inntekten til de uten innvandrerbakgrunn
Uten innvandrerbakgrunn	990 542	100	144 527	100	804 511	100
Danmark	1 266	99	220	88	1 020	101
Finland	648	87	128	101	509	86
Island	683	90	135	91	534	92
Sverige	1 721	95	339	87	1 324	99
Kroatia	699	82	63	81	605	81
Nederland	1 204	71	71	84	1 120	69
Polen	3 717	65	363	80	3 235	62
Litauen	780	66	107	75	636	66
Storbritannia	920	105	96	73	782	111
Russland	3 379	65	634	76	2 606	64
Tyrkia	4 556	66	582	76	3 515	64
Tyskland	2 483	82	248	82	2 203	81
Bosnia Hercegovina	3 546	85	328	86	2 889	84
Makedonia	824	72	125	72	621	72
Kosovo	4 223	69	511	73	3 425	68
Eritrea	1 041	71	343	81	662	75
Etiopia	1 109	69	339	82	724	71
Marokko	2 460	64	317	82	1 970	61
Somalia	9 413	52	3 516	73	5 354	48
Afghanistan	3 023	57	333	72	2 535	55
Sri Lanka	4 869	84	242	86	4 321	82
Filippinene	1 545	86	202	90	1 234	85
India	2 037	90	164	80	1 712	88
Irak	8 488	56	1 130	73	7 030	54
Iran	3 484	74	715	86	2 597	74
Kina	1 179	72	164	78	929	71
Pakistan	9 147	64	716	73	7 075	61
Thailand	1 829	85	257	80	1 393	85
Vietnam	5 803	80	995	80	4 142	80
USA	438	92	65	70	350	98
Chile	1 249	79	314	83	849	81

¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre. Studenthusholdninger utelatt.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.2. Inntekt etter skatt per forbruksenhet. Median. Unge 18-24 år. Unge uten innvandrerbakgrunn og unge med innvandrerbakgrunn¹. Utvalgte enkeltland og husholdningstyper. 2007

	Unge 18-24 år tilhørende husholdningstypen:							
	Alle unge 18-24 år		Enslige		Par med barn		Andre husholdstyper	
	Antall personer	Andel av inntekten til de uten innvandrerbakgrunn	Antall personer	Andel av inntekten til de uten innvandrerbakgrunn	Antall personer	Andel av inntekten til de uten innvandrerbakgrunn	Antall personer	Andel av inntekten til de uten innvandrerbakgrunn
Uten innvandrerbakgrunn	296 547	100	62 844	100	143 536	100	90 167	100
Danmark	628	68	299	58	151	91	178	82
Finland	251	70	120	64	48	84	83	87
Island	299	80	86	76	111	97	102	79
Sverige	2 333	59	1442	71	230	87	661	82
Kroatia	290	88	55	89	145	84	90	87
Nederland	225	79	74	70	95	77	56	92
Polen	2 597	53	1308	55	501	62	788	72
Litauen	755	50	396	57	107	52	252	71
Storbritannia	283	82	100	62	111	96	72	98
Russland	1 421	67	481	58	473	72	467	81
Tyrkia	1 783	73	266	73	769	64	748	82
Tyskland	901	53	548	21	181	81	172	90
Bosnia Hercegovina	1 472	89	295	91	664	83	513	94
Makedonia	350	83	47	79	154	73	149	92
Kosovo	1 409	77	247	81	630	71	532	88
Eritrea	274	69	116	86	73	70	85	74
Etiopia	461	69	225	93	79	65	157	80
Marokko	684	70	137	78	287	59	260	82
Somalia	2 441	51	1131	67	482	46	828	61
Afghanistan	1 309	62	552	95	411	51	346	72
Sri Lanka	801	82	262	94	284	78	255	90
Filippinene	977	66	427	13	306	84	244	89
India	645	88	158	72	271	89	216	100
Irak	2 531	63	702	91	1 018	54	811	71
Iran	1 563	72	429	87	546	69	588	81
Kina	573	40	281	8	163	64	129	69
Pakistan	3 827	72	628	75	1 504	62	1 695	82
Thailand	835	83	148	61	344	78	343	92
Vietnam	1 593	80	367	84	596	76	630	91
USA	319	20	171	0	66	92	82	71
Chile	865	79	192	78	378	80	295	82

¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Studenthusholdninger utelatt.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.3. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år uten innvandrerbakgrunn¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	84,9	84,7	85,6	86,5	70,9	81,0
Kapitalinntekt	5,5	5,7	5,0	5,9	3,7	3,3
Overføringer	9,6	9,6	9,4	7,6	25,4	15,7
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden ...	3,7	3,5	4,6	2,7	10,3	8,5
Familiestønader	3,0	3,5	1,2	2,9	6,0	1,8
Sosiale stønader	0,2	0,2	0,4	0,1	1,4	0,7
Samlet inntekt	817 400	844 800	726 000	933 700	445 800	547 700
Antall personer	1 287 089	990 542	296 547	948 047	184 330	154 712
Gj.sn. husholdningsstørrelse ..	3,9	4,1	3,0	4,3	2,8	2,6

¹ Studenthusholdninger utelatt.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.4. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Norden¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	88,7	87,4	92,4	89,3	74,7	93,8
Kapitalinntekt	3,2	3,7	1,6	3,6	2,5	1,4
Overføringer	8,2	8,9	6,0	7,1	22,8	4,8
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden ...	2,5	2,5	2,4	2,0	7,2	1,9
Introduksjonsstønad	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Familiestønader	3,0	3,7	1,0	3,1	6,5	0,5
Sosiale stønader	0,5	0,6	0,4	0,2	2,8	0,5
Samlet inntekt	795 800	346 400	594 544	892 900	431 400	243 900
Antall personer	7 975	4 404	3 571	4 019	1 003	2 953
Gj.sn. husholdningsstørrelse ..	3,1	4,1	1,8	4,3	2,9	1,5

¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Studenthusholdninger utelatt.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.5. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Vest-Europa utenom Norden¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	91,1	91,3	89,8	92,1	76,3	88,0
Kapitalinntekt	1,9	1,9	2,0	2,0	0,9	1,9
Overføringer	7,0	6,8	8,2	5,9	22,8	10,2
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden ...	1,7	1,4	3,5	1,2	6,3	4,9
Introduksjonsstønad	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0
Familiestønader	3,2	3,5	1,1	3,2	6,5	1,3
Sosiale stønader	0,3	0,3	0,5	0,1	2,8	0,8
Samlet inntekt	647 600	761 400	339 000	813 100	347 100	224 700
Antall personer	7 657	5 594	2 063	5 369	648	1 640
Gj.sn. husholdningsstørrelse ..	3,6	4,3	2,0	4,4	2,9	1,6

¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Studenthusholdninger utelatt.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.6. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Nord-Amerika og Oceania¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	92,3	92,4	91,9	93,6	75,7	88,2
Kapitalinntekt	3,2	3,6	1,5	3,3	5,1	1,4
Overføringer	4,5	4,0	6,5	3,1	19,3	10,4
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden ...	1,2	0,8	2,8	0,5	4,6	5,7
Introduksjonsstønad	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Familiestønader	1,9	2,1	1,1	1,8	6,6	0,9
Sosiale stønader	0,2	0,2	0,4	0,1	1,6	0,8
Samlet inntekt	774 100	1 131 100	317 600	1 272 761	334 565	182 337
Antall personer	1 128	633	495	596	116	416
Gj.sn. husholdningsstørrelse ..	3,2	4,2	1,9	4,3	3,2	1,7

¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Studenthusholdninger utelatt.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.7. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Øst-Europa¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	79,9	77,9	85,0	81,0	55,0	84,6
Kapitalinntekt	1,2	1,2	1,0	1,2	0,8	1,2
Overføringer	18,9	20,8	14,0	17,8	44,2	14,2
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	6,2	6,3	5,9	5,6	12,8	6,0
Introduksjonsstønad	1,5	1,8	0,7	1,6	2,6	0,5
Familiestønader	4,7	5,8	1,8	5,0	9,3	1,9
Sosiale stønader	2,8	3,1	1,9	2,3	10,1	1,7
Samlet inntekt	504 400	548 200	417 600	586 900	327 700	365 100
Antall personer	29 518	19 608	9 910	19 062	3 128	7 328
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	3,7	4,2	2,5	4,3	3,1	2,3

Tab. 4.7 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Polen¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	90,4	89,3	93,1	90,0	77,6	95,3
Kapitalinntekt	1,0	1,2	0,7	1,3	0,4	0,3
Overføringer	8,6	9,5	6,2	8,7	22,0	4,4
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	2,0	1,7	2,5	1,7	6,4	1,7
Introduksjonsstønad	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Familiestønader	4,2	5,4	1,4	4,9	7,0	1,1
Sosiale stønader	0,3	0,3	0,3	0,2	2,8	0,2
Samlet inntekt	399 400	478 200	286 600	501 700	308 200	239 000
Antall personer	6 314	3 717	2 597	3 736	450	2 128
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	3,0	3,8	1,9	3,8	2,5	1,6

Tab. 4.7 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Russland¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	68,6	65,4	78,0	70,8	44,1	77,2
Kapitalinntekt	1,5	1,4	1,8	1,3	0,9	3,4
Overføringer	29,9	33,2	20,2	27,9	55,0	19,5
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	4,1	3,9	4,7	3,0	10,2	5,3
Introduksjonsstønad	7,7	9,0	3,9	8,5	7,8	3,0
Familiestønader	5,9	7,2	2,1	5,9	10,9	1,5
Sosiale stønader	6,7	7,7	3,9	6,0	14,9	3,3
Samlet inntekt	464 000	492 700	395 800	548 500	313 400	312 400
Antall personer	4 800	3 379	1 421	3 079	811	910
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	3,8	4,4	2,5	4,5	3,2	2,0

Tab. 4.7 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Bosnia Hercegovina¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	83,6	82,6	86,5	85,3	58,3	83,8
Kapitalinntekt	1,0	1,1	0,6	0,9	1,6	0,8
Overføringer	15,4	16,3	12,9	13,8	40,1	15,3
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	6,5	6,6	6,3	6,2	15,5	5,5
Introduksjonsstønad	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2
Familiestønader	3,7	4,6	1,3	3,9	7,4	2,1
Sosiale stønader	1,7	1,7	1,7	1,2	8,6	1,8
Samlet inntekt	619 000	635 700	578 800	668 200	344 600	569 000
Antall personer	5 018	3 546	1 472	3 553	452	1 013
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	3,8	4,1	3,0	4,1	2,7	3,3

Tab. 4.7 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Kosovo¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	72,0	69,9	77,7	73,7	38,8	77,2
Kapitalinntekt	0,9	0,9	1,0	1,0	0,3	1,1
Overføringer	27,1	29,1	21,3	25,3	61,0	21,7
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	10,7	11,2	9,4	10,1	19,5	10,0
Introduksjonsstønad	0,8	0,9	0,4	0,8	1,6	0,2
Familiestønader	6,2	7,4	2,8	6,4	12,1	3,2
Sosiale stønader	4,5	4,7	3,8	3,8	15,9	3,1
Samlet inntekt	566 300	557 600	592 700	590 900	340 100	611 600
Antall personer	5 632	4 223	1 409	4 055	630	947
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	4,6	4,9	3,9	4,9	3,8	4,1

¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Studenthusholdninger utelatt.
Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.8. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Asia, Afrika og Latin-Amerika¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	67,1	65,3	72,9	69,7	34,8	73,7
Kapitalinntekt	1,9	1,9	2,0	2,0	0,7	2,2
Overføringer	31,0	32,8	25,1	28,3	64,4	24,1
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	10,6	10,6	10,6	9,3	20,1	10,6
Introduksjonsstønad	1,9	2,0	1,6	2,0	2,4	1,0
Familiestønader	6,7	7,8	2,8	6,7	12,7	3,2
Sosiale stønader	6,2	6,6	4,6	5,7	14,9	3,4
Samlet inntekt	507 100	524 100	458 300	563 000	318 300	474 000
Antall personer	97 643	72 421	25 222	62 913	15 190	19 540
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	4,4	4,9	3,2	4,9	3,7	3,4

Tab. 4.8 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Irak¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	53,1	50,4	63,1	53,4	24,7	71,3
Kapitalinntekt	0,5	0,6	0,4	0,6	0,3	0,5
Overføringer	46,3	49,0	36,6	46,1	75,0	28,2
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	13,0	13,7	10,5	12,7	21,5	9,0
Introduksjonsstønad	2,2	2,3	2,1	2,3	3,2	1,0
Familiestønader	9,0	10,4	4,0	9,4	14,1	3,0
Sosiale stønader	15,0	15,7	12,4	15,4	21,8	8,0
Samlet inntekt	424 200	431 700	398 900	457 000	295 900	368 800
Antall personer	11 019	8 488	2 531	8 048	1 374	1 597
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	4,7	5,0	3,4	5,2	3,8	2,8

Tab. 4.8 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Somalia¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	38,4	35,8	52,6	45,8	14,3	55,3
Kapitalinntekt	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,5
Overføringer	61,4	64,0	47,2	54,1	85,5	44,2
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	11,1	11,7	7,9	6,6	22,5	7,7
Introduksjonsstønad	4,2	4,0	5,1	5,0	2,7	3,8
Familiestønader	14,4	15,9	6,1	14,0	19,1	6,4
Sosiale stønader	19,9	20,2	18,1	20,1	21,7	14,7
Samlet inntekt	363 200	387 900	268 000	438 600	298 700	273 800
Antall personer	11 854	9 413	2 441	5 836	3 969	2 049
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	5,1	5,7	2,8	6,4	4,4	2,9

Tab. 4.8 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Sri Lanka¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	81,1	80,8	83,7	82,0	51,7	81,3
Kapitalinntekt	2,1	2,3	1,1	2,3	0,5	1,0
Overføringer	16,8	17,0	15,2	15,6	47,8	17,7
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	6,1	6,1	6,4	5,7	18,1	6,0
Introduksjonsstønad	0,0	0,0	0,1	0,0	0,8	0,1
Familiestønader	5,1	5,5	1,7	5,2	9,3	3,0
Sosiale stønader	0,9	0,8	1,2	0,6	9,2	1,1
Samlet inntekt	616 800	634 500	509 800	643 100	350 800	555 300
Antall personer	5 670	4 869	801	4 605	272	793
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	4,2	4,4	2,8	4,4	3,2	3,4

Tab. 4.8 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Vietnam¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	77,9	76,9	81,7	81,1	47,0	80,3
Kapitalinntekt	1,4	1,3	1,5	1,3	1,1	1,5
Overføringer	20,8	21,8	16,8	17,6	51,9	18,1
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	9,5	9,7	9,1	8,6	18,0	9,0
Introduksjonsstønad	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Familiestønader	5,0	5,8	2,1	4,8	11,3	3,1
Sosiale stønader	1,9	2,1	1,4	1,0	10,2	1,7
Samlet inntekt	607 100	618 700	564 700	661 400	342 500	641 200
Antall personer	7 396	5 803	1 593	4 738	1 165	1 493
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	4,2	4,4	3,3	4,5	3,4	3,9

Tab. 4.8 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra India¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	80,2	80,3	80,0	81,7	56,1	79,1
Kapitalinntekt	4,5	4,2	5,4	4,6	4,7	3,9
Overføringer	15,3	15,5	14,6	13,7	39,1	17,1
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	8,4	8,1	9,8	7,4	18,9	10,7
Introduksjonsstønad	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Familiestønader	3,5	4,2	1,1	3,6	7,8	2,0
Sosiale stønader	0,4	0,5	0,3	0,3	2,4	0,3
Samlet inntekt	702 300	719 100	649 500	749 000	398 300	635 000
Antall personer	2 682	2 037	645	1 983	192	507
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	4,0	4,3	3,2	4,2	3,3	3,5

Tab. 4.8 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Pakistan¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	71,3	70,4	73,3	71,9	43,9	73,4
Kapitalinntekt	3,4	3,3	3,6	3,5	0,8	3,5
Overføringer	25,3	26,3	23,1	24,6	55,3	23,1
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	12,9	12,3	14,3	12,0	24,0	13,4
Introduksjonsstønad	0,1	0,1	0,0	0,1	0,3	0,0
Familiestønader	6,0	7,4	2,8	6,8	9,5	3,8
Sosiale stønader	2,0	2,3	1,3	1,9	9,4	1,1
Samlet inntekt	602 700	591 600	629 200	583 000	334 600	722 900
Antall personer	12 974	9 147	3 827	8 579	924	3 471
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	5,2	5,5	4,5	5,3	3,7	5,4

Tab. 4.8 forts. Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvandrerbakgrunn fra Afghanistan¹. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007

	Barn og unge 0-24 år	Barn 0-17 år	Unge 18-24 år	Barn og unge 0-24 år - husholdningstype		
				Par med barn	Enslig forsørger	Andre
Yrkesinntekt	53,9	51,5	61,1	53,1	26,6	70,3
Kapitalinntekt	1,0	1,3	0,3	1,2	0,4	0,3
Overføringer	45,1	47,2	38,6	45,7	73,0	29,4
<i>Herav:</i>						
Pensjoner fra folketrygden	7,8	7,6	8,4	7,3	15,9	6,7
Introduksjonsstønad	8,1	8,9	5,7	9,1	7,7	3,6
Familiestønader	8,3	9,7	4,0	9,2	11,3	2,7
Sosiale stønader	14,6	15,3	12,5	14,9	23,5	9,1
Samlet inntekt	442 800	479 200	358 600	494 700	347 600	326 000
Antall personer	4 332	3 023	1 309	2 946	420	966
Gj.sn. husholdningsstørrelse ...	4,9	5,6	3,1	5,8	4,3	2,5

¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandreforeldre. Studenthusholdninger utelatt.
Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.9. Kvantilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet. Barn og unge 0-24 år med og uten innvandrerbakgrunn¹. Utvalgte enkeltland. 2007. Prosent

	Alle barn og unge 0-24 år				Barn 0-17 år				Unge 18-24 år			
	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil
I alt	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Uten innvandrerbakgrunn ..	21	26	27	27	19	27	28	27	28	21	23	28
Danmark	39	17	15	28	30	19	17	34	59	14	11	16
Finland	43	25	18	14	38	25	20	16	57	23	12	9
Island	37	24	18	21	32	26	20	22	48	18	14	19
Sverige	52	18	14	16	32	21	20	28	67	16	9	8
Kroatia	39	33	20	8	40	34	19	7	37	28	24	11
Nederland	56	19	11	13	57	18	11	14	49	24	15	12
Polen	69	16	9	7	66	18	9	7	73	13	8	6
Litauen	70	14	10	6	64	17	11	7	76	11	8	5
Storbritannia	35	14	13	38	31	14	13	42	47	16	12	24
Russland	64	18	10	8	65	18	10	7	60	19	11	10
Tyrkia	66	22	8	4	69	22	6	4	58	24	14	5
Tyskland	50	18	14	18	44	19	15	21	66	15	11	8
Bosnia Hercegovina	36	32	23	10	36	34	22	8	37	26	24	13
Makedonia	55	26	14	5	59	28	11	2	45	22	22	10
Kosovo	60	26	10	4	63	26	8	3	52	25	16	7
Eritrea	61	24	11	5	61	23	11	5	62	24	11	4
Etiopia	64	22	9	5	65	23	8	4	63	20	10	7
Marokko	71	20	7	3	73	19	6	2	62	21	11	5
Somalia	92	7	2	0	93	5	1	0	86	10	3	1
Afghanistan	83	12	3	1	86	11	2	1	77	16	5	2
Sri Lanka	38	34	20	8	37	35	20	8	46	23	18	13
Filippinene	46	24	20	10	37	31	23	10	59	15	16	10
India	35	24	23	18	34	25	24	17	39	21	20	20
Irak	81	13	4	2	83	12	3	2	73	18	6	3
Iran	56	21	13	9	55	22	13	10	58	20	15	7
Kina	62	16	10	12	56	17	11	16	76	15	6	3
Pakistan	68	19	9	5	71	17	8	4	59	23	12	7
Thailand	41	28	19	12	39	30	20	11	44	24	18	14
Vietnam	46	27	19	8	46	28	19	8	47	25	18	10
USA	57	8	9	27	44	9	11	37	74	6	7	13
Chile	47	28	18	7	47	30	17	6	48	25	19	7

¹ Omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Studenthusholdninger utelatt.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.10. Barn og unge 0-24 år med lavinntekt i 2007 og i minst to av tre foregående år¹. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre. Landbakgrunn.

	Alle barn og unge 0-24 år		Barn 0-17 år		Unge 18-24 år	
	Andel med lavinntekt	Antall med lavinntekt	Andel med lavinntekt	Antall med lavinntekt	Andel med lavinntekt	Antall med lavinntekt
I alt	4,7	56 400	4,3	38 600	5,8	17 800
Herav:						
Barn og unge med norsk bakgrunn	3,0	33 400	2,6	21 200	4,3	12 100
Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	24,8	23 100	25,5	17 400	22,8	5 600
Herav: Innvandrere	28,7	11 700	32,1	7 200	24,5	4 500
Norskfødte	21,8	11 400	22,3	10 300	17,8	1 100
Herav:						
Landbakgrunn fra:						
Norden, Vest-Europa unntatt Tyrkia, Nord-Amerika og Oseania	10,4	800	9,5	500	13,1	300
Øst-Europa, Asia, Afrika, Latin-Amerika og Tyrkia	26,0	22 300	26,9	16 900	23,6	5 400
Noen utvalgte land:						
Somalia	52,9	3 900	53,3	3 100	51,6	800
Irak	43,9	3 500	46,6	2 800	36,1	700
Afghanistan	42,0	1 100	45,4	800	34,2	300
Marokko	31,9	800	34,1	600	24,1	100
Pakistan	31,8	3 400	34,4	2 500	25,8	800
Tyrkia	27,9	1 400	29,9	1 100	22,9	300
Russland	24,2	600	26,5	500	18,7	100
Kosovo	19,0	900	20,7	700	13,9	200
Iran	18,6	800	17,2	500	21,4	300
Vietnam	14,0	900	13,5	700	15,5	200
Polen	11,7	100	11,3	100	12,3	100
India	9,0	200	9,1	100	8,7	0
Sri Lanka	8,8	400	8,5	300	11,1	100
Bosnia Hercegovina	8,1	300	7,3	200	10,1	100

¹ Aleneboende studenter er utelatt. Antall barn og unge med lavinntekt er avrundet.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.11. Andelen barn og unge 0-24 år med lavinntekt i 2007 og i minst to av tre foregående år¹. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre. Landbakgrunn og hovedinntektstakers botid.

	Andelen med lavinntekt i 2007 og i minst to av tre foregående år					
	Barn 0-17 år			Unge 18-24 år		
	Botid 4 år	Botid 5-9 år	Botid 10 år+	Botid 4 år	Botid 5-9 år	Botid 10 år+
Somalia	53	58	49	49	54	50
Irak	49	47	46	42	36	35
Afghanistan	66	45	32	46	33	27
Marokko	:	22	35	:	14	24
Pakistan	38	35	34	22	38	25
Tyrkia	49	35	29	21	29	22
Russland	50	26	8	35	22	9
Kosovo	34	25	18	21	15	13
Iran	34	24	14	45	27	18
Vietnam	18	17	13	:	19	15
Polen	31	8	9	34	12	10
India	:	18	9	:	8	8
Sri Lanka	12	14	8	19	11	11
Bosnia Hercegovina	7	11	7	:	13	10

¹ Aleneboende studenter er utelatt.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.12. Andelen velferdsstatsavhengige barn og unge 0-24 år¹. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Landbakgrunn og hovedinntektstakers botid. 2007

	Andelen velferdsstatsavhengige								
	Barn 0-17 år i alt	Unge 18-24 år i alt	Barn 0-17 år			Unge 18-24 år			
			Botid 4 år	Botid 5-9 år	Botid 10 år+	Botid 4 år	Botid 5-9 år	Botid 10 år+	
Somalia	69	51	80	76	62	61	62	39	
Irak	61	43	60	59	65	41	42	46	
Afghanistan	49	39	69	50	25	37	40	29	
Marokko	49	34	:	47	49	:	14	36	
Pakistan	30	23	38	28	30	15	24	23	
Tyrkia	37	25	43	39	37	16	16	27	
Russland	34	23	58	35	12	38	27	14	
Kosovo	36	23	52	41	33	36	22	23	
Iran	38	28	46	49	34	34	35	26	
Vietnam	24	17	18	36	24	:	19	17	
Polen	11	12	7	6	13	3	7	14	
India	16	12	:	32	15	:	8	12	
Sri Lanka	16	12	32	31	15	5	11	13	
Bosnia Hercegovina	18	14	15	22	17	:	19	13	
Uten innvandrerbakgrunn	10	10	-	-	-	-	-	-	

¹ Aleneboende studenter er utelatt.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Referanser

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (2006): *Handlingsplan mot fattigdom*. Vedlegg til St.prp. nr. 1 (2006-2007) – Statsbudsjettet 2007.

Blom, S. (2004): *Integrering av flyktningkohorter: Må "ta tiden til hjelp"*, Samfunnsspeilet nr 2/2004, Statistisk sentralbyrå.

Bråthen, M., Hernes, G., Djuve, A. B., Dølvik, T., Hagen, K., Nielsen, R.A. (2007): *Levekår på vandring. Velstand og marginalisering i Oslo*. FAFO-rapport 2007:05.

Daugstad, G. (2008) (red.): *Innvandring og innvandrere 2008*, Statistiske analyser 103, Statistisk sentralbyrå.

Fløtten, T. (2009) (red.): *Barnefattigdom*, Gyldendal Akademisk, Oslo.

Galloway, T. og M. Mogstad (2006): *Årlig og kronisk fattigdom i Norge. En empirisk analyse av perioden 1993-2001*, Rapporter nr. 20, Statistisk sentralbyrå.

Thorød, A. B. (2006): *En normal barndom? Foreldrestrategier for å skjerme barn fra konsekvenser av å leve med lav inntekt*. Nova rapport 2/2006.

Østby, L. (2001): *Beskrivelse av nyankomne flyktingers vei inn i det norske samfunnet*, Notat til lovutvalg som skal utrede forslag til lovgivning om stønad for nyankomne innvandrere, Notater nr. 23, Statistisk sentralbyrå.

5. Arbeid

Dette kapitlet belyser hvordan aktivitetsnivået blant personer i alderen 16-24 år varierer med innvandringsbakgrunn.

Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre er i dette kapitlet personer med bakgrunn fra Øst-Europa utenom EU, Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Oseania utenom Australia og New Zealand, hvis annet ikke er angitt.

Som aktiv regnes en person som er sysselsatt eller under utdanning, eller en kombinasjon av de to, som er ganske utbredt i denne aldersgruppen.

- Norskfødte med innvanderforeldre i aldersgruppen 16-24 år ligger nært opptil den øvrige befolkningen i andel aktive i jobb og utdanning. I aldersgruppen 16-19 år var 90 prosent av norskfødte med innvanderforeldre og 94 prosent av den øvrige befolkningen aktive i 4. kvartal 2008. Tilsvarende andeler aktive i aldersgruppen 20-24 år var på henholdsvis 84 og 90 prosent.
- Det er mye større avstand i aktivitetsnivået blant unge innvandrere i forhold til den øvrige befolkningen. 70 prosent av innvandrere i aldersgruppen 20-24 år var aktive i 2008 mot 90 prosent i den øvrige befolkningen.
- Blant innvandrere har de fra Øst-Europa (utenom EU) høyest aktivitetsnivå. 86 prosent var aktive i aldersgruppen 16-19 år, og 78 prosent av de mellom 20 og 24 år.
- Innvandrere fra Afrika har de laveste andelene aktive i alle aldersgruppene. Innvandrerkvinner 20-24 år fra Afrika hadde lavest aktivitetsnivå av alle med 60 prosent.
- Det har vært en betydelig økning i arbeidsledigheten i aldersgruppen 15-29 år for Norge som helhet, fra beskjedne 2,5 prosent i august 2008 til 4,4 prosent i august 2009.
- Innvandrere med bakgrunn fra Øst-Europa utenom EU, Asia (inkl. Tyrkia), Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Oseania utenom Australia og New Zealand hadde høyest ledighetsprosent i 2009 på 10,5 prosent fulgt av norskfødte med innvanderforeldre fra de samme landene, med 5 prosent.

Populasjonen i dette kapitlet er avgrenset til personer mellom 16-24 år som i de foregående kapitlene, unntatt statistikk om registrert arbeidsledighet hvor alderen er utvidet til 29 år. Aktivitetsnivå står sentral i beskrivelsen. Den omfatter både sysselsetning, utdanning og kombinasjonen av de to. Den resterende andelen er personer utenfor arbeidsliv og utdanning.

Bakgrunnen for denne analysen er tanken om at en stabil tilknytning til arbeidsmarked og utdanning har stor betydning for integrering, levekår og fremtiden både på det individuelle plan og for samfunn som helhet. De tre gruppene som sammenlignes er unge innvandrere, norskfødte med innvanderforeldre og resten av den unge befolkningen.

Nedgang i andel aktive

Perioden 2006-2007 var preget av en konjunkturoppgang, som hele den norske befolkningen tok del i. Blant unge voksne i alderen 16-24 år var det innvandrere mellom 20-24 år som hadde sterkest vekst i andelen aktive med 4,4 prosent (tabell 5.1). Deretter kom norskfødte med innvanderforeldre i samme aldersgruppen med en økning på 3,5 prosentpoeng. I den øvrige befolkningen var økningen mer moderat, med 0,5 prosentpoeng i aldersgruppen 16-19 år og 0,8 prosentpoeng i alderen 20-24 år.

Konjunkturoppgangen hadde altså størst virkning for de som i utgangspunktet var minst aktive, altså i gruppene med størst potensial for økt aktivitet.

Fra 4. kvartal 2007 til 2008 registrerer vi nedgang i andel unge aktive. Nedgangen var størst for norskfødte med innvandrereforeldre, med 1,2 prosentpoeng i aldersgruppen 16-19 år og 1,8 prosentpoeng for de som var mellom 20 og 24 år gamle. Også i de andre gruppene sank andelen aktive i samme tidsperioden (tabell 5.1).

Det er interessant at unge innvandrere fikk mest ut av oppgangen men likevel ikke ble rammet hardest av nedgangen som fulgte. Innvandrerne er uansett fremdeles gruppen med klart lavest aktivitetsnivå.

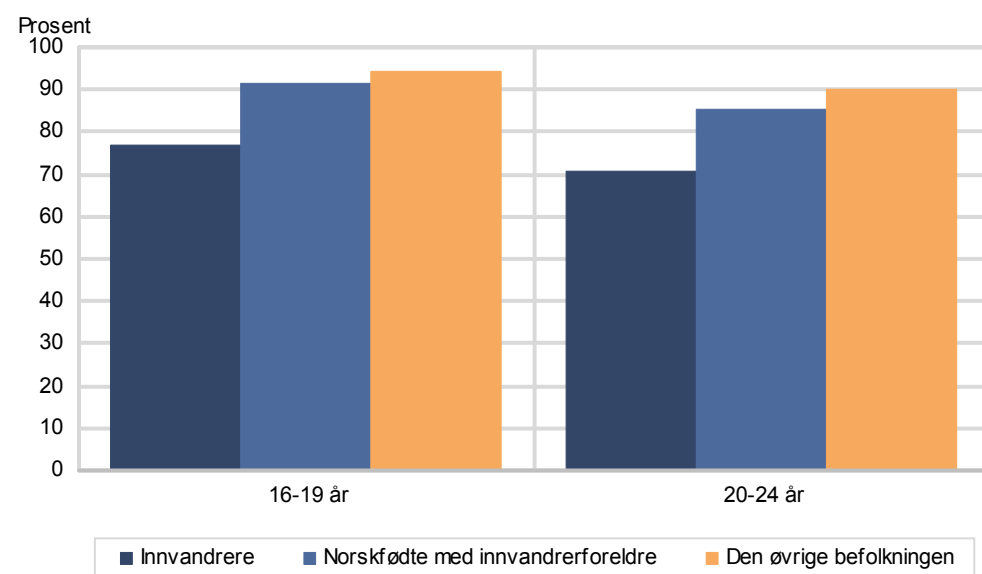
Norskfødte med innvandrereforeldre nesten like aktive som resten av befolkningen

Figur 5.1 viser aktivitetsnivået i de tre befolkningsgruppene for hver aldersgruppe. Figuren viser tydelig at unge norskfødte med innvandrereforeldre og den øvrige befolkningen har tilnærmet likt aktivitetsnivå. Blant de yngste mellom 16 og 19 år er det kun 4 prosentpoeng som skiller disse to gruppene, med henholdsvis 94 og 90 prosent aktive. Innvandrere i denne yngste aldersgruppen ligger noe under de to andre gruppene med en andel på 76 prosent aktive, noe som gir en differanse på nesten 18 prosentpoeng i forhold til den øvrige befolkningen. Det er naturligvis videregående utdanning som er hovedaktivitet i denne aldersgruppen uansett bakgrunn. 47 prosent av norskfødte med innvandrereforeldre i alderen 16-19 år og 41 prosent i den øvrige befolkningen hadde bare utdanning som aktivitet per 4.kvartal 2008, mens 34 prosent av norskfødte med innvandrereforeldre i samme aldersgruppen og 47 prosent av den øvrige befolkningen i samme aldersgruppen hadde en jobb i tillegg.

Teksttabell 5.1. Aktivitetsstatus, 4.kvartal 2008

	16-19 år		
	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Uten innvandringsbakgrunn
Sysselsatt	10,5	9,3	11,1
Jobb/utdanning	25,4	33,7	41,8
Utdanning	40,3	47,1	41,0
Ikke aktive	23,8	9,9	6,1

Figur 5.1. Andel aktive (sysselsatte eller/og under utdanning), etter alder og innvandringsbakgrunn. 4. kvartal 2008. I prosent av personer i alt i hver gruppe.



I aldersgruppen 20-24 år finner vi mange flere i arbeidslivet, men det er også mange som tar høyere utdanning, ofte i kombinasjon med arbeid. Kun mellom 11 og 13 prosent av unge voksne i aldersgruppen 20-24 år hadde utdanning som eneste aktiviteten uansett innvandringsbakgrunn. Aktivitetsnivået var igjen høyt blant norskfødte med innvandrerforeldre og i den øvrige befolkningen, med henholdsvis 84 og 90 prosent. Differansen i andel aktive mellom innvandrere og den øvrige befolkningen i denne aldersgruppen var på 20 prosentpoeng, altså to prosentpoeng større enn for 16-19 åringene.

Telsttabelle 5.2. Aktivitetsstatus, 4.kvartal 2008

	20 - 24 år		
	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Uten innvandringsbakgrunn
Sysselsatt	10,5	39,4	46,1
Jobb/utdanning	25,4	31,6	30,5
Utdanning	40,3	12,6	13
Ikke aktive	23,8	16,4	10,4

Også tidligere studier (Olsen 2008/33 og 2009/41) har vist at unge norskfødte med innvandrerforeldre hadde et aktivitetsnivå som lå nært opptil den øvrige befolkningen i samme aldersgruppen, mens unge innvandrere hadde et betraktelig lavere aktivitetsnivå. For 4.kvartal 2008 har vi en differanse i aktivitetsnivå mellom innvandrere og resten av befolkningen i aldersgruppen 20-24 år på nesten 20 prosentpoeng. Hvis man ser nærmere på de tidligere årgangene har likevel forskjellen blitt mindre. Sammenliknet med 2004 og 2006 er avstanden redusert med nesten 3 prosentpoeng (Olsen 2008/33 og 2009/41).

Forskjeller mht landbakgrunn

Som i all statistikk som vedrører innvandrere vil et fokus på landbakgrunn avdekke variasjoner. Tabell 5.2 viser andelen aktive innenfor hovedgruppene av innvandrere med utgangspunkt i en inndeling på fire verdensregioner.

I gruppen av innvandrere, finner vi det høyeste aktivitetsnivået blant de som innvandret fra Øst-Europa (utenom EU). Dette gjelder begge aldersgrupper, og særlig blant de yngste, mellom 16 og 19 år, er nivået høyt (86 prosent). Dette er nært opptil gruppen av norskfødte med innvandrerforeldre som i denne alderen hadde et aktivitetsnivå på 90 prosent i 4.kvartal 2008. I aldersgruppen 20-24 år, der sysselsetting blir en viktigere aktivitetsstatus, ligger nivået på 78 prosent. Det er viktig å påpeke her at EU-landene ikke er med i denne gruppen slik at arbeidsinnvandringen for eksempel fra Polen ikke påvirker disse tallene.

De som kommer nærmest det østeuropeiske nivået blant personer i alderen 16-19 år, er innvandrere fra Asia, med 76 prosent aktive. I aldersgruppen 20-24 år har derimot, gruppen fra Sør- og Mellom Amerika det nest høyeste aktivitetsnivået, etter Øst-Europa, med 75 prosent aktive.

Innvandrere fra Afrika har lavest andel aktive i begge aldersgruppene. I aldersgruppen 16-19 år er differansen i aktivitetsnivå mellom østeuropeerne og afrikanerne på 21 prosentpoeng. I aldersgruppen 20-24 år er differansen betydelig mindre, 15 prosentpoeng.

Blant de yngste innvandrere (16-19 år) er som nevnt aktivitetsnivået høyt for de med østeuropeisk og asiatisk bakgrunn. I denne gruppen er videregående utdanning den dominerende aktiviteten. I aldersgruppen 20-24 år begynner flere å ta steget ut i arbeidslivet, men mange er også beskjeftiget med høyere utdanning. For østeuropeerne og asiatene synker aktivitetsnivået i denne aldersgruppen, i motsetning til innvandrere fra Sør- og Mellom Amerika hvor vi registrerer et høyere aktivitetsnivå for unge 20-24 år, spesielt for menn (tabell 5.2).

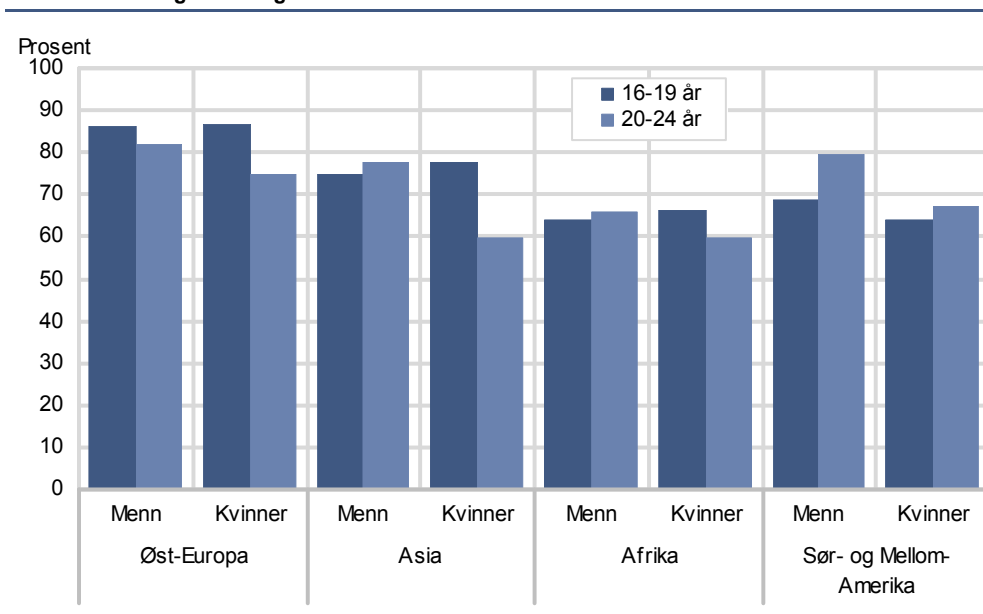
Så selv om mange østeuropeiske og asiatiske innvandrere tar videregående utdanning, kan det virke som om det er et stykke igjen å gå i forhold til overgang til høyere utdanning og yrkesaktivitet. Samtidig er det et viktig poeng at mange av de innvandrerne som er 20-24 år har kommet forholdsvis nylig til landet, og derfor ikke har videregående utdanning fra Norge.

Store kjønnsforskjeller i aktivitetsnivå

Olsen (2009/41) forklarer noen av disse forskjellene med variasjoner i botid i de forskjellige gruppene, men i tabell 5.2 ser vi, som i de foregående undersøkelser, spesielt lave andeler aktive blant asiatiske og afrikanske kvinner i aldersgruppen 20-24 år. Asiatiske menn hadde en andel aktive på 78 prosent og kvinner 60 prosent. Blant de afrikanske kvinnene i samme aldersgruppen var aktivitetsnivået like lavt, 60 prosent. Andelen aktive menn 20-24 år var 66 prosent. Differansen mellom østeuropeiske innvandrerkvinner i aldersgruppen 20-24 år, som var de mest aktive, og de minst aktive - afrikanske kvinner, er på 15 prosentpoeng (figur 5.2).

Blant både menn og kvinner under 25 år i forskjellige innvandrergrupper er det afrikanske innvandrerkvinner i aldersgruppen 20-24 som i 4.kvartal 2008 hadde lavest aktivitetsnivå.

Figur 5.2. Andel aktive innvandrere (sysselsatte eller/og under utdanning), etter alder, kjønn og landbakgrunn. 4. kvartal 2008



I den yngste aldersgruppen 16-19 år er det bare små forskjeller i aktivitetsnivå mellom kjønnene, men også her ligger de østeuropeiske høyest.

Innvandrerkvinner i alderen 16-19 år fra Øst-Europa er mye mer aktive enn de fra andre verdensdeler. Østeuropeiske innvandrerkvinner under 20 år hadde i 4.kvartal 2008 et aktivitetsnivå på 87 prosent. Deretter følger innvandrerkvinner fra Asia med et aktivitetsnivå på 78 prosent. Avstanden var enda større til kvinner fra Afrika og Sør- og Mellom-Amerika med et aktivitetsnivå på henholdsvis 66 og 64 prosent.

Landbakgrunn har mindre å si for norskfødte med innvandrerforeldre enn for innvandrere

Vi har allerede sett at norskfødte med innvandrerforeldre har et mye høyere aktivitetsnivå enn innvandrere. Vi ser en markant nivåheving i forhold til innvandrere i samme aldersgruppen og en tendens til utjevning i aktivitetsnivået mellom de fire gruppene (tabell 5.3). Mens asiatiske innvandrere i aldersgruppen

16-19 år hadde et aktivitetsnivå på 76 prosent er tilsvarende andel blant norskfødte med asiatiske foreldre på 91 prosent.

Blant de yngste (16-19 år) er det ikke mer enn 6 prosentpoeng som skiller den høyeste andelen, Øst-Europa med 92 prosent, fra den laveste, Sør- og Mellom-Amerika, med 86 prosent.

Går vi til neste aldersgruppe, 20-24 år ser vi en stor nivåheving i forhold til innvandrerne i gruppene fra Asia og Afrika som her er oppe i andeler på henholdsvis 84 og 83 prosent aktive, et aktivitetsnivå som er høyere enn blant norskfødte med innvanderforeldre fra Øst-Europa (81 prosent). Her må vi understreke at gruppene har forskjellige størrelser. Det er kun den asiatiske gruppen blant de norskfødte med innvanderforeldre som har en viss størrelse (3 400 bosatte), mens den østeuropeiske gruppen teller under 150 personer.

Sysselsetting blant innvandrere

Sysselsatte er definert som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken, samt personer som har et slikt arbeid, men som var midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon e.l. Personer som er inne til førstegangsmilitær- eller siviltjeneste regnes som sysselsatte. Personer på sysselsettingstiltak med lønn fra arbeidsgiver klassifiseres også som sysselsatte.

Svak sysselsettingsvekst for innvandrere i 2008

2008 var et år med skiftende konjunkturer i norsk arbeidsliv. Året innledes med en konjunkturoppgang som i andre halvår går over i en nedgang. For innvandrere i alt var det en betydelig vekst i fra 4. kvartal 2006 til 4. kvartal 2007, med 3,2 prosentpoeng. Dette er klart sterkere enn sysselsettingsveksten fra 4. kvartal 2007 til 4. kvartal 2008 som lå på 0,9 prosentpoeng. I befolkningen som helhet holdt andelen sysselsatte seg uendret på 71,6 prosent.

I den yngste gruppen innvandrere (15-19 år) var det per 4. kvartal 2008 registret 32 prosent sysselsatte. Det er en svak nedgang på 0,3 prosentpoeng i forhold til 4. kvartal 2007. Sammenlignet med norskfødte med innvanderforeldre og resten av befolkningen i samme aldersgruppen er andelen sysselsatte innvandrere lavest. I hele befolkningen lå andelen sysselsatte 15-19-åringene på 44 prosent mens den var 36 prosent for norskfødte med innvanderforeldre. Det er viktig å poengtere igjen at arbeid stort sett ikke er hovedaktiviteten til denne aldersgruppen. De fleste har en jobb i tillegg til videregående utdanning (tabell 5.4).

Unge afrikanere har lavest sysselsetting

Blant innvandrere i aldersgruppen 20-24 år gikk andelen sysselsatte ned fra 62,2 prosent i 4. kvartal 2007 til 61,5 i 4. kvartal 2008. I denne aldersgruppen var det afrikanske innvandrere som hadde laveste sysselsetting i 2008 med 52 prosent. Dermed kommer den asiatiske gruppen med 58 prosent. Blant unge innvandrere fra Øst-Europa utenom EU og fra Sør- og Mellom-Amerika, var derimot sysselsettingen relativ høy med henholdsvis 66 og 64 prosent. Det er likevel et stykke fra sysselsettingsnivået for hele befolkningen i den aktuelle aldersgruppen (20-24 år) som var på 75 prosent i 4. kvartal 2008 (tabell 5.4).

Blant unge innvandrere fra Norden og de nye EU-landene er det høye andeler sysselsatte. De fleste fra disse landene kommer til Norge som arbeidsinnvandrere og det er hovedgrunnen til et høyt sysselsettingsnivå. Blant unge innvandrere fra Vest-Europa og Nord-Amerika er det imidlertid en betydelig del som er her på grunn av utdanning og dette trekker sysselsettingsnivået betydelig ned i disse gruppene. Blant de fra Afrika og til dels Asia er det derimot mange med flyktningbakgrunn og familiegjenforente som trenger en viss tid på å komme inn på det norske arbeidsmarkedet. Den afrikanske gruppen domineres av personer med flyktningbakgrunn fra Somalia, som har innvandret de siste årene. Blant de

asiatiske er det mange nyankomne med flyktningbakgrunn fra Irak og Afghanistan. Den asiatiske gruppen innvandrere er atskillig større og mer sammensatt enn den afrikanske med hensyn til innvandringsgrunn. De siste årene var det mye familieinnvandring fra land som Thailand og Filippinene, men også Pakistan.

Kjønnforskjeller i sysselsettingen

Innvandremenn i aldersgruppen 15-24 år hadde en sysselsettingsprosent på 53 prosent i 4. kvartal 2008, mens innvandrerkvinnene lå på 49 prosent (tabell 5.5). I hele befolkningen var de tilsvarende andelene 58 prosent for menn og 60 prosent for kvinner. Dette betyr at forskjellene i sysselsettingsnivået mellom innvandrere og hele befolkningen i aldersgruppen 15-24 år er dobbelt så stort blant kvinner (11 prosentpoeng) som blant menn (5 prosentpoeng).

I aldersgruppen 15-19 år var andelen sysselsatte høyere for innvandrerkvinner enn innvandremenn, 33 mot 30 prosent, men i neste aldersgruppe (20-24 år) er det betydelige kjønnforskjeller i sysselsettingen i kvinners disfavør. 66 prosent innvandremenn i denne aldersgruppen var sysselsatt per 4.kvartal 2008 mot 57 prosent blant innvandrerkvinner. Kjønnforskjellen i sysselsettingen var størst blant unge innvandrere (20-24 år) fra Asia. Her finner vi en differanse på over 17 prosent i menns favør. Kjønnforskjellen var lavest blant innvandrere fra Afrika der menn med sine 54 prosent sysselsatte kun lå 5 prosentpoeng over kvinnene, men både menn og kvinner fra Afrika hadde den laveste sysselsettingen i denne aldersgruppen.

Blant østeuropeiske menn (20-24 år) var 69 prosent i arbeid. Denne andelen lå 6 prosentpoeng over nivået for kvinnene fra samme region og i samme aldersgruppe. Også menn fra Sør- og Mellom-Amerika hadde høy sysselsetting med 70 prosent, som var 10 prosentpoeng over kvinnene i denne innvandrergruppen. Sysselsettingen i hele den mannlige befolkningen 20-24 år lå på 76 prosent i 4.kvartal 2008. Tilsvarende andel sysselsatte blant kvinner var 74 prosent.

Vi har sett at sysselsetting blant kvinner i en rekke innvandrergrupper er svært lav. Det var likevel innvandrerkvinnene som hadde klart størst økning i andel sysselsatte fra 4.kvartal 2007 til 4.kvartal 2008. Mens sysselsettingsveksten blant innvandremenn kun var på 0,1 prosentpoeng gikk andelen sysselsatte innvandrerkvinner opp 1,4 prosentpoeng. I befolkningen totalt var det en marginal økning på 0,1 prosentpoeng blant kvinner og en nedgang på 0,3 prosentpoeng blant menn.

Norskfødte med innvandrerforeldre mer lik ungdom i resten av befolkningen

Norskfødte med innvandrerforeldre er en ganske ung befolkningsgruppe, der 43 prosent av de mellom 15 og 74 år er under 20 år. Følgelig vil mange i denne gruppen være beskjeftiget med utdanning og dermed stå utenfor arbeidsstyrken. Norskfødte med innvandrerforeldre er imidlertid ikke noen stor gruppe på arbeidsmarkedet ennå, med kun 13 741 sysselsatte i 4. kvartal 2008 (tabell 5.4). Tabell 5.4 gir tall for sysselsatte etter innvandringskategori. Her framgår det at norskfødte med innvandrerforeldre i aldersgruppen 15-19 år, samlet sett har ikke mye høyere andel sysselsatte enn innvandrere i samme aldersgruppen. Andelen var 36 prosent for norskfødte med innvandrerforeldre og 32 prosent for innvandrere. Det kan dermed se ut til at norskfødte med innvandrerforeldre, som altså er født og oppvokst her i landet, ikke stiller nevneverdig sterkere på arbeidsmarkedet enn innvandrere. Realiteten er imidlertid at de fleste i denne aldersgruppen er under videregående utdanning. Derfor er det mer relevant å rette oppmerksomheten mot dem som er over 19 år.

I aldersgruppen mellom 20 og 24 år, er det ganske andre tall. Her hadde norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS en sysselsetting på

70 prosent, mens den var 61 prosent blant innvandrere. I hele befolkningen var det en sysselsetting på 75 prosent i denne aldersgruppen. Norskfødte med innvandrerforeldre i denne aldersgruppen ligger med andre ord kun 5 prosentpoeng under nivået for hele befolkningen, og 9 prosent over innvandrerne.

Høy andel sysselsatte blant unge norskfødte kvinner med innvandrerforeldre

Et annet aspekt ved sysselsettingsmønster til unge norskfødte med innvandrerforeldre som kan være verdt å merke seg, er den høye andelen sysselsatte vi finner blant kvinnene. Dette bidrar klart til å øke sysselsettingsnivået blant norskfødte med innvandrerforeldre i forhold til innvandrere. I aldersgruppen 20-24 år hadde norskfødte kvinner med innvandrerforeldre en sysselsetting på 72 prosent, mens den var 57 prosent blant innvandrerkvinnene. I hele befolkningen var det en sysselsetting på 74 prosent blant kvinnene i den aktuelle aldersgruppen. I aldersgruppen mellom 20 og 24 år finner vi også en overvekt av sysselsatte blant norskfødte kvinnene med innvandrerforeldre, 72 prosent av kvinnene mot 69 prosent av mennene, 3 prosentpoeng i favør av kvinnene. Blant innvandrerne derimot, var det en tradisjonell kjønnsforskjell i menns favør, 66 mot 57 prosent, 9 prosentpoeng i favør av mennene. I hele befolkningen var andelene sysselsatte nokså like 75 prosent for menn og 74 prosent for kvinner.

Økende ledighet blant unge innvandrere

Det har vært en betydelig økning i arbeidsledigheten i aldersgruppen 15-29 år for Norge som helhet, fra beskjedne 2,5 prosent i august 2008 til 4,4 prosent i august 2009 (tabell 5.6). I utgangspunktet var arbeidsledigheten lavere blant både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra EU-/EFTA -land, Nord-Amerika, Australia og New Zealand (Landgruppe 1), enn den var i befolkningen ellers (de som verken har innvandret selv eller har foreldre som er innvandrere). Og innvandrere med bakgrunn fra Øst-Europa utenom EU/EØS, Asia (inkl. Tyrkia), Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Oseania utenom Australia og New Zealand (Landgruppe 2) hadde høyest ledighetsprosent i 2009 (10,5 prosent) fulgt av norskfødte med innvandrerforeldre fra de samme landene (5 prosent).

Ledighetsøkningen størst blant menn

I 2008 var ledigheten høyere blant menn enn kvinner i de fleste grupper. Et år etter, i august 2009, hadde finanskrisen gitt stor økning i arbeidsledigheten. For landet som helhet hadde da ledigheten økt med 83 prosent, fra 2,5 til 4,4 prosent. Men denne økningen hadde slått ut svært ulikt for ulike grupper. Mens den hadde økt med 107 prosent for menn, var økningen bare 53 prosent for kvinner.

Dette henger sammen med at mannsdominerte næringsgrupper, som bygge- og anleggsvirksomhet samt en del industri, har vært mest berørt av konjunkturedgangen. Aller størst økning i ledigheten har det vært blant menn som har innvandret fra land i Landgruppe 1. Dette er i hovedsak land som tidligere ble betegnet som vestlige land, men som nå omfatter også de nye EU-landene i Øst-Europa. I denne gruppen var ledigheten kun 1,5 prosent i 2008 og hadde økt til 5,9 prosent i 2009, en økning på nesten 350 prosent. Her er det nok økt ledighet blant polakker og andre fra østeuropeiske EU-land som slår inn. Ledigheten var likevel fremdeles høyest blant menn som hadde innvandret fra land i Landgruppe 2. Der hadde ledigheten økt fra 6,9 prosent til hele 11,4 prosent, som er en økning på 70 prosent.

Også blant kvinnelige innvandrere fra Landgruppe 1 har ledigheten økt mye, fra 2,3 til 4,6 prosent, som er en økning på 136 prosent. Kvinnelige innvandrere fra Landgruppe 2 er fremdeles gruppen blant kvinnene som har høyest ledighet, med hele 9,5 prosent. Men dette er også den gruppen som har hatt lavest økning i ledighet blant alle grupper, med kun 45 prosent økning. Dette er lavere økning enn blant kvinner i befolkningen ellers.

Også økning blant norskfødte med innvandrerforeldre

Norskfødte med innvandrerforeldre utgjør fortsatt en relativt liten gruppe arbeidsledige. Det har også i denne gruppen vært en oppgang fra 354 i 3. kvartal 2008 til 689 registrerte arbeidsledige i 3. kvartal 2009. I aldersgruppen 15-29 år, der vi finner de aller fleste ledige i denne befolkningsgruppen, var ledigheten på 4,9 prosent i 3. kvartal i år. Dette er 0,5 prosentpoeng over nivået blant jevnaldrende i hele befolkningen.

Det er viktig å understreke at tallene om ledighet baserer seg på den *registrerte* ledigheten (ved NAV kontorene). Her kan det være en del mørketall, siden mange yngre ikke registrerer seg som ledige, blant annet fordi de ikke har krav på ledighetstrygd.

Unge mer utsatt for arbeidsledighet

Fra utgangen av august 2008 til utgangen av august 2009 har den registrerte ledigheten økt i mye større grad blant unge i alderen 15-29 år enn blant de eldre, uansett innvandringskategori. I hele befolkningen 15-29 år registrerer vi en økning i arbeidsledighet på 1,9 prosentpoeng. Tilsvarende tall for aldersgruppen 30 år og oppover er 1 prosentpoeng. Blant innvandrere registrerer vi en økning på 3,4 prosentpoeng for aldersgruppen under 30 år, og 2,8 prosentpoeng for de over 30. Tallene tyder på at unge er mer utsatt for arbeidsledighet enn eldre. Vi har også sett at innvandringskategori har mye å si når det gjelder sysselsettingsnivå og arbeidsledighet. Innvandrere har lavest sysselsettingsnivå og høyest arbeidsledighet.

Den teknologiske utviklingen har ført til at det i mindre grad enn tidligere er behov for unge uten formell kompetanse i arbeidslivet. I dagens samfunn er det vanskeligere for unge uten utdanning å få jobb. Unge vil oftere enn eldre arbeidskraft mangle nødvendig utdanning og arbeidserfaring, samtidig som arbeidsgivere er usikre på deres stabilitet og produktivitet. På bakgrunn av slike forhold, vil ungdom ofte befinne seg i en situasjon som preges av "sist inn og først ut" (Normann 2007, Schröder 2000:28-29).

Disse forholdene gjør at unges tilknytning til arbeidsmarkedet i større grad enn for andre vil være avhengig av variasjoner i etterspørselen etter arbeidskraft. I høykonjunkturer, hvor etterspørselen etter arbeidskraft er høy åpner arbeidsmarkedet for personer med lavere formell kompetanse. Men i nedgangsperioder går tapet av arbeidsplasser først og fremst utover grupper som allerede stiller svakere på arbeidsmarkedet som unge personer og innvandrere.

Tabeller:

Tabell 5.1. Personer etter innvandringsbakgrunn, aktivitetsstatus og alder. I prosent av personer i alt i hver gruppe. 4.kvartal 2007 og 2008

	2007		2008	
	16-19 år	20-24 år	16-19 år	20-24 år
Uten innvandringsbakgrunn				
Sysselsatt	10,6	46,1	11,1	46,1
Jobb/utdanning	44,4	31,5	41,8	30,5
Utdanning	39,5	12,3	4,1	13
Andel aktive i alt	94,5	89,9	93,9	89,6
Norskfødte med innvandrereforeldre ¹				
Sysselsatt	8,5	42,4	9,3	39,4
Jobb/utdanning	35,8	30,9	33,7	31,6
Utdanning	47	12,1	47,1	12,6
Andel aktive i alt	91,3	85,4	90,1	83,6
Innvandrere ¹				
Sysselsatt	10,2	39,2	10,5	38,9
Jobb/utdanning	26,1	20,4	25,4	19,6
Utdanning	40,4	11	40,3	11,1
Andel aktive i alt	76,7	70,6	76,2	69,6

¹ Med landbakgrunn fra Øst-Europa utenom EU, Asia (inkl. Tyrkia), Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Oseania utenom Australia og New Zealand.

Kilde:Arbeidsmarkedsstatistikk.

Tabell 5.2. Aktive innvandrere, etter verdensregion, kjønn og alder. 4.kvartal 2008

Aktive innvandrere	Alle aldre	16-19 år	20-24 år
Øst-Europa (uten EU land)	14 415	2 738	3 726
Menn	6 677	1 391	1 751
Kvinner	7 738	1 347	1 975
Asia	36 893	4 749	8 285
Menn	18 844	2 465	4 484
Kvinner	18 049	2 284	3 801
Afrika	11 826	1 662	2 763
Menn	6 542	826	1 427
Kvinner	5 284	836	1 336
Sør- og Mellom-Amerika	4 312	289	840
Menn	1 859	153	363
Kvinner	2 453	136	477
		<i>I prosent</i>	
Øst-Europa (uten EU land)	77,7	86,4	78,1
Menn	82,2	86,2	81,8
Kvinner	74,2	86,7	75,0
Asia	66,7	76,3	68,3
Menn	76,7	75,1	77,8
Kvinner	58,7	77,7	59,8
Afrika	60,4	65,0	62,7
Menn	67,8	63,8	65,8
Kvinner	53,2	66,2	59,7
Sør- og Mellom-Amerika	72,9	66,6	72,1
Menn	80,1	68,9	79,6
Kvinner	68,2	64,2	67,3

Kilde:Arbeidsmarkedsstatistikk.

Tabell 5.3. Aktive norskfødte med innvandrerforeldre, etter verdensregion, kjønn og alder. 4. kvartal 2008

Aktive norskfødte med innvandrerforeldre	I alt	16-19 år	20-24 år
Øst-Europa (uten EU land)	809	403	135
Menn	388	209	57
Kvinner	421	194	78
Asia	11 275	4 917	3 351
Menn	5 835	2 495	1 683
Kvinner	5 440	2 422	1 668
Afrika	1 628	817	450
Menn	807	407	218
Kvinner	821	410	232
Sør- og Mellom-Amerika	676	399	175
Menn	358	212	87
Kvinner	318	187	88
<i>I prosent</i>			
Øst-Europa (uten EU land)	88,3	91,8	80,8
Menn	88,4	92,5	75,0
Kvinner	88,3	91,1	84,8
Asia	85,2	90,8	84,2
Menn	85,7	90,1	82,7
Kvinner	84,7	91,6	85,9
Afrika	83,9	87,0	82,9
Menn	81,8	86,6	77,9
Kvinner	86,1	87,4	88,2
Sør- og Mellom-Amerika	83,5	86,0	77,4
Menn	84,2	87,2	75,0
Kvinner	82,6	84,6	80,0

Kilde:Arbeidsmarkedsstatistikk.

Tabell 5.4. Sysselsatte 15-24 år etter innvandrerkategori, landbakgrunn (verdensregion) og alder. Absolutte tall og i prosent av personer i alt i hver gruppe. 4. kvartal 2008

	I alt	15-19 år	20-24 år	25-29 år	30 år +
Hele befolkningen	2 525 000	139 545	219 516	244 940	1 920 999
Innvandrere i alt	241 036	6 002	20 709	36 420	177 905
Norden	37 589	636	2 811	4 475	29 667
Vest-Europa ellers	31 254	271	1 081	3 266	26 636
EU land i Øst-Europa	41 478	384	3 494	8 885	28 715
Øst-Europa ellers	25 663	1 475	3 141	3 804	17 243
Nord-Amerika og Oseania	5 489	35	192	625	4 637
Asia#1	70 793	2 438	6 970	10 697	50 688
Afrika	19 468	644	2 272	3 179	13 373
Sør- og Mellom-Amerika	9 302	119	748	1 489	6 946
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt ²	13 741	3 698	3 908	2 784	3 351
Norden	1 321	114	153	159	895
Vest-Europa ellers	910	96	133	112	569
EU land i Øst-Europa	671	89	112	67	403
Øst-Europa ellers	763	243	124	152	244
Nord-Amerika og Oseania	135	11	16	17	91
Asia ¹	8 323	2 554	2 819	1 938	1 012
Afrika	1 132	367	398	277	90
Sør- og Mellom-Amerika	486	224	153	62	47
<i>Prosent</i>					
Hele befolkningen	71,6	43,7	74,7	81,1	73,5
Innvandrere i alt	64,2	31,6	61,5	67,4	66,2
Norden	75,6	46,3	77,8	84,2	75,2
Vest-Europa ellers	73,4	25,6	54,3	79,5	75,2
Nye EU land i Øst-Europa	73,5	27,4	68,1	75,5	75,2
Øst-Europa ellers	63,2	39,2	65,8	69,7	64,9
Nord-Amerika og Oseania	65,7	15,8	41,6	68,2	68,6
Asia ¹	56,8	32,4	57,5	58,5	58,5
Afrika	49,7	20,6	51,5	52,6	52,3
Sør- og Mellom-Amerika	66,1	21,9	64,2	69,5	68,0
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt ²	57,9	35,9	70,4	76,6	79,3
Norden	74,2	38,8	70,2	80,3	83,6
Vest-Europa ellers	70,2	37,1	65,2	77,8	82,5
EU land i Øst-Europa	66,4	36,8	61,2	73,6	81,4
Øst-Europa ellers	59,1	37,3	74,3	86,4	82,4
Nord-Amerika og Oseania	64,3	25,6	51,6	73,9	80,5
Asia ¹	55,8	36,5	70,8	75,8	73,0
Afrika	49,7	29,2	73,3	76,5	76,9
Sør- og Mellom-Amerika	52,1	39,4	67,7	74,7	83,9

¹ Tyrkia inkludert² Gruppert etter mors fødeland

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk

Tabell 5.5 Sysselsatte, etter alder, innvandringskategori og kjønn. 4. kvartal 2008

	I alt	15-19 år	20-24 år
Menn	182 074	68 863	113 211
Kvinner	176 987	70 682	106 305
	<i>Prosent</i>		
Menn	58,0	42,0	75,5
Kvinner	59,7	45,5	73,9

Tab. 5.5 forts. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre som er sysselsatte etter alder og landbakgrunn

Menn	I alt	15-19 år	20-24 år
Innvandrere			
I alt	13 826	2 943	10 883
Norden	1 513	253	1 260
Vest-Europa ellers	741	138	603
EU-land i Øst-Europa	2 338	219	2 119
Øst-Europa ellers	2 172	695	1 477
Nord-Amerika og Oseania	97	9	88
Asia	5 117	1 275	3 842
Afrika	1 471	298	1 173
Sør- og Mellom-Amerika	377	56	321
Norskfødte med innvandrereforeldre			
I alt	3 862	1 899	1 963
Norden	147	65	82
Vest-Europa ellers	132	54	78
EU-land i Øst-Europa	94	31	63
Øst-Europa ellers	163	113	50
Nord-Amerika og Oseania	13	6	7
Asia	2 754	1 339	1 415
Afrika	366	171	195
Sør- og Mellom-Amerika	193	120	73

Tab. 5.5 forts. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre som er sysselsatte etter alder og landbakgrunn. Prosent

Menn	I alt	15-19 år	20-24 år
Innvandrere			
I alt	52.9	30.2	66.3
Norden	67.7	41.8	77.3
Vest-Europa ellers	48.2	25.8	60.2
EU-land i Øst-Europa	61.8	29.4	69.8
Øst-Europa ellers	53.2	35.8	69.0
Nord-Amerika og Oseania	31.5	09.4	41.5
Asia	52.3	32.2	66.6
Afrika	39.3	18.9	54.1
Sør- og Mellom-Amerika	51.6	20.4	70.4
Norskfødte med innvandrereforeldre			
I alt	47.6	36.0	69.0
Norden	54.4	40.9	73.9
Vest-Europa ellers	54.3	40.0	72.2
EU-land i Øst-Europa	43.9	28.7	59.4
Øst-Europa ellers	41.0	35.0	66.7
Nord-Amerika og Oseania	38.2	28.6	53.8
Asia	49.0	37.3	69.5
Afrika	40.1	27.0	69.6
Sør- og Mellom-Amerika	45.8	39.3	62.9

Tab. 5.5 forts. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre som er sysselsatte etter alder og landbakgrunn

Kvinner	I alt	15-19 år	20-24 år
Innvandrere			
I alt	12 885	3 059	9 826
Norden	1 934	383	1 551
Vest-Europa ellers	611	133	478
EU-land i Øst-Europa	1 540	165	1 375
Øst-Europa ellers	2 444	780	1 664
Nord-Amerika og Oseania	130	26	104
Asia	4 291	1 163	3 128
Afrika	1 445	346	1 099
Sør- og Mellom-Amerika	490	63	427
Norskfødte med innvandrerforeldre			
I alt	3 744	1 799	1 945
Norden	120	49	71
Vest-Europa ellers	97	42	55
EU-land i Øst-Europa	107	58	49
Øst-Europa ellers	204	130	74
Nord-Amerika og Oseania	14	5	9
Asia	2 619	1 215	1 404
Afrika	399	196	203
Sør- og Mellom-Amerika	184	104	80

Tab. 5.5 forts. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre som er sysselsatte etter alder og landbakgrunn. Prosent.

Kvinner	I alt	15-19 år	20-24 år
Innvandrere			
I alt	48.6	33.0	56.9
Norden	70.2	49.7	78.2
Vest-Europa ellers	40.4	25.4	48.3
EU-land i Øst-Europa	55.9	25.1	65.6
Øst-Europa ellers	54.8	42.7	63.2
Nord-Amerika og Oseania	34.6	20.6	41.6
Asia	43.2	32.6	49.2
Afrika	38.2	22.4	49.1
Sør- og Mellom-Amerika	50.1	23.3	60.2
Norskfødte med innvandrerforeldre			
I alt	48.4	35.8	71.9
Norden	49.6	36.3	66.4
Vest-Europa ellers	44.1	33.9	57.3
EU-land i Øst-Europa	50.7	43.3	63.6
Øst-Europa ellers	48.6	39.6	80.4
Nord-Amerika og Oseania	35.0	22.7	50.0
Asia	49.0	35.7	72.3
Afrika	45.1	31.5	77.2
Sør- og Mellom-Amerika	49.3	39.5	72.7

Kilde:Arbeidsmarkedsstatistikk

Tabell 5.6. Registrerte helt arbeidsledige, etter kjønn, innvandringsbakgrunn, todelt landbakgrunn og alder. Absolutte tall og i prosent av arbeidsstyrken i hver gruppe. Utgangen av august 2008 og 2009

15-29 år	August 2008		August 2009		Vekst 2008-2009 Prosent
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
I alt	13 740	2,5	25 132	4,4	82,9
Befolkningen ellers	10 612	2,2	19 352	3,9	82,4
Norskfødte med innvandrereforeldre i alt	263	2,7	513	4,9	95,1
Landgruppe 1 ¹	18	1,9	35	3,4	94,4
Landgruppe 2 ²	245	2,8	478	5,0	95,1
Innvandrere i alt	2 865	5,0	5 267	8,4	83,8
Landgruppe 1 ¹	412	1,8	1 394	5,4	238,3
Landgruppe 2 ²	2 453	6,9	3 873	10,5	57,9
Menn i alt	7 566	2,6	15 695	5,3	107,4
Befolkningen ellers	5 924	2,3	12 292	4,8	107,5
Norskfødte med innvandrereforeldre i alt	149	3,0	315	5,7	111,4
Landgruppe 1 ¹	10	1,9	23	4,1	130,0
Landgruppe 2 ²	139	3,1	292	5,9	110,1
Innvandrere i alt	1 493	4,7	3 088	9,0	106,8
Landgruppe 1 ¹	200	1,5	893	5,9	346,5
Landgruppe 2 ²	1 293	6,9	2 195	11,4	69,8
Kvinner i alt	6 174	2,3	9 437	3,5	52,9
Befolkningen ellers	4 688	2,0	7 060	3,0	50,6
Norskfødte med innvandrereforeldre i alt	114	2,5	198	3,9	73,7
Landgruppe 1 ¹	8	1,9	12	2,6	50,0
Landgruppe 2 ²	106	2,5	186	4,1	75,5
Innvandrere i alt	1 372	5,3	2 179	7,6	58,8
Landgruppe 1 ¹	212	2,3	501	4,6	136,3
Landgruppe 2 ²	1 160	6,9	1 678	9,5	44,7

¹ EU-/EFTA -land, Nord-Amerika, Australia og New Zealand.

² Øst-Europa utenom EU, Asia (inkl. Tyrkia), Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Oseania utenom Australia og New Zealand.

Kilde: Arbeidsledighetsstatistikk.

Referanser

Normann, Tom Morten, red. (2007): *Ungdoms levekår*, Statistiske analyser 93/2007, Statistisk sentralbyrå.

Olsen, Bjørn (2009): *Unge med innvandrerbakgrunn i arbeid og utdanning, 4. kv. 2007. Hvor forskjellige er de i forhold til majoriteten?* Notater 2009/41, Statistisk sentralbyrå.

Olsen, Bjørn (2008): *Innvandrerungdom og etterkommere i arbeid og utdanning. Hvor forskjellige er unge med ikke-vestlig bakgrunn fra majoriteten*, Rapporter 2008/33, Statistisk sentralbyrå.

Schröder, Lena (2000): *Ungdomsarbetsløsheten i ett internasjonelt perspektiv*. Institutet för social forskning, Stockholms universitet.

<http://www.ssb.no/emner/06/01/innvregsys/>

<http://www.ssb.no/emner/06/03/innvarbl/>

Figurregister

2.1.	Barn og unge voksne 0-24 år med innvanderforeldre, etter landbakgrunn (gruppert i verdensdeler). 1. januar 2009	13
2.2.	Befolkningspyramide for hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. 1. januar 2009.....	14
2.3.	Befolkningspyramide for innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. 1. januar 2009.	14
2.4.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre 0-24 år, etter landbakgrunn. De største gruppene. 1. januar 2009.....	15
2.5.	Innvandrere 0-24 år, etter landbakgrunn og innvandringsalder. 1. januar 2009	17
2.6.	Innvandrere 0-24 år, etter landbakgrunn og statsborgerskap. 1. januar 2009. Prosent	18
2.7.	Innvandrere 0-24 år, etter botid og landbakgrunn. 1. januar 2009.....	19
2.8.	Norskfødte med innvanderforeldre, etter alder og landbakgrunn. 1. januar 2009	22
2.9.	Norskfødte med innvanderforeldre 0-24 år, etter landbakgrunn og statsborgerskap, 1. januar 2009. Prosent	22
2.10.	Personer 0-24 år med én utenlandsfødt forelder, etter den utenlandsfødte forelderens landbakgrunn. 1. januar 2009. Prosent.....	24
2.11.	Flytting til/fra utlandet for personer i alderen 0-24 år. 1988-2008	25
2.12.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre 0-24 år som andel av befolkningen 0-24 år. Bydel. 1. januar 2009	27
2.13.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre 0-24 år i prosent av folkemengden 0-24 år. 1. januar 2009.....	28
2.14.	Fødte, etter innvandringskategori og bostedsfylke, 2008. Prosent	30
2.15.	Sivilstand blant personer 17-24 år, etter innvandringskategori, alder og kjønn. 1. januar 2009. Prosent	32
2.16.	Andel som er gift blant innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre med bakgrunn fra Tyrkia, etter kjønn. 17-24 år. 1.januar 2009. Prosent	33
3.1.	Minoritetsspråklige barn i barnehage. 2000-2008.....	56
3.2.	Andel minoritetsspråklige av alle barnehagebarn, etter fylke. 15. desember 2008. Prosent	57
3.3.	Elever fordelt på mestringsnivå på nasjonale prøver 5. trinn, etter innvandringsbakgrunn og emne. 2008. Prosent	59
3.3a.	Elever fordelt på mestringsnivå i nasjonale prøver 8. trinn, etter innvandringsbakgrunn og emne. 2008. Prosent	59
3.3b.	Grunnskolepoeng, etter foreldrenes utdanningsnivå. Forskjell fra den øvrige befolkningen	61
3.4.	Innvandrere, norskfødte med innvanderforeldre og hele befolkningen i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år. 2000-2008.....	62
3.5.	Elever som startet grunnskurs for første gang høsten 2003, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år. Prosent	63
3.6.	Gjennomsnittlige standpunkt karakter, etter innvandringskategori, fag og kjønn. 2008	65
3.7.	Andeler av befolkningen 19-24 år som er i gang med høyere utdanning, etter innvandringskategori. 1998-2008	66
3.8.	Studenter 19-24 år, etter innvandringskategori og fagfelt. Prosent. 2008.....	67
4.1.	Barn 0-17 år med innvanderbakgrunn. Inntekt etter skatt per forbruksenhet. Median. Andel av inntekten til barn 0-17 år uten innvanderbakgrunn. Landbakgrunn. 2007. Prosent	84
4.2.	Unge 18-24 år med innvanderbakgrunn. Inntekt etter skatt per forbruksenhet. Median. Andel av inntekten til unge 18-24 år uten innvanderbakgrunn. Landbakgrunn. 2007. Prosent	85
4.3.	Barn 0-17 år og unge 18-24 år med innvanderbakgrunn. Landbakgrunn fra Norden, Vest-Europa for øvrig, Nord-Amerika og Oseania. Ulike inntekters andel av husholdningens samlede inntekt. 2007. Prosent	86
4.4.	Barn 0-17 år og unge 18-24 år med innvanderbakgrunn. Landbakgrunn fra Øst-Europa og fire utvalgte land. Ulike inntekters andel av husholdningens samlede inntekt. 2007. Prosent.....	87
4.5.	Barn 0-17 år og unge 18-24 år med innvanderbakgrunn. Landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og syv utvalgte land. Ulike inntekters andel av husholdningens samlede inntekt. 2007. Prosent	89
5.1.	Andel aktive (sysselsatte eller/og under utdanning), etter alder og innvandringsbakgrunn. 4. kvartal 2008. I prosent av personer i alt i hver gruppe.....	108
5.2.	Andel aktive innvandrere (sysselsatte eller/og under utdanning), etter alder, kjønn og landbakgrunn. 4. kvartal 2008.....	110

Tabellregister

2.1.	Ulike avgrensninger av personer 0-24 år etter innvandringsbakgrunn. 1970-2009.....	35
2.2.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter kjønn og alder. 1. januar 2009.....	35
2.3.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter alder, landbakgrunn og kjønn. 1. januar 2009.....	36
2.4.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter alder og kjønn. 1.januar 2009.....	36
2.5.	Innvandrere, etter alder, kjønn og landbakgrunn. 1.januar 2009.....	37
2.6.	Innvandrere 0-24 år, etter alder, kjønn, landbakgrunn og innvandringsalder. 1. januar 2009.....	38
2.7.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 0-24 år, etter landbakgrunn og statsborgerskap. 1. januar 2009.....	39
2.8.	Innvandrere 0-24 år, etter tid bosatt i Norge/første innvandringsår og landbakgrunn. 1. januar 2009.....	40
2.9.	Innvandringer, etter innvandringsgrunn og statsborgerskap. 1990-2008.....	40
2.10.	Innvandringer etter innvandringsgrunn og statsborgerskap. 2008.....	41
2.11.	Personer med flyktningbakgrunn 0-24 år, etter landbakgrunn og spesifisert flyktningstatus. 1. januar 2009.....	42
2.12.	Norskfødte med innvandrerforeldre, etter alder og landbakgrunn. 1. januar 2009.....	43
2.13.	Personer 0-24 år etter innvandringskategori. 1. januar 2009.....	43
2.14.	Norskfødte med norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte foreldre, etter alder og landbakgrunn. 1. januar 2009.....	44
2.15.	Norskfødte med én utenlandsfødte forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn 1. januar 2009.....	44
2.16.	Personer med én utenlandsfødte forelder og to utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn. 1.januar 2009.....	44
2.17.	Flytting til og fra utlandet, etter kjønn og land. Personer 0-24 år. 2008.....	45
2.18.	Innvandrerbarn og norskfødte med innvandrerforeldre 0-17 år, etter kjønn, registreringsstatus og landbakgrunn. 1. januar 2009.....	46
2.19.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 0-24 år, etter fem grupper av landbakgrunn og bostedsfylke. 1. januar 2009.....	47
2.20.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 0-24 år, etter landbakgrunn og bydel i Oslo. 1. januar 2009.....	48
2.21.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 0 -24 år, etter landbakgrunn. 1. januar 2009. Hele landet og Oslo.....	49
2.22.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 0-24 år, etter landbakgrunn. Bostedskommune. 1. januar 2009.....	50
2.23.	Fødte, etter innvandringskategori og landbakgrunn. 2008.....	50
2.24.	Mors alder ved fødselen. 2008.....	51
2.25.	Barnetallfordeling etter innvandringskategori og landbakgrunn. 2008.....	51
2.26.	Samlet fruktbarhetstall, etter landbakgrunn.....	51
2.27.	Innvandrerkvinner 16-49 år, etter alder, antall barn og landbakgrunn.1.1.2009....	52
2.28.	Personer 17-24 år, etter sivilstand og alder. 1. januar 2009.....	52
2.29.	Sivilstand etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn (utvalgte land). 17-24 år.1.1.2009. Prosent.....	53
2.30.	Personer 18-24 år i privathusholdninger. Andel som lever/ikke lever i par, etter alder, innvandringskategori og landbakgrunn. 1. januar 2009. Prosent.....	53
3.1.	Barn i barnehager fra språklige og kulturelle minoriteter. 1998-2008. Absolutte tall og prosent.....	68
3.2.	Barn i barnehager, etter fylke. 15. desember 2008. Absolutte tall og prosent.....	68
3.3.	Elever i grunnskoler med morsmålsopplæring og særskilt norskopplæring. Skoleårene 1992/93-2008/09.....	68
3.4.	Elever i grunnskoler som får morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring, etter morsmål. 1. oktober 2008.....	69
3.5.	Elever fordelt på mestringsnivå, nasjonale prøver 5.trinn, etter kjønn og innvandringsbakgrunn. 2008. Prosent.....	69
3.6.	Elever fordelt på mestringsnivå, nasjonale prøver 5. trinn, etter innvandrings_kategori og foreldres utdanningsnivå. 2008.....	70
3.7.	Elever fordelt på mestringsnivå, nasjonale prøver 8.trinn, etter kjønn og innvandringsbakgrunn. 2008. Prosent.....	70
3.8.	Gjennomsnittlige grunnskolepoeng, etter innvandringskategori, foreldres høyeste utdanning og kjønn. 2008.....	71
3.9.	Andel som er i videregående opplæring høsten etter at de avsluttet grunnskole. 2008.....	71
3.10.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år, etter kjønn. 2000-2008.....	72
3.11.	Andel i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år. 2008.....	72

3.12.	Elever i videregående opplæring, etter alder, innvandringskategori og landbakgrunn. 1. oktober 2008.....	73
3.13.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre, som startet i grunnkurs for første gang høsten 2003, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og landbakgrunn. Prosent	74
3.14.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre som startet i grunnkurs allmennfag for første gang høsten 2003, etter fullført videregående opplæring i løpet av fem år, etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. Prosent	75
3.15.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre som startet i grunnkurs yrkesfag for første gang høsten 2003, etter fullført videregående opplæring i løpet av fem år, etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. Prosent.....	76
3.16.	Gjennomsnittlige standpunktarakter, etter innvandringskategori, fag og kjønn. 2008	77
3.17.	Andel som er i videregående/høyere utdanning høsten etter at de avsluttet videregående opplæring. 2008	78
3.18.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i høyere utdanning i prosent av registrert årskull 19-24 år, etter kjønn. 1998-2008.....	79
3.19.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i høyere utdanning#1, etter landbakgrunn og kjønn per 1. oktober 2008. 19-24 år. Absolutte tall og prosent .	79
3.20.	Studenter 19-24 år, etter innvandringskategori, kjønn og fagfelt. 1.oktober 2008. Absolutte tall og prosent.....	80
4.1.	Inntekt etter skatt per forbruksenhet. Median. Barn 0-17 år. Barn uten innvanderbakgrunn og barn med innvanderbakgrunn. Utvalgte enkeltland og husholdningstyper. 2007	97
4.2.	Inntekt etter skatt per forbruksenhet. Median. Unge 18-24 år. Unge uten innvanderbakgrunn og unge med innvanderbakgrunn. Utvalgte enkeltland og husholdningstyper. 2007	98
4.3.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år uten innvanderbakgrunn. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	98
4.4.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Norden. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	99
4.5.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Vest-Europa utenom Norden. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007...	99
4.6.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Nord-Amerika og Oceania. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	99
4.7.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Øst-Europa. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	100
4.7 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Polen. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	100
4.7 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Russland. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	100
4.7 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Bosnia Hercegovina. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	100
4.7 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Kosovo. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	101
4.8.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Asia, Afrika og Latin-Amerika. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	102
4.8 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Irak. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	102
4.8 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Somalia. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	102
4.8 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Sri Lanka. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	102
4.8 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Vietnam. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	103
4.8 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra India. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	103
4.8 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Pakistan. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	103
4.8 forts.	Inntektssammensetning for barn og unge 0-24 år med innvanderbakgrunn fra Afghanistan. Andel av husholdningens samlede inntekt. 2007	103
4.9.	Kvartilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet. Barn og unge 0-24 år med og uten innvanderbakgrunn. Utvalgte enkeltland. 2007. Prosent.....	104
4.10.	Barn og unge 0-24 år med lavinntekt i 2007 og i minst to av tre foregående år. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. Landbakgrunn.	105
4.11.	Andelen barn og unge 0-24 år med lavinntekt i 2007 og i minst to av tre foregående år. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. Landbakgrunn og hovedinntektstakers botid.	105
4.12.	Andelen velferdsstatsavhengige barn og unge 0-24 år. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. Landbakgrunn og hovedinntektstakers botid. 2007	106

5.1.	Personer etter innvandringsbakgrunn, aktivitetsstatus og alder. I prosent av personer i alt i hver gruppe. 4.kvartal 2007 og 2008	115
5.2.	Aktive innvandrere, etter verdensregion, kjønn og alder. 4.kvartal 2008.....	115
5.3.	Aktive norskfødte med innvanderforeldre, etter verdensregion, kjønn og alder. 4. kvartal 2008.....	116
5.4.	Sysselsatte 15-24 år etter innvandrerkategori, landbakgrunn (verdensregion) og alder. Absolutte tall og i prosent av personer i alt i hver gruppe. 4. kvartal 2008.....	116
5.5	Sysselsatte, etter alder, innvandringskategori og kjønn. 4. kvartal 2008.....	117
5.5 forts.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre som er sysselsatte etter alder og landbakgrunn	117
5.5 forts.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre som er sysselsatte etter alder og landbakgrunn. Prosent	117
5.5 forts.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre som er sysselsatte etter alder og landbakgrunn	118
5.5 forts.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre som er sysselsatte etter alder og landbakgrunn. Prosent.	118
5.6.	Registrerte helt arbeidsledige, etter kjønn, innvandringsbakgrunn, todelt landbakgrunn og alder. Absolutte tall og i prosent av arbeidsstyrken i hver gruppe. Utgangen av august 2008 og 2009	119